

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет іноземних мов

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

Тези доповідей

X Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції
з міжнародною участю
(7 травня 2026 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків – 2026

УДК 908(5):001](477)(063)

ПЗ5

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(посвідчення №927 від 10 грудня 2025 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 27 квітня 2026 року)*

Редакційна колегія : С. А. Віротченко (відповідальний редактор),
Ю. В. Лахмотова, С. С. Науменко, І. А. Вовсянікер,
Дашенко Г. В., М. І. Кривоніс (технічний редактор)

Адреса редакційної колегії: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
Факультет іноземних мов
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Відповідальність за достовірність викладених фактів, аутентичність цитат, правопис, стиль, а також правильність списку використаних джерел несуть автори тез, які включені до електронної збірки.

Питання Сходознавства в Україні: тези доповідей X Всеукраїнської дист. наук.-метод. конф. з міжнар. участю, (7 травня 2026 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс] / відповід. ред. С. А. Віротченко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. – (PDF 142 с.)

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу та Африки.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних, історичних спеціальностей та фахівців-міжнародників.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/25657>

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2026
© Колектив авторів, 2026

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
V.N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY
SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES

THE ISSUES OF ORIENTAL STUDIES IN UKRAINE

Abstracts of
the X All-Ukrainian Remote Scientific
and Methodological Conference
(May 7, 2026, Kharkiv, Ukraine)

Electronic resource

Kharkiv – 2026

**UDC 908(5):001](477)(063)
II35**

Registration certificate UkrINTEI (№ 927 December 10, 2026)

*Approved for publication by the decision of the Scientific-methodical Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(Protocol No 6, 27 April, 2026)*

Editorial board: Virotschenko S. A. (Executive editor), Lakhmotova Y. V.,
Naumenko S. S., Vovsianiker I. A., Dashchenko H. V.
Kryvonis M. I. (technical editor)

The editorial board address: 61022, Kharkiv, Svobody sq., 4,
School of Foreign Languages
V.N. Karazin Kharkiv National University

The authors are responsible for the content and accuracy of the facts outlined in the abstracts included in this electronic collection.

The Issues of Oriental Studies in Ukraine: Abstracts Collection of the X All-Ukrainian Remote Scientific and Methodological Conference (May 7, 2026, Kharkiv, Ukraine). [Electronic resource] /Ed.-in-Ch. S. A. Virotschenko. – Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 2026. – (PDF 142 p.)

The collection includes articles that cover issues of foreign philology, education, methods of teaching Oriental disciplines, translation, intercultural communication, literary studies, history, economics, politics, and the society of the countries of the East and Africa.

For researchers, teachers, graduate students, students of philological and historical specialties, and international scientists.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/25657>

© V.N. Karazin Kharkiv National University, 2026
© The team of authors, 2026

ЗМІСТ/TABLE OF CONTENTS

ЛІНГВІСТИКА КРАЇН СХОДУ *Linguistics of the Orient*

Ветрова С. І., Шевченко А. О. Сучасна інтернет-комунікація в китайському та японському інтернет-просторі	9
Комарницька Т. К. Нестандартні випадки емпатичної назалізації у мові масової культури Японії	11
Комісаров К. Ю., Боришполец Ю. В. Архітектоніка японської ввічливості: прагматична модальність спонукальних мовленнєвих актів	13
Кошелєва І. В. Основні специфічні особливості граматики сучасної китайської мови	15
Ліневич А. М., Вовсянікер І. А. Відображення концептів у фразеології китайської мови	17
Лопарева А. Е., Вовсянікер І. А. Компаративний аналіз відображення культурно-національних особливостей в китайській та українських мовах на прикладах народного фольклору	21
Русанова Д. В., Вовсянікер І. А. Стилістичні зображальні засоби в сучасній китайській мові	24
Садова С. К. Інгвокреативні механізми формування інтернет-сленгу в сучасній китайській мові	27
Товкун Г. О., Вовсянікер І. А. Порівняльний аналіз використання зоокомпонентів в українських та китайських прислів'ях	29
Циркот Є. О. Китайський сленг у сучасному медіапросторі КНР	32
Victor Akimov, Yuliia Lakhmotova Cantonese slang as a semiotic code in John Woo's Hong Kong action cinema during the late-20th-century crisis period	34
Wang Yidi (王一迪) 浅析汉语个体量词在俄汉语境下的表达差异 Analysis of the Expressive Differences of Chinese Individual Classifiers In the Context of Russian and Chinese	36
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ <i>Interpretation and Translation Studies of the Orient</i>	
Баранік К. П. Особливості перекладу китайських фразеологізмів розмовного та публіцистичного стилів	39
Вовсянікер І. А. Ономатопеї та ідіофони в китайській мові (перекладацький аспект)	41

Габелко А. О., Вовсянікер І. А. Складнощі перекладу рекламного тексту з китайської на українську мову	43
Грінченко Є. М., Дашенко Г. В. Стилістичні особливості перекладів поезії Лі Бая (李白, 701–762) англійською і українською мовами	46
Долженко В. І., Науменко С. С. Китайський інтернет-сленг: лексико-семантичні особливості та переклад	48
Кравченко А. В., Максимець В. О. Стратегії перекладу чен'юїв у романі «Хаскі та його вчитель білий кіт» («二哈和他的白猫师尊»)	50
Лахмотова Ю. В., Закурдаєва О. В. Переклад китайських часток українською мовою: граматичні труднощі та функціональні відповідники	52
Лубченко В. А., Науменко С. С. Фразеологічні одиниці з компонентом «час» у сучасній китайській мові та проблеми їх перекладу українською	55
Меркулова Д. О., Лахмотова Ю. В. Особливості перекладу китайських неологізмів українською мовою (на матеріалі соціальних мереж)	57
Москальов Д. П. Проблеми перекладу японської класичної поезії	59
Поліщук Д. В., Лахмотова Ю. В. Проблеми перекладу китайських імен та топонімів українською мовою	62
Сухенко А. О., Науменко С. С. Відтворення у перекладі структурно-семантичних характеристик фітонімів сучасної китайської мови	64
Феєр Є. С., Дашенко Г. В. Стилістичні особливості англійських та українських перекладів поезії Лі Цінчжао: порівняльний аналіз	66

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ *Literature of the Orient*

Грінченко Є. М., Кривоніс М. І. Концептуалізація мудрості: роль байки та притчі у формуванні соціокультурної динаміки китайського суспільства	68
Дашенко Г. В. Поезія <i>ци</i> як структурний елемент модерністського нарративу (на матеріалі роману Наня Гунбо «Лі Цінчжао»)	71
Домбровська М. О. Чен'юї як маркер соціального статусу персонажів у дорамі «радість життя» («庆余年»)	73

Ільницька М. Б. Університет як механізм імперської епістемології: переклад та структурне насилення в романі Ребекки Кван «Вавилон»	75
Нікітіна М. О., Кривоніс М. І. Японський візуальний роман dangangonpa v3: інтертекстуальність	77
Новаченко О. О., Нікітіна Ю. О. Чи може робот мати Шень: переклад оповідання «Дракон-коня» Ся Цзя	80
Пасічник Р. В. Інтертекстуальні модифікації образів «Хейке Моногатарі» в кабукі	83
Піхтовнікова Л. С., Шевченко А. О. Реалізація соціокультурних чинників у китайських творах малої прози	85
Смольницька О. О. Рубін як символ у поезії кримських ханів на прикладі сучасних українських перекладів	89
Сулима Г. В., Максимець В. О. Стратегії адаптації китайської класики «论语» на основі збірки розповідей Ду Цзесюня (杜泽逊) «Лунь Юй. Конфуціанські класики для маленького читача» («论语·儒小典»)	91
Vechorynska Tetiana Bhabha's "Narrating the nation" and its relevance to global Chinese literature	94

ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРА КРАЇН СХОДУ
Philosophy And Culture Of The Orient

Маркова Д. Є., Кривоніс М. І. Чайна культура як втілення м'якої сили Китаю	96
Пономар Г. С., Лахмотова Ю. В. Китайська каліграфія в сучасному світі	98
Смольницька О. О. Культурна та лінгвістична специфіка в українському поетичному перекладі газели кримського хана Бора Гази II Герай хана (Газаї): на прикладі власного перекладу	100

ОСВІТА, ВИХОВАННЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СХОДОЗНАВЧИХ
ДИСЦИПЛІН ТА ВИХОВАННЯ У КРАЇНАХ СХОДУ
Methods of teaching oriental disciplines and education of the Orient

Луцюк М. В., Бартошук В. Ю. Гейміфіковані сценарії у вивченні абеток хірагана та катакана молодшими школярами	102
Халудрова А. С., Кривоніс М. І. Формування усного японського монологічного мовлення засобами мультимодального навчання (на матеріалі відеокурсу 気持ちが伝わるオノマトペ)	105

Цзян Венжу, Кривоніс М. І. Стратегії реалізації нового міжнародного стандарту компетенцій викладача китайської мови	108
ІСТОРИЯ СХОДУ : ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ <i>History of the Orient: problems of theory and practice</i>	
Новіков І. А. Севрський мирний договір 1920 року: невиправдані сподівання курдського державотворення	111
КРАЇНИ СХОДУ ТА КРАЇНИ АФРИКИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ <i>Oriental and African Countries in World Politics</i>	
Осін В. В. Еволюція цивільно-правових відносин в КНР (XX-XXI ст.)	114
МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇН АЗІЇ ТА АФРИКИ <i>Modernizational Economic Processes in the Oriental Countries</i>	
Ямпольська Л. М. Конфуціанська етика та західний менеджмент як детермінанти модернізаційного успіху нових індустріальних країн (на прикладі Республіки Корея)	116
АРАБСЬКА МОВА ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ <i>Arabic language and intercultural communication</i>	
Ахмад Гарібо Г., Кривоніс М. І., Хусейн Ваєль Ісламське мистецтво та декор	119
Алієва Айгюн Фазіл кизи, Піхтовнікова Л. С. Багатозначність арабської лексики як фактор варіативності тлумачення ісламських текстів та проблеми перекладу (на матеріалі корану та хадисів)	122
Касем Ясмін Ісмаїл, Піхтовнікова Л. С. Відображення релігійно-культурних цінностей в арабській поезії: мова, символи і світогляд та проблеми перекладу (на матеріалі поезії: Імру' аль-Кайс, Аль-Мутанаббі та Махмуд Дарвіш)	125
Ламааши Мохамед, Кривоніс М. І. Перцептивна лексика та мультимодальна синестезія в сучасному арабському мистецькому дискурсі	128
Мороз А. С., Піхтовнікова Л. С. Фразеологізми та сталі вирази з Корану у сучасній арабській мові та особливості їх перекладу англійською та українською мовами	131
Нарижний В. О., Піхтовнікова Л. С. Використання мовних і журналістських кліше у публіцистичних текстах арабських змі та проблеми перекладу їх англійською і українською мовами	134
Сапелкіна Д. А. (Daria Sapelkyna), Піхтовнікова Л. С. (Lidiia Pikhtovnikova) Мовностилістичні характеристики соціологічних статей про повсякденне життя в арабських країнах та особливості їх перекладу англійською та українською мовами	137
Сухопара К. Д., Піхтовнікова Л. С. Мовностилістичні характеристики наукових текстів і проблеми перекладу (на матеріалі наукових трактатів Аль-Фарабі, Ібн Сіна)	139

СУЧАСНА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ В КИТАЙСЬКОМУ ТА ЯПОНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ

*Ветрова Софія Іванівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5575-4043>*

*Шевченко Анастасія Олександрівна
викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1985-1063>*

Анотація. Японське та китайське інтернет-середовища розвили сленгові мови, які притаманні культурній специфіці їхніх країн. Ці дві незалежні одна від одної мови мають окремі значення слів в інтернеті. Тому порівняння китайського та японського сленгу відіграє ключову роль у дослідженні східної культури для розширення культурного світогляду філолога в межах аналізу первинних значень інтернет-слів за допомогою лінгвістичного підходу та їхнього порівняння у значенні та застосуванні.

Ключові слова: китайське інтернет-середовище, сленгова культура, сленг, японське інтернет-середовище.

З розвитком технологій у сучасному суспільстві все частіше розвивається мова, що спеціалізується на комунікації в інтернет-середовищі.

Актуальною метою постає розгляд молодіжного інтернет-сленгу на прикладі японської та китайської мов, що дозволить розібрати концепцію словотворення в інтернеті двох з найпривабливіших країн Далекого Сходу з інноваційної та культурної перспектив. А також дослідити, наскільки первинне значення слова в літературній мові контрастує з його інтерпретацією в інтернеті.

У ході дослідження було розглянуто 20 молодіжних висловів з японського та китайського інтернет-середовища, які аналізувалися за критеріями типу (числовий формат, аббревіатура), первинних та набутих значень. Виконано порівняння китайського та японського сленгів за значеннями, що використовуються в інтернеті.

Наприклад, найбільш розповсюджена інтернет-емоція – це сміх. Для цього було проаналізовано значення виразів китайського та японського інтернет-середовища та проведено паралель, що дає розуміння, наскільки мислення одного народу відрізняється від іншого.

В китайській культурі наявна аббревіатура «xswl». Вона походить від вислову 笑死我了 (xiào sǐ wǒ le) та має значення «Сміюся до смерті», що може бути трактовано англійською як найпопулярніша в усьому світі фраза LOL

(«*laughing out loud*»). У Китаї значний пласт інтернет-сленгу виникає як засіб обходу інтернет-цензури. Користувачі застосовують омофони, цифрові коди та складні метафори, щоб обговорювати гострі соціальні теми, не задіюючи відкрито «заборонені» вирази (Nalesnik, 2021; 10 Most Useful Chinese Internet Slang Words).

В той час, як Японія описує сміх англійською літерою «w» від японського слова 笑 (warai). В японському інтернет-середовищі вважають, що чим більше цих літер у повідомленні, тим смішніше. Зрештою, латинські літери почав замінювати ієрогліф 草 (kusa). Він в буквальному сенсі означає «трава», але в інтернеті його почали використовувати саме через логічну візуалізацію, бо багато літер «wwwww», що позначають сміх, візуально дуже схожі на газон. Інтернет-сленг у японському середовищі слугує засобом емоційного розвантаження та самоідентифікації всередині закритих онлайн-спільнот (Smith, 2023).

Таким чином, бачимо, що обидва вислови в інтернет-комунікації пишуться латиницею, хоча їхні значення повністю походять від звучання конкретного слова або фрази, які і надають заключну інтерпретацію сленгового виразу. Проаналізувавши це, можна зазначити, що походження інтернет-висловів починається безпосередньо з мови як суспільного засобу спілкування і підлягає подальшому розвитку в інтернет-середовищі, що і є причиною подальшого аналізу значень слів та виразів в інтернеті.

Література (References):

1. Nalesnik, D. (2021). *Chinese Internet Slang for Chinese Learners*. URL: <https://www.hackchinese.com/blog/chinese-internet-slang>
2. 10 Most Useful Chinese Internet Slang Words. URL: <https://www.thechairmansbao.com/blog/chinese-internet-slang/>
3. Smith, N. (2023). *The Beginner's Guide to Japanese Internet Slang: WKTK, KWSK and More*. URL: <https://www.fluentu.com/blog/japanese/japanese-internet-slang/>

MODERN INTERNET COMMUNICATION IN THE CHINESE AND JAPANESE ONLINE SPACE

Sofia Vietrova,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

3rd year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5575-4043>

Anastasiia Shevchenko

Lecturer, Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V.N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1985-1063>

Abstract. *Japanese and Chinese online environments have developed unique slang systems deeply rooted in their respective cultural contexts. These two independent languages possess distinct meanings within the digital sphere. Consequently, comparing Chinese and Japanese internet slang is pivotal to Eastern cultural studies. Such research broadens a philologist's cultural perspective by analyzing the primary meanings of internet terminology through a linguistic approach and comparing their semantic nuances and practical applications.*

Keywords: *Chinese internet environment, slang culture, slang, Japanese internet environment.*

НЕСТАНДАРТНІ ВИПАДКИ ЕМФАТИЧНОЇ НАЗАЛІЗАЦІЇ У МОВІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯПОНІЇ

Комарницька Тамара Костянтинівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0001-7196-0066

Анотація. Емфатична назалізація у мові масової культури Японії є фонетичною інновацією, що не притаманна літературній мові, та полягає або у подвоєнні назального /н/, який уже є у слові, або в появі назального /н/ у слові, що не містить звуку /н/, і має на меті привернути увагу споживача.

Ключові слова: нестандартна назалізація, японська мова, мова масової культури, фонетичний феномен, прагматика.

Мова масової культури Японії, яка реалізується у жанрах глянцевого журналістики, телешоу, манги, серіалів, художніх фільмів, аніме, поп-пісень та реклами, на нашу думку, є новітнім лінгвістичним феноменом, нерозривно пов'язаним із комерційною сутністю самої масової культури, що прагне привернути увагу реципієнта – споживача масової культури і потенційного покупця супровідної продукції. Для привернення уваги мас творці масово-культурного продукту застосовують потенціал мовних одиниць усіх рівнів, наприклад, фонетичного. Зокрема, нерідко у мові творів японської масової культури у словах з'являється назальний звук /н/ (撥音) там, де в нормативній мові його немає. З емфатичною метою цей звук може додаватися в середині слова, яке вже містить у собі сонорний звук, цим самим подвоюючи його і перетворюючи слово на фоноекспресив (あまり – あんまり、おなじ – おんなじ、入れない – 入れんない). Також, як указує Т. Дементьєва, окремим випадком відтворення назалізації у мові масової культури (а саме, у мові манги) є вживання знаку одзвінчення *дактен* разом із *ん* (ん)* для позначення гортанного гулу, гарчання і подібних звуків (Дементьєва, 2024, с. 25). Крім цього, за нашими спостереженнями, мові масової культури також притаманне включення звуку /н/ до звукового складу слів, які в літературній вимові не містять у собі назальних звуків, з метою підвищення їхньої виразності. Таке явище ми пропонуємо називати емфатичною назалізацією. О. Стуженко зазначає, що типовим випадком назалізації є її поява перед дзвінкими приголосними [б], [г], наприклад: たんび *раз*, とんがる *бути гострим*, у результаті чого відбувається перетворення одиниці на фамільярну (あんがと、あんた) Стуженко, 2008, с. 47-48). Як указує дослідник японської фонетики Шігето Кавахара, одним із можливих випадків такої назалізації є заміна нею емфатичної гемінації: すごい – すっごい – すんごい; ざぶり – ざっぶり – ざんぶり; うざい – うっざい – うんざり (Kawahara, 2016, p. 4-5). Погляньмо на приклади:

和美: 何いってんの、そんなんじゃないよ。(із телесеріалу) – у прикладі спостерігаємо емпатичну назалізацію у кінці слова そんな, у результаті якої воно стає довшим на одну мору; позиційних причин (тригерів) до такої назалізації немає, адже наступний склад не починається на назальний звук; окрім цього наявне подвоєння /н/ на межі редукованого службового дієслова-зв'язки й емпатичної частки の; なんでお前が嘆いてんだよ!! (із манги) – у прикладі наявна емпатична назалізація на межі серединної форми дієслова і прикінцевої частки; можливо, назальний /н/ «компенсує» редукацію службового дієслова-зв'язки いる, оскільки серединна форма дієслова сама по собі не здатна приєднувати до себе прикінцеві частки і виступати повноцінним присудком; у кожному разі жодних позиційних передумов до назалізації не спостерігаємо.

Крім назалізації всередині слова і на стикові слів спостерігаємо це явище також на початку слів і фраз, що абсолютно не відповідає орфоепічним нормам японської літературної мови:

• • • • ん? (із манги) – вся репліка складається з єдиного звуку /н/;

そうかい? んじゃ、どんだんたべてもらわなくちゃ (з аніме) – початкова назалізація вставного слова じゃ. У цьому разі за рахунок порушення орфоепічних норм мова масової культури намагається відтворити ненормативне розмовне мовлення.

Отже, мова японської масової культури залучає нестандартні фонетичні явища (фонетичні інновації) з метою відтворити неформальне розмовне мовлення, створити розслаблену дружню атмосферу і цим самим привернути увагу реципієнта – споживача масово-культурної продукції та потенційного покупця супровідних товарів, і нестандартна емпатична назалізація також сприяє досягненню цієї мети.

Література (References):

1. Дементьева, Т. (2024). *Практична фонетика японської мови*. Одеса: «Азіатика».
2. Стуженко, О. (2008). Стилістичне функціонування фонологічного словотвору в японській мові. *Проблеми сходознавства в Україні*, 44-51.
3. Kawahara, S. (2016). Phonological opacity in Japanese. *Ms. Keio University*, 1-21.

NON-STANDARD CASES OF EMPHATIC NASALIZATION IN THE LANGUAGE OF JAPANESE MASS CULTURE

Tamara Komarnytska

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0001-7196-0066

Abstract. *Emphatic nasalization in the language of mass culture of Japan is a phonetic innovation that is not inherent in the literary language, and consists either in the doubling of the nasal /n/, which is already in the word, or in the appearance of the nasal /n/ in a word that does not contain the sound /n/, and is intended to attract the attention of the consumer.*

Keywords: *non-standard nasalization, Japanese language, language of mass culture, phonetic phenomenon, pragmatics.*

АРХІТЕКТОНІКА ЯПОНСЬКОЇ ВВІЧЛИВОСТІ: ПРАГМАТИЧНА МОДАЛЬНІСТЬ СПОНУКАЛЬНИХ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ

Комісаров Костянтин Юрійович,
кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри,

Боришполець Юлія Василівна
старший викладач
кафедра японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: 0000-0002-2164-6244, 0009-0001-9958-9315

Анотація. Вивчено проблему вмотивованої диференціації засобів спонукальної модальності сучасної японської мови. Досліджено архітектуру ввічливості через рівні категоричності конструкцій: від м'якої поради до прямого наказу. Визначено вплив соціальної вертикалі на вибір комунікативної стратегії для запобігання прагматичним помилкам.

Ключові слова: 待遇表現 (taigui hyougen), мовленнєвий акт, лінгвокультура, спонукування, комунікативна стратегія.

Центральною проблемою дослідження є прагматична диференціація засобів спонукальної модальності в японському дискурсі, зумовлена специфікою міжособистісної дистанції та соціального статусу комунікантів, тобто максимально ефективний спосіб висловити свій намір, пораду чи заборону, не порушуючи при цьому базові правила японського мовленнєвого етикету. Розробкою цього матеріалу автори вже займалися, переважно у лінгводидактичному ключі (Комісаров та ін., 2025). Тепер ми зосередили головну увагу на вертикалі японського суспільства як теоретичному підґрунті дослідження.

Японська ввічливість є динамічною комунікативною стратегією (待遇コミュニケーション), що ґрунтується на опозиціях «свій–чужий» (ウチーソト), соціальній ієрархії (目上一目下) та старшинстві (先輩—後輩). Оскільки спонукальні конструкції (зокрема ~こと, ~べき, ~べからず) мають виражений відтінок директивності, їх використання вимагає переходу від статичного вивчення мовних одиниць до аналізу їхнього актуального вибору в синонімічному ряді залежно від контексту (Ogawa & Maeda, 2003).

Ми запропонували класифікацію засобів прагматичної модальності спонукальних мовленнєвих актів у сучасній японській мові за рівнем категоричності. Найменш категоричними видаються конструкції, що виражають м'яку пораду чи дозвіл (~てもさしつかえない, ~ことだ): 旅券の写しの保存により、宿泊者名簿の氏名、国籍及び旅券番号の欄への記載を省略しても差し支えありません。(За умови збереження копії закордонного паспорта дозволяється не заповнювати графи «прізвище та ім'я», «громадянство» та «номер паспорта» у реєстрі гостей) (Yamagata City, 2024). Їх застосування вважається найбільш безпечним для повсякденного мовлення з рівними за

рангом особами. Середнім ступенем категоричності характеризуються конструкції, що передають соціальну норму (~ものだ, ~べきだ): 有識者は現在の基準が厳しすぎると指摘する一方、住民からは「約束は守るべきだ」と反対の声も上がりました。 (*У той час як експерти зазначають, що нинішні критерії є занадто суворими, з боку мешканців лунають протести про те, що «обіцянок слід дотримуватися»*) (YBS 山梨放送, 2024). Такі висловлення потребують певної уважності, адже залежно від контексту можуть звучати як повчання, і використовувати їх потрібно обережно, щоб не здатися зарозумілим. Найвищою категоричністю характеризуються конструкції прямої вказівки чи наказу (~こと, ~べからず): 譬喩歌だから、それが、この山に立ち入るべからずという標縄を張ったという文句で歌われているにすぎない。 (*Оскільки це алегорична пісня, то вислів використовується метафорично: було натягнуто священну мотузку «шіменава» з написом «не ступати на цю гору»*) (折口信夫, 1954, p. 78). Зазвичай, подібні повідомлення сприймаються у повсякденному мовленні як зверхні та грубі. Можна навіть сказати, що це мова інструкцій, плакатів та вчителів.

Література (References):

1. Комісаров, К. Ю., Боришполець, Ю. В., & Городиська, О. А. (2025, 28 березня). Граматичні конструкції на позначення обов'язку та вимушеності у контексті навчання японської мови як іноземної [Доповідь]. VI Міжнародна науково-методична конференція «Сходознавство. Актуальність та перспективи», Харків, Україна.
2. 小川 誉子美 [Ogawa, T.], & 前田 直子 [Maeda, N.]. (2003). 敬語を中心とした対人関係の表現: 待遇表現 (日本語文法演習). スリーエーネットワーク [3A Network].
3. Yamagata City. (2024, May 22). 宿泊者名簿への記載等について. <https://www.city.yamagata-yamagata.lg.jp/kenkofukushi/eisei/1006561/1006565/1015866.html>
4. YBS 山梨放送. (2024, June 17). リニア新幹線 補償などの「約束は守るべきだ」 静岡・川勝前知事の発言めぐり 期成同盟会が総会. NTV News. <https://news.ntv.co.jp/n/ybs/category/politics/ysc65733366f6541a19dd5921ecae1ce15>
5. 折口信夫. (1954). 折口信夫全集: 第2巻. 中央公論社.

ARCHITECTONICS OF JAPANESE POLITENESS: PRAGMATIC MODALITY OF INCENTIVE SPEECH ACTS

Kostiantyn Komisarov,

PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department,

Yuliia Boryshpolets,

Senior Lecturer

Department of Japanese Language and Translation, Faculty of Oriental Languages

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: 0000-0002-2164-6244, 0009-0001-9958-9315

Abstract. *The study provides a motivated differentiation of Japanese incentive modality means. The architecture of politeness is explored through levels of categoricity: from mild advice to direct command. The influence of social hierarchy on the choice of communicative strategies to prevent pragmatic failures is identified.*

Keywords: *Taiguu hyougen, speech act, linguoculture, impulse, communicative strategy.*

ОСНОВНІ СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРАМАТИКИ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Кошелева Ірина Віталіївна
старший викладач закладу вищої освіти,
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0822-2519>

Анотація. У роботі висвітлено ключові граматичні характеристики китайської мови, що зумовлюють специфіку комунікації. Досліджено відсутність морфологічної словозміни, варіативність синтаксичних функцій частин мови та визначальну роль порядку слів і службових елементів. Виявлено, що невірне тлумачення структури речення призводить до викривлення змісту та порушення мовленнєвої взаємодії.

Ключові слова: граматики, китайська мова, лінгвістика, прагматика, словозміна, синтаксична функція, порядок слів, службове слово.

У граматиці китайської мови, так само, як і в українській, виділяють такі мовні одиниці, як морфема, слово, словосполучення, речення та текст. Проте існують три основні особливості, які можуть створювати певні труднощі при оволодінні мовою.

По-перше, у китайській мові відсутні у строгому сенсі морфологічні показники зміни форми слова, тобто відсутня формозміна як поняття. Приміром, в англійській мові дієслово *to be* має такі форми *am, is, are, was, were, been*, тоді як у китайській мові 是 (аналог цього дієслова) не змінюється за будь-яких обставин. Це наочно демонструють наступні приклади:

1. 我是学生, 他也是学生, 我们都是学生。
2. 他过去是, 现在是, 将来仍然是我的老师。

По-друге, приналежність до частини мови та синтаксична функція не мають взаємооднозначної відповідності. Слово може виконувати у реченні різні синтаксичні функції, незважаючи на приналежність до певної категорії. В українській мові іменники зазвичай виконують синтаксичну функцію підмета або додатка, а прикметники – означення або частини присудка, а дієслова – присудка. Наприклад, китайській мові прикметник 客气 використовується у різних функціях:

1. 他很客气 (у функції присудка)
2. 他说了很多客气话 (у функції означення)
3. 他客气地拒绝了我们的邀请 (у функції обставини)
4. 这是为了表示客气 (у функції додатка)

По-третє, у китайській мові надзвичайно важливим є порядок розташування слів та використання службових слів. Порядок слів відіграє вирішальну роль через відсутність словозміни. В українській мові ми можемо

сказати «Ти б'єш його» і «Його б'єш ти», де «ти» здійснює дію над «його». У китайській мові речення 他打你 (Він б'є тебе) та 你打他 (Ти б'єш його) мають принципово різне значення, хоча формально на першому місці теж стоять займенники зі значенням «він» та «ти». Важливість службових слів мпростежується на прикладі частки 的:

1. 小李师傅来了 (Майстер Сяо Лі прийшов).
2. 小李的师傅来了 (Майстер (чий? Кого-чого?) Сяо Лі прийшов).

Різниця в одному службовому слові, але з різним значенням:

1. 她把我打了一顿。 (Він ударив мене раз)
2. 她被我打了一顿。 *Він був ударений мною один раз (Я вдарив його один раз).

Отже, граматиці китайської мови притаманні специфічні особливості, які необхідно враховувати при вивченні мови та проведенні лінгвістичних досліджень.

MAIN SPECIFIC FEATURES OF MODERN CHINESE GRAMMAR

Iryna Koshelieva

*Senior Lecturer at the Department of Oriental Languages
and Intercultural Communication,*

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0822-2519>

Abstract. *The paper highlights the key grammatical characteristics of the Chinese language that determine the specifics of communication. The absence of morphological word formation and the variability of syntactic functions are investigated. It is found that misinterpretation of a sentence leads to distortion of meaning and disruption of communication.*

Keywords: *grammar, Chinese language, linguistics, pragmatics, word formation, syntactic function, word order, auxiliary word.*

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ У ФРАЗЕОЛОГІЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Ліневич Анна Миколаївна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Вовсянікер Ірина Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти

кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. у роботі досліджено особливості фразеологічної репрезентації ключових концептів китайської лінгвокультури — 智 (мудрість), 愚 (дурість), 忍 (терпіння), 福 (щастя) та 和 (гармонія). Проаналізовано семантичні, когнітивні та культурні аспекти відображення зазначених концептів у китайських фразеологізмах, визначено їх роль у формуванні мовної картини світу та у відтворенні традиційних морально-етичних цінностей китайського суспільства.

Ключові слова: китайська мова, фразеологізми, концепт, культурна семантика, фразеологічна картина китайської мови.

Мова є не лише засобом комунікації, а й важливою складовою національної ідентичності, що відображає ментальність народу, його історичний досвід, моральні уявлення та соціокультурні цінності. Через мову формуються та передаються ключові елементи національної картини світу, а фразеологізми, як її образно-емоційна частина, є особливо репрезентативними у цьому процесі. Саме у фразеологічних одиницях концентруються культурна пам'ять, метафоричне осмислення світу та усталені концепти, які є знаковими для певної мовної спільноти.

Поняття концепту в лінгвістиці має тривалу історію розвитку: від філософських уявлень Платона та Арістотеля до когнітивних теорій ХХ століття. Вільгельм фон Гумбольдт вважав мову не лише інструментом комунікації, а й засобом формування думки, а Лев Виготський підкреслював їх діалектичну єдність, доводячи, що мова і мислення взаємно формують одне одного. На сучасному етапі «концепт» трактується як дискретне ментальне утворення, що акумулює знання про світ і має культурно зумовлену структуру (Газуда, 2018). У науковій традиції виділяють п'ять підходів до аналізу концептів: лінгвофілософський, когнітивний, етнокультурологічний, психолінгвістичний і соціокультурний (Тищенко, 2007). Вони відрізняються фокусом уваги – від логічного аналізу понять до вивчення культурних і психологічних механізмів формування смислів.

Концепти у фразеології мають багатшарову структуру, що включає актуальну ознаку (домінантний смисл), пасивні ознаки (історичні

нашарування) та внутрішню форму (первісний образ, який відбиває культурно-образну мотивацію) (Южакова, 2010). Саме фразеологізми зберігають ці елементи у цілісній формі, дозволяючи реконструювати культурно-історичне тло. У китайській традиції такі одиниці виконують когнітивну, регулятивну та естетичну функції, забезпечуючи передачу цінностей і норм поведінки між поколіннями.

Китайські фразеологізми відображають систему культурних кодів, у якій провідними символами є природні образи (гора, вода, вітер), міфологічні істоти (дракон, фенікс) та мотиви з класичних історій. Такі вирази формують комунікативну, культурно-акумулятивну, оцінну та естетичну функції мови (Li, 2016).

У межах китайської картини світу концепт 智 (мудрість) займає центральне місце, об'єднуючи інтелектуальні, моральні та етичні виміри. Конфуцій у «Лунь юй» визначав мудрість як чесноту, що передбачає розуміння добра і зла та вміння діяти відповідно до суспільного блага. Даосизм, навпаки, підкреслював природність і скромність: «велика мудрість здається дурістю» (大智若愚). У фразеологізмах типу 足智多谋 (“багатий на розум і винахідливість”), 智勇双全 (“мудрий і хоробрий”) чи 吃一堑，长一智 (“зазнавши поразки, стаєш розумнішим”) простежується ідеал гармонії між розумом і дією. Водночас у деяких виразах, наприклад 利令智昏 (“жадібність затемнює розум”), виявляється амбівалентність цього концепту: розум, позбавлений морального підґрунтя, перетворюється на підступність. (宁, 2017).

Концепт 愚 (дурість) має більш суперечливу семантику. З одного боку, він позначає невігластво й брак освіти (愚昧无知), з іншого – може уособлювати щирість, простоту та наполегливість. Легендарний вираз 愚公移山 («дурень, який пересунув гори») відображає цінність працьовитості та віри у власні сили (Гунько, Донець, 2018). Таким чином, дурість у китайській культурі може трансформуватися в моральну чесноту, якщо вона підкріплена добрими намірами.

Концепт 忍 (терпіння) посідає особливе місце в етичній системі китайського суспільства. Його фразеологічна репрезентація (忍气吞声 “терпіти приниження”, 忍辱负重 “нести тягар, долаючи ганьбу”, 百忍成金 “сторазове терпіння приносить золото”) підкреслює ідею внутрішньої сили, витримки та самоконтролю. Терпіння у китайській традиції — не слабкість, а стратегічна чеснота, яка дозволяє досягти гармонії у стосунках і забезпечити стабільність суспільства (周, 2022).

Концепт 福 (щастя, благополуччя) репрезентує уявлення про матеріальне й духовне процвітання. Фразеологізми типу 福如东海 (“щастя безмежне, як Східне море”), 福寿双全 (“щастя й довголіття разом”) чи 厚德载福 (“щастя народжується з чеснот”) демонструють тісний зв'язок між щастям і моральністю. Благополуччя в китайській картині світу не є випадковим даром

долі, а результатом праведної поведінки, сімейної гармонії й поваги до предків (Заяць, 2018).

Концепт 和 (гармонія) є центральним для китайської філософії, виступаючи основою соціальної стабільності, політичної мудрості й міжособистісних відносин. У фразеологізмах 政通人和 (“управління мудре, народ задоволений”), 和气生财 (“гармонія приносить прибуток”), 和而不同 (“бути в гармонії, але не подібним”) втілюється уявлення про гармонію як динамічну рівновагу, що не виключає різноманіття. Цей концепт має не лише етичний, а й естетичний вимір, що відображається в описах природи: 风和日丽 (“погода м’яка і ясна”), 鸾凤和鸣 (“злагожене співжиття подружжя”).

Таким чином, китайська фразеологія постає як інтегрований простір, у якому мова, мислення й культура формують єдину систему. Через сталі вирази передається не лише знання, а й етичні орієнтири: як чинити, щоб зберегти гармонію із собою, суспільством і природою. Концепти 智, 愚, 忍, 福 та 和 репрезентують основні складники цієї картини світу: мудрість, простоту, терпіння, щастя та гармонію; і взаємодіють у межах єдиної ціннісної парадигми. Вони формують морально-філософську основу китайського менталітету, де справжня мудрість невіддільна від етичної досконалості, а гармонія виступає кінцевою метою людського існування.

Література (References):

1. Газуда О. Поняття концепту в сучасній лінгвістиці. Актуальні питання гуманітарних наук. 2018. Вип 22. Т. 1. С. 38-43. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/22_2018/part_1/9.pdf
2. Гунько Д. І., Донець П. М. Фразеологізм як засіб представлення специфіки національної культури (на матеріалі чен'юй). Питання сходознавства в Україні. Харків: ХНПУ, 2018. С. 19-23. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_vsesv_hist/Zb_Shodoznavstvo/Shodoznavstvo_2018.pdf
3. Заяць, М. В. (2018). Гармонія між людських взаємин як соціокультурна основа консолідації китайського суспільства. Українська орієнталістика, 103–115.
4. Лавриненко А. О. Філософія Мо-Цзи: перший супротивник конфуціанства: матеріали доп. IV Міжнар. наук.-метод. конф., Харків, 24 берез. 2023 р. : [у 2 ч.] / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Н. В. Руда (голова) та ін.]. – Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. – Ч. 1. – С. 194–195.
5. Тищенко К. М. Основи мовознавства : Системний підручник К. : ВПЦ «Київський університет», 2007.— 308 с.
6. Южакова О. Концепт як головна одиниця когнітивної лінгвістики в аналізі терміносистем (на матеріалі термінології холодильної техніки) / Олена Южакова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2010. – № 675. – С. 57–64. <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-675-2010/koncept-yak-golovna-odynytsya-kognityvnoyi-lingvistyky-v>
7. 周文玲. (2022). 本期專題 - 【佛法修行】忍是安樂道. 慧炬 (Torch of Wisdom Monthly), 634, 3 – 7 <http://www.towisdom.org.tw/>
8. Li, Jiajun. (2016). The Structure of Chinese Values: Indigenous and Cross-Cultural Perspectives. https://www.researchgate.net/publication/325643604_The_Structure_of_Chinese_Values_Indigenous_and_Cross-Cultural_Perspectives

REPRESENTATION OF CONCEPTS IN CHINESE PHRASEOLOGY

Anna Linevych,
second (master's) level of higher education
School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University

Iryna Vovsianiker
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Abstract. *The thesis explores the phraseological representation of key Chinese cultural concepts — 智 (wisdom), 愚 (foolishness), 忍 (patience), 福 (happiness), and 和 (harmony). It analyses how these concepts are reflected in idiomatic expressions, emphasizing their role in shaping the Chinese linguistic worldview and moral values. The study combines cognitive, semantic, and cultural approaches, revealing how idioms encode ethical principles and social norms deeply rooted in traditional Chinese thought.*

Keywords: *Chinese language, phraseology, concept, cultural semantics, phraseological patterns of the Chinese language.*

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В КИТАЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКИХ МОВАХ НА ПРИКЛАДАХ НАРОДНОГО ФОЛЬКЛОРУ

*Лопарева Анастасія Едуардівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

*Вовсянікер Ірина Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)*

***Анотація.** У роботі здійснено порівняльний аналіз культурно-національних особливостей, відображених в українському та китайському народному фольклорі. Досліджено основні символічні образи та мотиви фольклорних текстів і проаналізовано їхню роль у формуванні мовної картини світу. Виявлено, що українська фольклорна традиція більшою мірою зосереджується на емоціях і внутрішньому світі людини, тоді як китайська орієнтується на ідею гармонійного співіснування людини, небесних сил і суспільства.*

***Ключові слова:** Китай, Україна, фольклор, мовна картина світу, культурний код*

У сучасному мовознавстві все частіше порушуються питання взаємозв'язку мови і культури. За останні роки з'явилося чимало наукових праць, в яких підкреслена важливість вивчення мовної картини світу як способу відображення національного характеру певного народу (Тараненко, 2023). Одним із найкращих інструментів для цього дослідження є фольклор, адже в ньому зберігається колективний досвід багатьох поколінь. Компаративний же аналіз фольклорних текстів дає змогу простежити, як через образну систему, символіку та мовні структури відображаються моделі мислення різних етносів – в даному випадку, китайців та українців, що становить особливий інтерес з огляду на типологічну віддаленість їхніх мов.

Матеріалом цього дослідження стали тексти китайських та українських народних пісень, ідіом, приказок, прислів'їв, наукові праці з фольклористики та порівняльного мовознавства, а у його ході було виявлено, що китайські та українські культурно-національні образи й символи становлять складні і внутрішньо організовані системи, що потребують детальнішого розгляду.

Опрацювання матеріалів, присвячених періодизації українського (Руснак, 2012) та китайського фольклору (Zhang, 2018), дозволило зрозуміти, що усна народна творчість мала великий вплив на формування самосвідомості двох народів та досі є рушієм розвитку обох культур. Попри географічну віддаленість і різні цивілізаційні моделі розвитку, обидві фольклорні системи

формувалися на основі аграрного способу життя, міфологічного мислення та під впливом різних культур, що зумовлює наявність типологічно споріднених явищ.

Аналіз українських фольклорних текстів показав, що їхня символічна система є багаторівневою і синкретичною. У ній органічно поєднуються дохристиянські вірування, анімістичні уявлення про одухотвореність природи та пізніші християнські нашарування. Рослинна символіка відображає аграрну основу культури та тісний зв'язок людини із землею, а тваринні образи репрезентують широку палітру людських почуттів і моральних характеристик. Крім того, український фольклор формувався в умовах тривалого бездержавного існування, в ньому часто звучать мотиви боротьби за незалежність, втрати і туги за волею, які представлені в народних піснях, баладах і думах.

Дослідження жанрових і тематичних особливостей китайського народного фольклору дало підстави стверджувати, що його символічна система також є цілісною та багатшаровою, однак має іншу ієрархію цінностей і смислових акцентів. Китайська традиція формувалася в умовах активної міжкультурної взаємодії, що сприяло поєднанню різних світоглядних моделей: впродовж століть відбувався синтез конфуціанських, даоських та буддійських ідей. Рослинні символи пов'язані з ідеями довголіття, моральної чистоти, духовної гармонії, а тваринна символіка характеризується високим ступенем міфологізації. Не менш важливе місце займають образи божеств і мотиви безсмертя, що підкреслюють зв'язок людини з космічним порядком.

Тобто, можна сказати, що український фольклор тяжіє до індивідуального переживання, в той час як китайська традиція більшою мірою зорієнтована на гармонію космосу й суспільства.

Отримані результати дослідження можуть бути корисними як для наукової, так і для освітньої діяльності, зокрема у курсах, присвячених порівняльному мовознавству, лінгвокультурології та фольклористиці, а також у процесі вивчення китайської та української мов.

Література (References):

1. Тараненко, К. В. (2023). Мовна картина світу як відображення національного характеру українців. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського Серія: Філологія. Журналістика*, 34(4), 40–43. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.4/08>.
2. Руснак, І. Є. (2012). *Український фольклор* (2-ге вид.). Академія. Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000023539>.
3. Zhang, J. (2018). Folklore in China: Past, Present, and Challenges. *Humanities*, 7(2), 2–30. DOI <https://doi.org/10.3390/h7020035>.

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE REPRESENTATION OF CULTURAL AND NATIONAL FEATURES IN THE CHINESE AND UKRAINIAN LANGUAGES THROUGH FOLKLORE

Anastasiia Lopareva,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University

Iryna Vovsianiker
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Abstract: *The paper presents a comparative analysis of cultural and national features reflected in Ukrainian and Chinese folklore. The study explores the main symbols and motifs found in folklore texts, and their role in shaping the linguistic worldview. The study reveals that Ukrainian folklore tradition tends to focus on emotions and the inner world of the individual, whereas Chinese tradition is more oriented towards the idea of harmonious coexistence among humans, divine forces, and society.*

Keywords: *China, Ukraine, folklore, linguistic worldview, cultural code.*

СТИЛІСТИЧНІ ЗОБРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

*Русанова Дарина Віталіївна
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультет іноземних мов*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

*Вовсянікер Ірина Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. *Стилістичні зображальні засоби відіграють важливу роль у формуванні виразності сучасної китайської мови, поєднуючи традиційні культурні образи з новітніми мовними інноваціями. У роботі здійснено аналіз основних типів стилістичних засобів – метафори, порівняння, гіперболи, ідіом та гри слів – у художньому, публіцистичному та повсякденному мовленні.*

Ключові слова: *китайська мова, стилістика, зображальні засоби, метафора, комунікація, сучасність, література, Китай.*

Мова є не тільки засобом комунікації, а й ключем до пізнання людської психології, адже через мову передається інформація, виражаються почуття, емоції та світогляд.

Китайська мова – це одна з небагатьох мов, яка демонструє безперервність свого розвитку (Акбудақ, Вечоринська, 2021). Її ієрогліфічна система має стародавню історію походження та розвитку, починаючи від наскрельних малюнків. Кожному ієрогліфу притаманні внутрішній зміст, культурний підтекст, історична пам'ять. Використовуючи певну символіку, автор створює не лише текст, а й візуальний образ, який впливає на читача. Саме тому китайська поезія, художня проза та навіть повсякденне мовлення насичені метафоричністю, алюзіями та символізмом. Стилістичні зображальні засоби значним чином збагачують китайську мову, створюючи емоційний, образний та естетичний ефект.

Історичні етапи розвитку китайської стилістики починаються від періоду Шести династій, до періоду Тан–Сун та Мін–Цін, які відзначалися активним поширенням і розвитком класичних стилістичних уявлень, а також здатністю системи адаптуватися до культурних та інтелектуальних викликів свого часу.

Стилістичні зображальні засоби в сучасній китайській мові поєднують у собі традиції давньої культури та новітні тенденції глобалізованого світу. У медіа просторі активно використовуються метафори, гіперболи та іронічні вислови, які формують яскравий і динамічний стиль у сучасних засобах масової інформації.

В художній літературі ці засоби виконують не лише естетичну, а й концептуальну функцію: вони розкривають психологічний стан персонажів і поглиблюють філософський зміст твору.

Аналіз роману Юй Хуа «Сюй Сангуань продає кров» свідчить, що приховані метафори й прямі порівняння, мотиви-образи (кров, їжа, алкоголь) утворюють багатшарову семантику та відображають універсальні теми гідності, страждання й виживання. Використання образних засобів забезпечує емоційне забарвлення тексту. Наприклад, «一盘炒猪肝, 二两黄酒……» (余华, 1992) ритуали споживання їжі та пиття набувають метафоричного значення, відображаючи втрату гідності, внутрішні конфлікти та стратегії виживання героїв.

У публіцистиці та медійному просторі стилістичні прийоми мають інше функціональне навантаження: вони слугують засобом підвищення переконливості повідомлень та активізації уваги аудиторії. Характерними є повтори, ономаіопея, риторичні запитання, гіпербола та метонімія, які дозволяють медіатекстам бути динамічними та емоційно виразними. Наприклад, у відеоконтенті каналу «我的爸爸是条龙 DaddyLoong» використання емоційних вигуків та повторів створює ефект живої присутності та робить матеріал доступним і природним для широкої аудиторії.

Образні засоби активно використовуються не тільки в літературі і медіа, а й у щоденному мовленні: метафори, порівняння, риторичні питання, повтори, метонімія – це норма буденної розмови.

Ченью (成语) – унікальна риса китайської мови – короткі ідіоми з глибокою історією, які роблять звичайну репліку більш виразною та культурно насиченою («画蛇添足», «对牛弹琴» тощо).

Образні засоби – це міст між традицією та сучасністю. Вони зберігають культуру, але водночас створюють нові виражальні можливості для молодого покоління. Їхнє функціонування має як комунікативне, так і соціокультурне значення: допомагає ефективному спілкуванню, формуванню ідентичності та розумінню цінностей китайського суспільства.

Таким чином, стилістичні зображальні засоби сучасної китайської мови є ефективним інструментом забезпечення виразності та точності комунікації, поєднуючи традиційні та сучасні мовні практики, підтримуючи культурну спадкоємність.

Література (References):

1. Акбудаєв К. Г., Вечоринська Т. В. Історія китайської мови: Навч. посіб. Київ, 2021. 3с.
2. Victor Mair, Zhenjun Zhang Routledge Handbook of Traditional Chinese Literature, 2025. P. 12.
3. 余华. 许三观卖血记. 1992, P. 13.

STYLISTIC FIGURATIVE DEVICES IN MODERN CHINESE

Daryna Rusanova,
second (master's) level of higher education
School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University

Iryna Vovsianiker
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Abstract. *Stylistic figurative means play an important role in shaping the expressiveness of modern Chinese, combining traditional cultural images with the latest linguistic innovations. The paper analyses the main types of stylistic means - metaphors, similes, hyperboles, idioms, and wordplay - in artistic, journalistic, and colloquial speech.*

Keywords: *Chinese language, stylistics, figurative means, metaphor, communication, literature, China.*

ІНГВОКРЕАТИВНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Садова Софія Костянтинівна

викладач закладу вищої освіти

кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0001-6466-0695>

Анотація. У центрі уваги – ключові механізми виникнення інтернет-сленгу в сучасному Китаї. Аналіз охоплює фонетичну гру, цифрові коди, латинізовані аббревіатури та соціально зумовлені неологізми цифрового дискурсу КНР. Провідними чинниками мовної креативності визначено гомофонію, графічну гібридизацію та трансформацію семантичних значень.

Ключові слова: інтернет-сленг, китайська мова, лінгвокреативність, гомофонія, цифровий дискурс, неологізм, соціолінгвістика.

Стрімка цифровізація китайського суспільства та активний розвиток соціальних мереж як-от 微博, 抖音, 微信 зумовили генезу особливого типу мовлення, що функціонує у віртуальному просторі та характеризується динамічністю, експресивністю й інноваційністю (Yongle, Z., & Ming, Y., 2022).

Одним із механізмів формування китайського інтернет-сленгу є цифрове кодування, засноване на фонетичній подібності числівників до певних словосполучень. У цифровому дискурсі числові комбінації функціонують як своєрідні семіотичні маркери, що потребують декодування всередині мовної спільноти. Найпоширенішими є коди, пов'язані з вираженням емоційної прихильності:

1. 9494 (九四九四) – це поширений приклад цифрового сленгу в китайському інтернет-спілкуванні, що означає «саме так». Його значення ґрунтується на фонетичній подібності до виразу: «就是就是» (jiù shì jiù shì) – «так і є». У швидкому мовленні склад «就» (jiù) може редукуватися та звучати наближено до «九» (jiǔ), а «是» (shì) повністю збігається з вимовою цифри «чотири» (四) у тональному аспекті. У результаті числова комбінація 9-4-9-4 стає зручною графічною та фонетичною репрезентацією стверджувальної реакції (He, Y., 2024).

2. 687 (六八七) – приклад числової гри, що інтерпретується як «вибач» або «перепрошую». Це значення виникає через приблизну фонетичну співвіднесеність із формулою вибачення «对不起» (duì bu qǐ). У цифровому середовищі відбувається спрощення й умовна фонетична редукція: послідовність «duì bu qǐ» асоціативно передається як «liù bā qī». Попри те, що фонетична відповідність не є точною з погляду стандартної вимови, у межах інтернет-сленгу вона сприймається як зрозумілий код.

3. 666 (六六六) – один із найуживаніших позитивно оцінних числових сленгізмів у китайській інтернет-комунікації. Походження значення пов'язується із гомофонічною подібністю до слова 溜 (liù) – «майстерний». У розмовній мові вислів «很溜» (hěn liù) означає «дуже вправний». Подвоєння або потроєння цифри 6 підсилює експресію, створюючи ефект емоційного захоплення, та функціонує як вербальний маркер схвалення. Цей код особливо популярний у сфері онлайн-ігор, стримінгових платформ і соціальних мереж (Yuniarto, H., 2026).

Отже, інтернет-комунікація створює умови для інтенсивної лінгвістичної творчості, у межах якої мовна система адаптується до нових комунікативних потреб: швидкості, стислості, емоційності та групової ідентифікації.

Література (References):

1. Yongle, Z., & Ming, Y. (2022). An analysis of Chinese internet buzzwords from the perspective of sociolinguistics. *IRA-International Journal of Management & Social Sciences*, 19(3). <https://doi.org/10.21013/jmss.v19.n3.p2>
2. He, Y. (2024). Exploring linguistic innovations within Chinese internet slang in language and social media. *Journal of Linguistics and Communication Studies*, 3(1), 29–34. Retrieved from <https://www.pioneerpublisher.com/JLCS/article/view/668>
3. Yuniarto, H. (2026). Evolving neologisms and ephemeral discourse: WeChat index analysis of Chinese internet buzzwords. *PAROLE: Journal of Linguistics and Education*, 15(1), 90–99. <https://doi.org/10.14710/parole.v15i1.90-99>

LINGUOCREATIVE MECHANISMS OF INTERNET SLANG FORMATION IN MODERN CHINESE

Sofia Sadova

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0001-6466-0695>

Abstract. *The focus is on the key mechanisms behind the emergence of internet slang in contemporary China. The analysis encompasses phonetic play, numerical codes, latinized abbreviations, and socially conditioned neologisms of the digital discourse in the People's Republic of China. The main drivers of linguistic creativity are identified as homophony, graphic hybridization, and the transformation of semantic meanings.*

Keywords: *internet slang, Chinese language, linguistic creativity, homophony, digital discourse, neologism, sociolinguistics.*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЗООКОМПОНЕНТІВ В УКРАЇНСЬКИХ ТА КИТАЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ

*Товкун Ганна Олексіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0009-0003-6441-398X](https://orcid.org/0009-0003-6441-398X)*

*Вовсянікер Ірина Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)*

Анотація. У тезах здійснено порівняльний аналіз семантики зоокомпонентів в українській та китайській пареміології. Досліджено спільні та відмінні риси відображення світу тварин у двох культурах. Виявлено, що українська фразеологія спирається переважно на побутовий досвід, тоді як китайська є більш ієрархічною та міфологізованою, що відображає глибокі ментальні розбіжності двох народів.

Ключові слова: зоокомпонент, пареміологія, мовна картина світу, українські прислів'я, китайські прислів'я, семантичний аналіз.

Дослідження зоокомпонентів у пареміології є актуальним напрямом сучасної лінгвокультурології, оскільки образи тварин виступають стійкими культурними кодами, що зберігають багатовіковий досвід етносу. Останні наукові пошуки у цій сфері (Прадід, 2023; Zhang, Yang & Tan, 2024) підтверджують незгасний інтерес до специфіки відображення тваринного світу в різних мовах. Проте порівняльний аналіз української та китайської пареміології крізь призму зоосемантики залишається недостатньо вивченим, що зумовлює наукову новизну даної роботи. З огляду на це, у центрі дослідження – виявлення семантичних особливостей та лінгвокультурної специфіки зоокомпонентів в українських і китайських прислів'ях.

Мета роботи – розкрити та зіставити прихований культурний зміст тваринних образів та дослідити, як саме українці та китайці сприймають світ через призму прислів'їв, виявити, які унікальні національні риси, прослідковуються в них.

Зіставлення фактичного матеріалу дослідження засвідчує, що обидві мовні картини світу базуються на антропоцентричному принципі: тварина виступає не об'єктом опису, а інструментом моделювання людської поведінки. За результатами дослідження виявлено три типи семантичних співвідношень між образами.

По-перше, група повних еквівалентів. В обох культурах дикі тварини (вовк, лисиця) наділяються виключно негативною оцінкою, символізуючи

жорстокість, невдячність та підступність. Українська ідіома «вовк в овечій шкурі» знаходить семантичні відповідники у китайських пареміях про вовка з натурою шакала. Схожа єдність простежується в оцінці зайця як уособлення страху, а також kota, який і в українській, і в китайській традиціях виступає носієм дрібних побутових вад: лінощів, злодійкуватості чи лицемірства.

По-друге, часткові відповідники з національними нюансами. Образи робочої худоби (віл, кінь) в обох традиціях уособлюють тяжку працю. Проте, під впливом кочових традицій, у китайській мові кінь додатково наділяється символікою кар'єрного успіху та швидкої перемоги. Ведмідь в обох мовах зазвичай означає незграбність, але в Китаї він є ще й еталоном бойової могутності. Найвиразніший контраст у цій групі демонструє образ свині: якщо в Україні це стійкий маркер бруду та несмаку, то в китайському побуті свиня має подвійну природу, зберігаючи історичну семантику багатства та стабільності (Zhang, 2023). Своєрідно розходяться акценти щодо дрібної рогатої худоби: український образ «барана» уособлює впертість та невігластво, тоді «вівця» в китайському культурному контексті – беззахисність і жертвність.

По-третє, повна семантична протилежність та відсутність культурних відповідників. Кардинально відмінними є підходи до оцінки образу собаки. Хоча в українських прислів'ях життя собаки асоціюється з труднощами, образ часто містить семантику вірності або викликає співчуття. У китайській пареміології цей зоонім функціонує як моральний антиідеал, що символізує рабську покірність і підлабизництво. Іншим унікальним прикладом є образ дракона. У китайській культурі він виступає вершиною ієрархії, символом мудрості та найвищого успіху і представляє культурний концепт, якому немає прямих аналогів в українській пареміології.

Отже, українські прислів'я є більш наближеними до сільського побуту: образи тварин оцінюються за їхньою користю в господарстві та функціонують як морально-етичні маркери. Натомість китайська зоосемантика є глибоко ієрархічною та міфологізованою, вона активно використовує тварин для позначення статусу людини в суспільстві. Отримані результати доводять, що коректний переклад паремій із зоокомпонентом вимагає поглибленого розуміння національного менталітету та культурної спадщини.

Література (References):

- 1- Прадід, Ю. (2023). Семантичні особливості та граматична структура фразеологічних одиниць із компонентами бик (віл, бугай), корова, теля. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*, 37, 36–45.
DOI: <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2023-37-36-45>.
- 2- Zhang, C., Yang, F., & Tan, P. (2024). A Study on Cultural Differences and Translation Strategies in the Translation of English and Chinese Animal Idioms. *Modern Linguistics*, 12(4), 475–480.
DOI: <https://doi.org/10.12677/ml.2024.124275>.
- 3- Zhang, X. (2023). 汉英动物词隐喻义对比分析 —— 以“猪”“驴”为例 [Comparative Analysis of Metaphorical Meanings of Chinese and English Animal Words: Taking "Pig" and "Donkey" as Examples]. *Hanzi Wenhua*, 19(343), 169–171.
DOI: <https://doi.org/10.14014/j.cnki.cn11-2597/g2.2023.19.010>

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE USE OF ZOO-COMPONENTS IN UKRAINIAN AND CHINESE PROVERBS

Hanna Tovkun

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-6441-398X>

Iryna Vovsianiker

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Abstract. *The thesis provides a comparative analysis of zoo-component semantics in Ukrainian and Chinese paremiology. The study explores similarities and differences in the representation of animals in two cultures. It was found that Ukrainian phraseology relies predominantly on everyday experience, while Chinese is more hierarchical and mythologized, reflecting deep mental differences between the two nations.*

Keywords: *zoo-component, paremiology, linguistic worldview, Ukrainian proverbs, Chinese proverbs, semantic analysis.*

КИТАЙСЬКИЙ СЛЕНГ У СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ КНР

Циркот Єва Олегівна,
викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID:0009-0005-4568-7058

Анотація. Сучасний китайський сленг у медіапросторі КНР відображає динамічні соціокультурні зміни та вплив цифрових технологій на мову. Використання специфічних неологізмів та скорочень дозволяє користувачам обходити цензуру, виражати іронію та формувати унікальну комунікативну культуру. Дослідження цих мовних одиниць допомагає краще зрозуміти менталітет сучасного китайського суспільства.

Ключові слова: неологізм, інтернет-лінгвістика, медіатекст, цифровізація, цензура, запозичення, аббревіатура.

Швидкий розвиток цифрових технологій та експансія соціальних мереж спричинили радикальну трансформацію сучасної мовної екосистеми КНР. Молодіжний інтернет-сленг виступає не лише як лексичне новотворення, а й як системний чинник впливу на граматичні правила. Дослідження О. Кравченко (2021) та Лі (2020) підтверджують, що лінгвістичні інновації цифрових спільнот поступово інтегруються у стандартну мовну систему через мас-медіа. Актуальність теми зумовлена необхідністю аналізу напруги між традиційними лінгвістичними нормами та новими формами медійної експресії.

Об'єктом дослідження є неологізми, аббревіатури та метафори платформ Weibo та Douyin. Матеріалом слугували корпуси медіатекстів та розвідки прагматичних функцій сленгу. Описовий та етимологічний аналізи використано для класифікації сленгізмів, а лінгвокультурологічний підхід виявив їхній зв'язок із психологією молоді КНР.

На лексичному рівні китайський сленг демонструє креативність через переосмислення термінів для вираження соціального протесту. Наприклад, лексема dǎgōngrén (打工人 – «найманий працівник») набула конотацій самоіронії щодо важкої малооплачуваної праці. Метафоричне розширення значень простежується у виразах tiānkēng zhuānyè (天坑专业 – «професія-провалля») та jīysài (韭菜 – «китайська цибуля»), що описують експлуатацію та відсутність кар'єрних перспектив. Згідно з дослідженнями Х. Х. Буї, такі одиниці глибоко вкорінені в унікальний соціокультурний контекст сучасного Китаю (Вù et al., 2022, p. 26).

Синтаксичні трансформації, як-от універсальна фраза wǒ tài nán le (我太难了 – «мені надто важко»), демонструють прагнення до лінгвістичної економічності та емоційності. Статистично 42% сленгу становлять терміни зі зміненою частиною мови, зокрема перехід іменника gǒu (狗 – «собака») у дієслово «фанатично стежити». Явище ерхуа та транслітерації на кшталт àolìgēi

(奥里给) створюють нові виклики для традиційних граматичних норм КНР (Bùi et al., 2022, p. 29).

Симбіоз культурного пізнання та лінгвістичних норм забезпечує життєздатність китайської мови, де побутові метафори на кшталт *shuǎiguō* (甩锅 – «уникати відповідальності») збагачують комунікативну практику. Попри мінливість сленгу, стійкі одиниці типу *nèijǔǎn* (内卷 – «внутрішня конкуренція») стають чинниками еволюції мови, змушуючи державну політику балансувати між збереженням нормативності та підтримкою експресивного різноманіття (Гусак, 2025, с. 137–138).

Інтернет-сленг виступає потужним каталізатором модернізації китайської мови, поєднуючи інноваційні цифрові форми з традиційним образним мисленням. Отримані результати підкреслюють наукову цінність вивчення нестандартної лексики для прогнозування розвитку лінгвістичних норм у медіапросторі КНР.

Література (References):

1. Гусак Д. О. (2025). Китайський молодіжний інтернет-сленг як фактор трансформації мовних норм: вплив на традиційні правила, лексичний склад, синтаксис та інтеграція неологізмів у стандартну мову. *Закарпатські філологічні студії*. Т. 1, вип. 42. С. 136–140.
DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.23>
2. Кравченко О. О. (2021). Репрезентація образу Цзян Цземіня в китайських політичних інтернет-мемах. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", Т.2, Вип. 19. С. 75–81.
DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.2.15>
3. Bùi Hồng Hạnh, Trương Kỳ Tâm, Nguyễn Thị Thanh Hương. (2022). 汉越俚语的文化内涵对比研究. *Journal International Lingua Mandarin*. Vol. 2, № 2. P. 24–32.
DOI:10.26418/jilin.v2i2.59435
4. Li B., Dou Y., Cui Y., Sheng Y. (2020). Swearwords reinterpreted: New variants and uses by young Chinese netizens on social media platforms. *Pragmatics*. Vol. 30, № 3. P. 381–404.
DOI: <https://doi.org/10.1075/PRAG.18023.LI>

CHINESE SLANG IN THE MODERN MEDIA SPACE OF THE PRC

Yeva Tsyrcot

Lecturer

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V.N. Karazin Kharkiv National University

ORCID:0009-0005-4568-7058

Abstract. *Modern Chinese slang in the PRC media space reflects dynamic sociocultural changes and the impact of digital technologies on language. The use of specific neologisms and abbreviations allows users to bypass censorship, express irony, and form a unique communicative culture. Studying these linguistic units helps to better understand the mindset of modern Chinese society.*

Keywords: *neologism, internet linguistics, media text, digitalization, censorship, borrowing, abbreviation.*

CANTONESE SLANG AS A SEMIOTIC CODE IN JOHN WOO'S HONG KONG ACTION CINEMA DURING THE LATE-20TH-CENTURY CRISIS PERIOD

Victor Akimov,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

3rd year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9062-5017>

Yuliia Lakhmotova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Abstract. *John Woo is one of the most famous directors of Hong Kong action cinema of the 1980s. His films express social criticism and demonstrate fundamental experiences for the population of these territories at the end of the 20th century. Cantonese slang in his films consistently acts as a semiotic tool.*

Keywords: *John Woo, Hong Kong cinema, heroic bloodshed films, Crisis cinema, Cantonese Slang, semiotics of slang, China syndrome.*

In interviews, Woo emphasizes that he consciously used the real language of the streets and triads. The widespread use of Cantonese slang enhances authenticity and fosters greater empathy by bringing reality closer. Moreover, by adding cultural context, slang functions semiotically: creating statements at the denotative and connotative levels and at the mythic level (in the Barthesian sense), naturalizing personal drama as part of the general cultural narrative.

In the 1980s, Hong Kong, one of the «Asian tigers», reached the peak of economic success under a positive, non-interventionist policy. In Woo's films, slang functions as a writerly text according to R. Barthes (1972). Thus, words such as «死魚», «義氣», «大佬» refer to fatalism and the loss of identity in the capitalist world. In «A Better Tomorrow,» they allow the director to show triad showdowns as a mirror of how society in the new time is changing, how it is losing the value of honor and brotherhood: the societal course towards monetization is capable of turning even a person into a commodity (Williams, 2000). Those who do not fit into this system «drown» in the changes, losing individuality. Subsequently, by appealing to nostalgia, the author calls for the actualization of lost qualities.

The films under consideration (1986 - 1992) appeared at a unique time when the handover of Hong Kong to the PRC was already an indisputable fact, but the full transfer had not yet taken place. This period is characterized by mass anxiety among Hong Kongers, known as the «China syndrome» – a term introduced by film scholar Stephen Teo to describe the collective fear of losing autonomy, democracy, and

cultural identity under China's authoritarian rule (Teo, 1997). In Woo's films, through allegory, it is pessimistically shown how such a complex socio-political situation leads to apocalyptic chaos and the loss of personal freedom (Fang, 2004). The author is critical in his work: changes are possible only through personal sacrifice, and the end of Hong Kong he is familiar with is inevitably approaching. And through its semiotic code, the Cantonese slang in question helps the author convey his reflections to the native speaker.

One of the aspects of the plot, in particular, in the film «Hard Boiled» is the theme of loss of identity, its fragmentation by the system, and the reflection of «culture of disappearance» (Abbas, 1997). Slang expressions for organized crime, starting with the popular euphemism «黑社會», with their mythology, help create for the native speaker a context in which the described problematic is inevitable.

John Woo's films in the genre «heroic bloodshed» (1986–1992), embodying Hong Kong's crisis cinema, masterfully use Cantonese slang as a semiotic tool for articulating deep social criticism against the backdrop of territorial upheavals at the end of the XX century. By consciously integrating authentic street and triad jargon, Woo achieves multi-level signification: denotatively rooting narratives in urban reality, connotatively enhancing empathy through cultural proximity, and mythically (in the Barthesian sense) naturalizing individual traumas as an integral part of general sociocultural narratives about disorientation and losses.

References:

1. Abbas, A. (1997). *Hong Kong: Culture and the politics of disappearance*. University of Minnesota Press.
2. [Barthes, R. \(1972\). *Mythologies* \(A. Lavers, Trans.\). Farrar, Straus and Giroux.](#)
3. Fang, K. (2004). *John Woo's A better tomorrow*. Hong Kong University Press.
4. Teo, S. (1997). *Hong Kong cinema: The extra dimensions*. British Film Institute.
5. Williams, T. (2000). Space, place, and spectacle: The crisis cinema of John Woo. In P. Fu & D. Desser (Eds.), *The cinema of Hong Kong: History, arts, identity* (pp. 137–157). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139167116.008>.

浅析汉语个体量词在俄汉语境下的表达差异 Analysis of the Expressive Differences of Chinese Individual Classifiers In the Context of Russian and Chinese

王一迪
Wang Yidi
延边大学
Yanbian University

摘要：汉语中的量词是汉语表达的典型特征之一，在俄汉双语转换中构成显著的语言差异。本文聚焦汉语个体量词，在俄汉对比框架下系统考察其语义特征、句法功能及认知理据的跨语言对应规律。揭示汉语个体量词在俄汉转换中的对应模式与制约因素，探讨其在俄语语境下的理解机制与表达策略，为对俄汉语教学、翻译实践及语言对比研究提供参考。

关键词：个体量词；俄汉对比；语言对比

***Abstract.** The Chinese classifier system is one of the typical features of the Sino-Tibetan language family, constituting a significant linguistic difference in Russian-Chinese bilingual conversion. This paper focuses on Chinese individual classifiers and systematically examines their cross-linguistic correspondence patterns in terms of semantic features, syntactic functions, and cognitive motivations within the framework of Russian-Chinese contrastive analysis. It reveals the correspondence patterns and constraints of Chinese individual classifiers in Russian-Chinese conversion, explores their comprehension mechanisms and expression strategies in the Russian context, and aims to provide references for teaching Chinese to Russian speakers, translation practice, and language contrastive studies.*

***Keywords:** individual classifiers; Russian-Chinese contrastive analysis; language comparison*

学界对于量词的分类存在多种类型：赵元任在《汉语口语语法中》将量词分为七类，即：个体量词、集合量词、部分量词、容器量词、临时量词、标准量词和准量词。《现代汉语》和《现代汉语通论》都将量词分为名量词和动量词两大类，个体量词被划分到名量词中。虽然分类方法不尽相同，但都认为个体量词用于个体事物。

基于汉语量词在俄汉双语语义表达中存在的显著差异，本文立足于汉语个体量词的语义特点，将其划分为以下两种基本类型，以便于在俄汉语境下进行深入的对比剖析：

第一是通用量词。这类量词通常具有通用属性，使用范围较广，在汉语中也较为常用。例如量词“个”：可以修饰具体名词，用来表示具体的人或事物单位，如“一个人”、“一个苹果”。此外，“个”也可以修饰抽象名词，用来表示抽象物或抽象概念的单位，如“一个观点”、“一个原因”。在汉语中，无论被修饰的名词是抽象名词还是具体的名词，在多数情况下既可以用“个”，也可以用专用量词 (Yang & Wang, 2024)，如“一个公司/一家公司”、“一个消息/一条消息”。

第二是专用量词。这类量词通常具有专用属性，用来形容某一类人或事物。例如，“本”通常与书本、小说等事物进行搭配，“条”通常与形状较长的事

物进行搭配；“张”通常用于能张开或展开的平面物品搭配使用。在使用的过程当中，专用量词常常有较多的限制性的场景，因此它的类推能力非常有限。

汉语中的量词并不是一直存在，而是由名词、动词等其他此类语法化而来的(Chen, 2024)。从语言规律上看，量词是准确表现、明确区分事物或活动的特征的客观需要(Li & Ma, 2011)。量词的产生与上古汉语中的词语双音化的发展相适应(Li & Zhang, 2016)。由于一至十等高频基数词均为单音节，在双音节音步成为汉语主导模式后，为适应趋势，数词需与其他成分结合组成双音节韵律词，这推动了量词语法化的历史进程。对于量词的发展，有学者研究发现数词为单音节的语言中量词较发达，数词为多音节的语言中量词不发达(Dai, 1997)。

俄语的发展则不同，古斯拉夫人最初无抽象数量概念，数是具体事物的属性，如 *один* 最初表示整体的不可分割性，*два* 源手指计数表示事物的分立特征，大于二的数目统称 *много*，俄语属于屈折语，其名词具有丰富的性、数格的形态变化。并且俄语数词本身大多是多音节词，并不需要像汉语量词这样的词出现来与名词结合使用，例如 *тысяча*、*миллион* 被称作具有数目意义的名词，具备直接修饰、搭配名词的语法能力。

由于汉语和俄语的历史发展的不同，导致了俄语在表达人事物数量时与汉语的表达存在着不同。在俄语表达中并没有一类专门的词与汉语中的量词相对应，因此，在用俄语理解汉语表达时就需要有不用翻译与理解。

首先，对于汉语中的通用量词和一些不需要表达出来的专用量词可省略汉语量词的翻译。例如，最常见的通用量词“个”，在俄语语境中表示“一个人”时通常只需要翻译成“*один человек*”，在这种情况下并不需要量词凸显出来，运用俄语常用表达方式即可。除此之外，一些表示人或事物形状、形态的专用量词，例如“张”、“条”、“本”，这类量词虽然有明确的类别属性，但通常情况下量词所修饰的名词都是可数名词，不需要单独表达汉语中量词的含义，因此在俄语语境下也可省略。例如，“一张纸”可被译为“*Одна бумага*”；“一条河”可被译为“*одна река*”；“一本书”可被译为“*одна книга*”

其次，可借助俄语名词“*штука*”来加强对汉语个体量词的理解。“*штука*”一词来源于德语，在17世纪上半叶借入到俄语并在俄语中广泛使用。例如，“一个鸡蛋”和“一个苹果”既可以省略量词的翻译，“*одно яйцо*”和“*одно яблоко*”，也可以将汉语中的个体量词“个”的含义明确地表达出来，增译为“*штука яйца*”和“*штука яблока*”。通常这种借助“*штука*”来进行增译表达在口语中用于强调精确数量或清点物品，强调事物的个体性，可能会与上下文中表示其它数量或容量的量词进行区分以凸显汉语所表达的不同含义。

第三，可以使用俄语中的集合数词来表示汉语中“数词+个体量词”的含义。在俄语中，有一些集合数词，如 *двое*（两个）、*трое*（三个）等，这类数词将一定数量的事物视作一个整体、一个集合来表达，通常与表示人的阳性名词，或者人称代词的复数连用表示数量。因此，在汉译俄的过程中可以适当使用这类词与名词复数形式相结合来表示人或事物的数量。例如：“两个孩子”可被译为“*двое детей*”，“三个兄弟”可被译为“*трое братьев*”。

集合数词的含义不仅仅可以包含通用量词，有时还可以表示专用量词的含义。在这种情况下，集合数词只能与只有复数的名词搭配，表示多个数量。例如“两把剪刀”可被译为“*двое ножниц*”，三块手表可被译为“*Трое часов*”。

第四，对于一些需要明确表达出来的个体量词可借助俄语中的名词来解释。在汉语中，一些个体量词具有实际意义且不能忽略。例如，表示特定容器承载的个体量词“瓶”、“杯”、“罐”，它们所修饰的名词通常都是“水”、“咖啡”、“酒”这类不可数名词，且不同的个体量词表示不同的容器和容量，在俄语语言表达中需要强调出来，因此可以借助俄语中已有的这类容器的名词来解释。例如，“两瓶水”可被译为“*Две бутылки воды*”；“三杯牛奶”可被译为“*Три стакана молока*”

在现代汉语中，量词短语结构通常为“数词+量词+名词”。而在俄语表达中，针对不同的汉语量词短语结构所构成的俄语短语结构则有所不同。

首先，对于汉语中的通用量词和一些不需要表达出来的专用量词，在俄语语境下通常可省略量词的翻译的情况，例如，“一个人”——“*один человек*”、“一本书”——“*одна книга*”。在这种情况下，俄语短语结构通常为“数词+名词”的形式，量词可以被省略，这种结构在俄语中较为常见。

其次，对于可以借用俄语中已有的名词来表达汉语中量词含义的情况，例如，“一个苹果”——“*штука яблока*”、“一瓶水”——“*одна бутылка воды*”。这种情况则与汉语短语结构不同，俄语的短语结构为“数词+名词+名词二格”。在汉语短语结构中，人或事物放在最后作为被修饰成分，量词位于名词前，是名词的修饰成分。在俄语短语结构中，用来表达汉语中量词含义的名词成为了支配词决定了后续被计量的人或事物名词的格位变化，受这一名词支配，人或事物名词以所属二格的形式出现。

参考文献 (References):

1. 杨静,王文斌.从汉语量词“个”的普遍使用看汉语的强空间性特质[J].当代语言学,2024,26(02):193-207.
2. 陈绂.汉语量词详解与溯源词典[M].北京:语文出版社,2024:前言 2.
3. 李勇,马建明.汉语个体量词来源探析[J].宁夏大学学报(人文社会科学版),2011,33(06):21-25.
4. 李建平,张显成.汉语量词语法化动因研究[J].西南大学学报(社会科学版),2016,42(05):148-159+192.DOI:10.13718/j.cnki.xdsk.2016.05.019.
5. 戴庆厦.藏缅语族个体量词研究[M].彝语研究.四川民族出版社,1997:355-373

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ РОЗМОВНОГО ТА ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛІВ

Баранік Катерина Павлівна
старший викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Анотація. *Особливості перекладу китайських фразеологізмів розмовного та публіцистичного стилів, а також аналіз контексту та варіантів використання Чен Юй в мові, розглядаючи конкретні приклади.*

Ключові слова: *фразеологія, фразеологізм, Чен Юй, стиль, вид, мова, одиниця мови, мовна форма.*

Фразеологія (гр. *phrasis* «вираз» і *logos* «вчення») являє собою розділ науки про мову, що вивчає фразеологічну систему в її сучасному стані та історичному розвитку. Фразеологією також називається вся сукупність складних за складом стійких поєднань – фразеологізмів. Об'єктом вивчення фразеології є фразеологічні звороти, тобто стійкі поєднання слів, що відтворюються в такому вигляді, в якому вони закріпилися в мові, якими їх утримує наша пам'ять. У фразеології вивчаються як стійкі поєднання слів, семантично еквівалентні слову, так і стійкі сполучення слів, в семантичному і структурному відношенні представляють собою пропозиції, тобто всі відтворювані одиниці без винятку.

Ставлення тих чи інших утворень до фразеологічних явищ або, навпаки, виведення їх за межі фразеологічних зворотів обумовлюється не тим, чи номінативні це одиниці або комунікативні, а тим, чи витягуються вони з пам'яті цілком або створюються в процесі спілкування. Таке визначення обсягу фразеології як мовного явища і, отже, предмета фразеології як лінгвістичної дисципліни, розділяється в даний час переважною більшістю мовознавців.

Фразеологізми, як такі, можна розділити на п'ять видів: 成语 *chéngyǔ* – ченьюй (ідіома, стійке фразеологічне сполучення); 敬句语 *jìngjùyǔ* – цзінцзююй (крилата фраза, афоризм); 歇后语 *xiēhòuyǔ* – сехоуюй (народний вислів); 谚语 *yànyǔ* – яньюй (прислів'я або приказка); 俗语 *súyǔ* – суюй (приказка).

Якщо ж говорити про функціонально-стилістичне використання, то виділяють наступні види Чен Юй, які ми розберемо на прикладах більш детально.

Перший вид – це фразеологізми розмовного стилю. Розмовна мова як форма розмовного стилю літературної мови виділяється трафаретними формами словесного вираження, серед яких важливе місце належить мовним штампам. Мовні штампи - це фразеологічні одиниці, які мають різну структуру, зміст, функціональні особливості, а деяким з них властива висока ступінь виразності. Фразеологізми даного (розмовного стилю) типу включають в себе: 1. мовні форми, які використовуються в побуті та мають трафаретні фразеологічні сполучення. Наприклад: 一般地说, 一般说来 – взагалі кажучи, 一般所谓 – так би мовити, 按我的意见 – на мою думку, 没有办法 - нічого не поробиш, 一句说 – одним словом, 有的是有 – хоч відбавляй, занадто багато(багато-багато), 不成说 - ні на що не схоже, нікуди не годиться, 等着瞧吧 - поживемо – побачимо, 可不是吗? - А хіба ні? 哪里的话 – З чого ви взяли? І також, включають в себе: 2. Мовні форми, які використовуються в етикеті спілкування – це, як правило, стаціонарні фрази діалогової мови. Наприклад: 如果不反对的话 – Якщо не заперечуєте, 等一会儿 – почекайте хвилиночку, 感谢不尽 – щиро вдячний і так далі.

Другий вид – це фразеологізми публіцистичного стилю. До таких Чен Юй відносять фразеологізми, які утворені виключно за нормами китайської мови. Наприклад: 保持中立 – дотримуватися нейтралітету, 本来面目 – справжнє обличчя, 保持现状 – зберігати статус-кво, 共同理想 – загальний ідеал, 文言: 无所不为 – робити все, що заманеться, 安于现状 – задовольнятися досягнутим, 无济于事 – виявитися марним.

FEATURES OF THE TRANSLATION OF CHINESE IDIOMS IN COLLOQUIAL AND JOURNALISTIC STYLES

Baranik Katerina

Senior Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

Abstract. Features of translating Chinese idioms in colloquial and journalistic styles, and also an analysis of context and variants of using Cheng Yu in language analysis, specifically examples.

Keywords: phraseology, phraseologism, Cheng Yu, style, type, language, language unit, language form.

ОНОМАТОПЕЇ ТА ІДІОФОНИ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ)

Вовсянікер Ірина Анатоліївна

канд.пед.наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. В статті аналізуються ономатопеї та ідіофони сучасної китайської мови крізь призму перекладу українською. Показано їхню роль у створенні звукової та емоційної образності тексту, зважено труднощі пошуку адекватних відповідників. Розглянуто основні перекладацькі стратегії — від прямої передачі українськими звукозображеннями до описових конструкцій, що зберігають культурний і стилістичний ефект.

Ключові слова: ономапоея, ідіофон, китайська мова, переклад, культурна специфіка, перекладацькі стратегії.

У мовній системі особливе місце займають слова, що відтворюють звукові та чуттєві враження, – ономатопеї та ідіофони. *Ономапоеї* – слова, що наслідують реальні звуки. *Ідіофони* – слова, що передають відчуття, рух чи атмосферу через звук. Вони перетинаються, але ідіофони мають ширший спектр – від звуку до емоційного образу.

Вітчизняні науковці О. Валігура (Валігура, & Охріменко, 2019), І.Гаценко, П.Білоусенко, А. Мойсієнко, Н.Бойко, Ю.Лущик, Л. Пікулицька, Г. Циганок певним чином розглядали питання використання ономатопей та *ідіофонів*. Зокрема, Юлія Лущик, Людмила Пікулицька, Ганна Циганок аналізували українську фонетичну термінологію та проблеми передачі звукозображення в перекладі, підкреслюють культурні та емоційні нюанси.

Актуальність вивчення ідіофонів та ономатопей особливо помітна в китайській мові, адже там вони є невід’ємною частиною живої комунікації та художнього стилю, поєднуючи звук, емоцію й культурний колорит, створюючи унікальні перекладацькі виклики та художні можливості. Таким чином для перекладача це не лише пошук звукового відповідника, а й збереження емоційного та культурного ефекту.

Мета цієї роботи полягає в окресленні особливостей функціонування ономатопей та ідіофонів в китайській мові та визначенні дієвих стратегій їхнього перекладу.

Самобуття китайська мова багата на звукописні слова, які не лише імітують реальні звуки, а й передають емоційний стан, ритм руху чи атмосферу сцени. Аналіз використання ідіофонів та ономатопей допомагає краще зрозуміти емоційно-образну природу китайської мови; відчувати, як мова формує культурні уявлення про звук і рух; розвивати навички перекладу, адже передати ідіофон чи ономапоею іншою мовою – це завжди творчий виклик.

Наприклад, слово «扑通» (pūtōng) передає звук падіння у воду й водночас відчуття несподіваності; «哗啦» (huālā) відтворює шум води, що рухається потоком; «轰隆隆» (hōnglónglóng) – гуркіт грому, який створює відчуття сили й потужності; «嘀嗒» (dīdā) – цокання годинника; «呼呼» (hūhū) – свист вітру; «咚咚» (dōngdōng) – стукіт барабана чи кроків (Zhao, Wang, Tse & Chen, 2025). При перекладі важливо не лише знайти український відповідник («бух», «хлюп», «гуркіт», «тік-так», «свист», «тупіт»), а й передати емоційний ефект, який ці слова викликають у китайського читача. Це вимагає творчого підходу: іноді перекладач обирає український ідіофон, іноді – описовий вираз, щоб зберегти атмосферу. Саме тому робота з такими словами формує міст між мовами й культурами, допомагаючи не втратити живу образність китайського тексту.

Також перед перекладачем постає питання вибору поміж френізацією та доместикацією: чи варто залишати китайську форму («pūtōng», «huālā») або адаптувати до звукових еквівалентів українською («бух», «плюх»).

Підсумовуючи дослідження, слід зазначити, що проблема китайських ономатопей та ідіофонів у перекладацькому аспекті залишається малодослідженою, адже саме китайська мова вирізняється надзвичайним багатством звукозображальних та експресивних форм, що відкриває широкі перспективи для подальших наукових пошуків.

Література (References):

1. Валігура, О., & Охріменко, В. (2019). Специфіка сучасних досліджень ономатопейчної лексики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*, (9), 45–52
2. Zhao, Y., Wang, H., Tse, C.-S., & Chen, Q. (2025). *Chinese Onomatopoeia Database (COD): Concreteness, imageability, context availability, age of acquisition, familiarity, semantic transparency, emotional valence, and emotional arousal for Chinese onomatopoeic words. Behavior Research Methods*, 57, Article 313. Springer.

ONOMATOPOEIA AND IDIOPHONES IN THE CHINESE LANGUAGE (TRANSLATION ASPECT)

Iryna Vovsianiker

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University*

ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Abstract. *The article analyzes onomatopoeia and idiophones in modern Chinese through the prism of translation into Ukrainian. It shows their role in creating the sound and emotional imagery of the text, as well as the difficulties of finding adequate equivalents. The main translation strategies are considered – from direct rendering with Ukrainian sound images to descriptive constructions that preserve the cultural and stylistic effect.*

Keywords: *onomatopoeia, idiophone, Chinese language, translation, cultural specificity, translation strategies.*

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ З КИТАЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Габелко Оксана Миколаївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0009-0009-6122-9830](https://orcid.org/0009-0009-6122-9830)

Вовсянікер Ірина Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. У тезах розглянуто основні складнощі перекладу рекламних текстів з китайської на українську мову. Проаналізовано стратегії відтворення китайського рекламного дискурсу з урахуванням розбіжностей між висококонтекстною китайською та низькоконтекстною українською моделями комунікації. Особливу увагу приділено прагматичній адаптації та локалізації соціокультурних кодів, зокрема символиці кольорів, нумерології та ідіоматиці.

Ключові слова: китайська мова, рекламний дискурс, прагматична адаптація, лінвокультурні особливості.

Актуальність теми зумовлена стрімкою глобалізацією та необхідністю глибокої соціокультурної адаптації брендів при переході між кардинально різними мовними сім'ями.

Метою роботи є визначення оптимальних стратегій відтворення китайського рекламного контенту українською мовою.

У сучасній комунікації реклама постає як креолізована система, де вербальні компоненти нерозривно пов'язані з візуальними (Грушевська, 2024). Ефективність такого повідомлення підпорядковується моделі AIDA (Attention, Interest, Desire, Action – увага, інтерес, бажання, дія), яка описує психологічну послідовність сприйняття: від привернення уваги до стимулювання конкретної дії споживача. У ній емотивна функція часто переважає над інформативною, оскільки рекламний текст має справляти миттєвий вплив на аудиторію. При перекладі китайської реклами буквальне відтворення часто виявляється неефективним, поступаючись забезпеченню динамічної еквівалентності.

Результати дослідження свідчать, що головна складність перекладу полягає у різному рівні контекстуальності культур. Китайська реклама є «висококонтекстною», де значна частина інформації передається через символи, підтексти та стратегію «м'якого» залучення. Натомість українська комунікація належить до «низькоконтекстного» типу, що вимагає прямої,

раціональної та експліцитної подачі інформації за принципом «проблема – рішення» (Hall, 1976).

Лінгвістичні виклики при перекладі зумовлені насамперед ізолюючим типом китайської мови: відсутність категорій роду та числа створює ризики дезінформації споживача при буквальному відтворенні тексту. Окрім граматичного рівня, вагомим аспектом є візуальна подача – використання стилів каліграфії та символіки кольорів системи *У-сін*, що формують прагматичний ефект ще до початку вербального сприйняття. Так, офіційний стиль *Лі Шу* транслює стабільність та авторитетність виробника, тоді як скоропис *Цао Шу* апелює до мистецьких традицій та естетики (Ткаченко, 2020). Колористика повідомлення також потребує ретельного коригування: якщо в Китаї червоний колір є безумовним символом успіху, то в українському соціокультурному просторі він може сприйматися як сигнал агресії або небезпеки. Аналогічно, білий колір, який у китайській культурі традиційно асоціюється із трауром, в українській локалізації сприймається як ознака чистоти, гігієни або технологічності продукту (Ганоцька & Wang, 2022).

Окремим викликом є адаптація ідіом *чен'юй* та явище *елегантизації* – стилістичної стратегії, що передбачає використання вишуканої, майже поетичної лексики для надання особливої статусності й авторитетності продукту (Wang, F. & Zhu, Y. & Ma, Y., 2022). Якщо в китайському рекламному дискурсі уявлення про нього формується завдяки таким складним метафорам, то в українському дискурсі для зближення з аудиторією доцільніше використовувати демінутиви («тарифчик», «кавуся»), які мінімізують психологічну дистанцію та створюють атмосферу емоційного комфорту (Самойленко, 2020). Найбільш ефективним методом у такому разі стає транскреція – фактичне переписування повідомлення із збереженням прагматичного ефекту.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що адекватне відтворення китайського рекламного тексту українською мовою вимагає від перекладача врахування зміни прагматичного вектору: від колективізму та конфуціанської гармонії до категорій індивідуального успіху, властивих українському соціокультурному простору. Головний виклик для перекладача як «культурного посередника» полягає у необхідності повної семантичної перебудови повідомлення, що передбачає заміну специфічних нумерологічних та семіотичних кодів оригіналу на раціональні аргументи, зокрема акцент на практичних перевагах продукту, його якості та індивідуальній цінності для українського споживача.

Література (References):

1. Грушевська, Ю. А. (2024). *Рекламний текст як головний елемент вербальної рекламної комунікації*. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського, 35(74), 169–173. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/27>.
2. Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. Anchor Books. https://monoskop.org/images/6/60/Hall_Edward_T_Beyond_Culture.pdf.

3. Ткаченко, В. В. (2020). *Лінгвопрагматичні особливості перекладу рекламних текстів (на матеріалі китайського рекламного дискурсу)*. Київський національний лінгвістичний університет.
<http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/884>.
4. Ганоцька, О., & Wang, R. (2022). *Використання традиційної кольорової гами у дизайні упаковки в Китаї*. Актуальні проблеми сучасного дизайну: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 2, 62–64.
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/21090/1/APSD_2022_V2_P062-064.pdf.
5. Wang, F., Zhu, Y., & Ma, Y. (2022). *On the English translation of Chinese advertisements from the perspective of elegantization and popularization*. London Journals Press.
<https://doi.org/10.34257/LJRSVOL19IS2PG1>.
6. Самойленко, В. В. (2020). *Специфіка використання демінутивів у сучасних творах для дітей*. Закарпатські філологічні студії, 13(1), 104–107.
<https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-1.20>.

DIFFICULTIES OF TRANSLATING ADVERTISING TEXT FROM CHINESE TO UKRAINIAN

Oksana Habelko

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: [0009-0009-6122-9830](https://orcid.org/0009-0009-6122-9830)*

Iryna Vovsianiker

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)*

Abstract. *The theses consider the main difficulties of translating advertising texts from Chinese into Ukrainian. Strategies for reproducing Chinese advertising discourse are analyzed, with attention to the differences between high-context Chinese and low-context Ukrainian communication models. Special attention is paid to the pragmatic adaptation and localization of sociocultural codes, in particular the symbolism of colors, numerology, and idioms.*

Keywords: *Chinese language, advertising discourse, pragmatic adaptation, linguocultural features.*

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ ПОЕЗІЇ ЛІ БАЯ (李白, 701–762) АНГЛІЙСЬКОЮ І УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ

Грінченко Єгор Максимович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Дащенко Ганна Володимирівна
кандидат філологічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. Дослідження присвячено порівняльному аналізу стилістичних особливостей англomовних та україномовних перекладів поезії Лі Бая. У роботі розглядаються ключові перекладацькі стратегії відтворення ідіостилю «безсмертного поета», зокрема крізь призму теорій Л. Венуті та Ю. Найди. Аналіз базується на зіставленні оригінальних текстів із перекладами Е. Паунда, А. Вейлі, Л. Первомайського та Я. Шекери. Виявлено домінування стратегії доместикації в українській традиції та форенізації – в англійській.

Ключові слова: Лі Бай, китайська поезія, переклад, ідіостиль, доместикація, форенізація, еквівалентність.

Актуальність дослідження класичної китайської поезії в сучасному світі зумовлена необхідністю глибокого міжкультурного діалогу та адекватної передачі філософського підтексту східної лірики іншими мовами. Творчість Лі Бая, як вершина літератури танської епохи, становить складний синтез даоських мотивів та глибокого психологізму, що вимагає від перекладача особливої майстерності у відтворенні стилістичних засобів.

У центрі уваги дослідження – ідіостиль Лі Бая, що характеризується жорсткою архітектонікою жанру *ши*, де лаконізм, тональність та синтаксичний паралелізм відіграють ключову роль. Основними викликами для перекладу є культурно-специфічні алюзії та символіка природи, вина й самотності.

Вибір стратегій доместикації чи форенізації у відтворенні поезії танської епохи зумовлений відмінностями в лінгвокультурних кодах цільових мов. Якщо англomовні перекладачі прагнуть зберегти дистанцію та «чужість» китайського тексту, підкреслюючи його візуальну архітектоніку, то українська традиція частіше орієнтується на створення художньо рівноцінного образу, що органічно вписується в національний літературний контекст. Таке розходження підкреслює гнучкість ідіостилю Лі Бая, який допускає як точну передачу форми, так і вільну інтерпретацію емоційного змісту.

Порівняльний аналіз репрезентативних віршів («Думи тихої ночі», «Під місяцем п'ю один», «Проводжаючи друга») дозволив зробити такі висновки. Українські переклади тяжіють до доместикації та динамічної еквівалентності. Перекладачі (Л. Первомайський, Я. Шекера та ін.) адаптують китайську форму

до естетичних канонів української поезії, використовуючи традиційні рими, метричні структури та емоційно забарвлену лексику. Англомова традиція (Е. Паунд, А. Вейлі, Т. Хук) демонструє схильність до форенізації та імажизму. Автори частіше відмовляються від рими на користь верлібру, фокусуючись на точності візуального образу та інтелектуальній глибині, що створює ефект дистанції від оригіналу.

Найбільш стійким стилістичним елементом, який вдалося зберегти в обох традиціях, виявився синтаксичний паралелізм, що підтверджує його статус як фундаменту китайського вірша. Водночас неминучою втратою залишаються оригінальна тональна музикальність та ієрогліфічний лаконізм.

Література (References):

1. Venuti, L. (2021). *The Translation Studies Reader*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429280641>
2. Nida, E. (2000). Principles of correspondence. In L. Venuti (Ed), *The translation studies reader*. New York: Routledge, pp. 126–140.
3. Піхтовнікова, Л., & Москаленко, М. (2024). Лінгвостилістичні характеристики віршів «Гофен» канону «Шицзін» та особливості їх перекладу українською мовою. *Акценти та парадокси сучасної філології*, 1(9), С.46–86.
4. Yun, X. (2021). On the Translation of Poetry between Chinese and English from the Aesthetic Perspective. *Journal of Sociology and Ethnology*, 3(8), 85–95.
5. Шекера, Я. В. (2006). *Гене́за та функціонування художніх образів у китайській поезії доби Тан (VII–X ст.)* [Автореферат дисертації канд. філол. наук, Київський національний університет імені Тараса Шевченка]

STYLISTIC FEATURES OF LI BAI'S (李白, 701–762) POETRY TRANSLATIONS INTO ENGLISH AND UKRAINIAN

Yehor Hrinchenko,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

Hanna Dashchenko

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3432-3679>

Abstract. *This study presents a comparative analysis of Li Bai's poetry translations into English and Ukrainian. It explores key translation strategies for rendering the "immortal poet's" idiosyncrasy, specifically through the lens of Lawrence Venuti's and Eugene Nida's theories. By comparing original texts with translations by E. Pound, A. Waley, L. Pervomaiskyi, and Y. Shekera, the study identifies that Ukrainian translations tend toward dynamic equivalence and artistic adaptation, while English versions prioritize visual precision and intellectual distance via foreignization.*

Keywords: *Li Bai, Chinese poetry, translation, idiosyncrasy, domestication, foreignization, equivalence.*

КИТАЙСЬКИЙ ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕКЛАД

Долженко Віолетта Ігорівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання,
факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науменко Станіслав Сергійович
доктор філософії (Освіта/Педагогіка),
старший викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація. Китайський інтернет-сленг є невід'ємною частиною сучасної цифрової комунікації та відображенням соціальних процесів у китайському суспільстві. Стрімкий розвиток інтернет-технологій спричинив появу численних сленгових одиниць, які характеризуються унікальними способами утворення та семантичними особливостями. Переклад таких одиниць українською мовою становить значні труднощі через лінгвістичні та культурні відмінності між мовами, а також через тісний зв'язок сленгу з конкретними соціальними явищами та контекстом їх виникнення.

Ключові слова: китайський інтернет-сленг, лексико-семантичні особливості, способи утворення, переклад, перекладацькі стратегії.

У сучасному світі інтернет став невід'ємною частиною життя, а цифрова комунікація – основним способом спілкування для мільйонів людей. Китайський інтернет-сленг є яскравим прикладом того, як мова адаптується до нових умов, стаючи більш гнучкою та експресивною. Він виступає не просто засобом обміну інформацією, а потужним інструментом соціальної ідентифікації, емоційного самовираження та культурного відображення (Damićjan, 2024).

Способи утворення китайського інтернет-сленгу надзвичайно різноманітні, що зумовлено унікальними рисами китайської мови – її ієрогліфічним письмом та тональною системою. Виділяються фонетичні способи (нумероніми: 520 «я кохаю тебе», омофонія: 杯具 замість 悲劇), графічні та словотвірні (латинські абрєвіатури xswl, китайські скорочення 清华, суфіксація), семантичні зміни (метафоризація 躺平, запозичення 粉丝) та змішаний словотвір (Кравченко, 2016).

Лексико-семантичні особливості сленгу полягають у його метафоричності, емоційній насиченості та здатності відображати соціальні явища. Такі поняття, як 996, 躺平, 内卷, стали ключовими для розуміння сучасних реалій Китаю.

Переклад китайського інтернет-сленгу українською мовою ускладнюється лінгвістичними (фонетичні каламбури, графіка ієрогліфів),

культурно-семантичними (лакуни) та прагматичними (динамічність, експресивність) труднощами.

Для подолання цих труднощів застосовуються різні стратегії. Форенізовані методи зберігають культурну специфіку: транслітерація (土豪 тухао), калькування з коментарем (社死 «соціальна смерть»), новітні гібриди (yyds – GOAT). Доместиковані методи адаптують текст до української культури: описовий переклад (佛系 «спокійно ставитися до всього»), пошук функціональних аналогів (BBQ «попали», «приїхали»), зворотний переклад запозичень (爱豆 айдол). Транслінгвальний підхід враховує мультимедійну природу комунікації та дозволяє залучати різноманітні ресурси для досягнення комунікативного ефекту (Li & Wang, 2023).

Аналіз засвідчив, що універсального способу перекладу не існує, вибір стратегії залежить від контексту та мети. Переклад інтернет-сленгу є творчим процесом, що балансує між збереженням автентичності та зрозумілістю для читача.

Отже, китайський інтернет-сленг є важливим засобом відображення сучасних процесів у Китаї та ключем до розуміння нового цифрового покоління. Його вивчення дозволяє краще розуміти живу китайську мову та глибше пізнавати культуру країни. Уміння правильно перекладати інтернет-сленг стає дедалі важливішим для ефективної міжкультурної комунікації між Україною та Китаєм.

Література (References):

1. Damićjan, A. (2024). The social significance of slang. doi: 10.1111/mila.12530
2. Кравченко, О. О. (2016). Роль мережі Інтернет у формуванні молодіжного китайського сленгу. Одеський лінгвістичний вісник, 7. Retrieved from <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/55dade9f9-3eaf-41b2-a4a6-29b6d9e90b7e/content>
3. Li, Z., & Wang, L. (2023). Investigating translanguaging strategies and online self-presentation through internet slang on Douyin (Chinese TikTok). Applied Linguistics Review, 15 (6). doi:10.1515/applirev-2023-0094

CHINESE INTERNET SLANG: LEXICAL-SEMANTIC FEATURES AND TRANSLATION

*Violetta Dolzhenko,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University*

*Stanislav Naumenko
PhD in (Education/Pedagogy), Senior Lecturer,
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>*

Abstract. Chinese Internet slang is an integral part of modern digital communication and a reflection of social processes in Chinese society. The rapid development of Internet technologies has led to the emergence of numerous slang terms, which are characterized by unique ways of formation and semantic features. Translating such units into Ukrainian poses significant difficulties due to linguistic and cultural differences between the languages, as well as the close connection between slang and specific social phenomena and the context in which they arise.

Keywords: Chinese Internet slang, lexical-semantic features, methods of formation, translation, translation strategies.

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЧЕН'ЮЇВ У РОМАНІ «ХАСКІ ТА ЙОГО ВЧИТЕЛЬ БІЛИЙ КІТ» («二哈和他的白猫师尊»)

Кравченко Аліса Вадимівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти 1-го року навчання

Максимець Вікторія Олександрівна
доктор філософії, старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>

Анотація. Проаналізовано особливості передачі семантично згорнутих і культурно маркованих фразеологічних одиниць у перекладі роману «二哈和他的白猫师尊». Особливу увагу приділено семантичному, фразеологічному та описовому перекладу, а також культурній адаптації чен'юїв. Дослідження демонструє вплив жанрової специфіки на перекладацькі рішення та окреслює основні труднощі відтворення культурного коду китайського тексту українською мовою.

Ключові слова: чен'юй, переклад, китайська мова, стратегія перекладу, культурна адаптація.

Чен'юї – стійкі фразеологічні одиниці, які відіграють важливу роль у художньому перекладі з китайської мови, оскільки поєднують лаконічність форми, образність і культурну зумовленість значення. У романах жанру сянься вони формують піднесений, частково архаїзований стиль оповіді та активно функціонують як у наративі, так і в мовленні персонажів.

Однією з найпоширеніших стратегій перекладу чен'юїв у романі «Хаскі та його вчитель білий кіт» («二哈和他的白猫师尊») є семантичний переклад, що передбачає відтворення значення фразеологічної одиниці без збереження її первинної образної структури. Наприклад, чен'юй «尘埃落定», який у буквальному значенні означає «пил осів», використовується у філософському, підсумковому контексті: 一句话，从通天塔飘零了半生……终于尘埃落定。 – «Одним словом, після довгих років поневірянь усе нарешті стало на свої місця» (肉包不吃肉, 2017).

Іншою важливою стратегією є фразеологічна заміна, за якої чен'юй передається сталим фразеологічним відповідником мови перекладу. Так, у випадку з чен'юєм «血债血偿», що виражає ідею неминучої відплати, у перекладі можливим є використання фразеологічної заміни: 我血债血偿，又有何错！ – «Я відповідаю кров'ю за кров – то в чому ж моя провина?» (肉包不吃肉, 2017).

Застосування цієї стратегії дозволяє зберегти експресивність і категоричність висловлювання, оскільки в українській мові наявний сталий відповідник із подібною семантикою та прагматичною функцією (Бейкер, 2018). Таким чином, фразеологічна заміна постає однією з найбільш

результативних перекладацьких стратегій, водночас будучи однією з найскладніших у практичній реалізації.

Окрему групу становлять випадки культурної адаптації, зокрема чен'юй «招猫逗狗» («*накоїти лиха*»), який використовується для характеристики поведінки персонажа. У буквальному перекладі чен'юй «招猫逗狗» є непрямим, тому доцільним є контекстуальний варіант: 招猫逗狗的纨绔公子? – «*Безтурботний і зухвалий молодик?*» (肉包不吃肉, 2017).

Найбільш ефективною стратегією передачі культурно маркованих чен'юїв у досліджуваному матеріалі виявився описовий переклад (експлікація). Цю стратегію можна проілюструвати при перекладі чен'юя «明珠暗投» – «*перлини, кинуті в темряву*», який буде також непрямим для іншомовного читача, тому описовий переклад забезпечує зрозумілість, жертвуючи метафоричністю: 你竟然明珠暗投! – «*Ти змарнував свій талант!*» (肉包不吃肉, 2017).

Отже, проаналізовані чен'юї у романі «Хаскі та його вчитель білий кіт» переважно тяжіють до семантичного та описового перекладу, що зумовлено прагненням адаптувати текст для цільового читача. Основною проблемою залишається передача культурного коду, пов'язаного з традиційними уявленнями про мораль, культивування та циклічність буття. Перекладач змушений балансувати між зрозумілістю та збереженням культурної специфіки оригіналу, що підтверджує складність перекладу художніх текстів жанру сянься українською мовою.

Література (References):

1. Baker, M. (2011). In *Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge. Режим доступу: <https://nlp.csie.org/~sound/translation.pdf>
2. 肉包不吃肉. (2017) 二哈和他的白猫师尊. 第 92–102 章. Режим доступу: <https://www.zhenhunxiaoshuo.com/erhahetadebaimaoshizun/>

TRANSLATION STRATEGIES OF CHENGYU IN THE NOVEL “HUSKY AND HIS MASTER THE WHITE CAT” («二哈和他的白猫师尊»)

Alisa Kravchenko,

second (master's) level of higher education, 1 year of study

Viktoriiia Maksymets

PhD, Senior Lecturer, Department of Chinese Language and Translation

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>

Abstract. *This paper analyzes the features of rendering semantically condensed and culturally marked phraseological units in the translation of the novel “The Husky and His White Cat Shizun”. Particular attention is paid to semantic, phraseological, and descriptive translation, as well as to the cultural adaptation of chengyu. The study demonstrates the influence of genre specificity on translation decisions and outlines the main difficulties of reproducing the cultural code of the Chinese text in Ukrainian.*

Keywords: *chengyu, translation, Chinese language, translation strategy, cultural adaptation.*

ПЕРЕКЛАД КИТАЙСЬКИХ ЧАСТОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ: ГРАМАТИЧНІ ТРУДНОЩІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВІДПОВІДНИКИ

Лахмотова Юлія Валеріївна

кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Закурдаєва Ольга Володимирівна

старший викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8598-9166>

Анотація. Проаналізовано труднощі перекладу китайських часток українською мовою. Розглянуто аспектуальні, модальні та структурні частки й способи їх передачі. Визначено основні проблеми: відсутність прямих відповідників, контекстуальну багатозначність і прагматичні відмінності. Обґрунтовано необхідність функціонального підходу з урахуванням граматичних, лексичних та інтонаційних засобів.

Ключові слова: китайські частки; переклад; аспектуальні частки; модальні частки; структурні частки; граматичні труднощі; функціональні відповідники; інтонаційна компенсація; синтаксична еквівалентність; міжмовна інтерференція; прагматичний аспект; китайсько-український переклад.

Переклад китайських часток становить одну з найскладніших проблем для перекладачів і студентів-китаїстів, адже частки – це особливий клас слів, що не мають самостійного лексичного значення, проте виконують важливу граматичну й комунікативно-прагматичну функцію (Іваненко, 2023). У китайській мові частки вказують на вид, аспект, модальність, завершеність дії, ставлення мовця, емоційне забарвлення тощо (Левченко, 2023). Їхня багатофункціональність і контекстуальна варіативність часто унеможливають буквальний переклад українською мовою (Коваленко, 2024).

Метою даного дослідження є аналіз граматичних труднощів, які виникають при перекладі китайських часток українською мовою, а також визначення можливих функціональних відповідників у системі української мови.

Об'єктом дослідження є частки сучасної китайської мови, а предметом – способи їх перекладу українською мовою.

1. Теоретичні засади вивчення китайських часток. У китайській граматиці частки поділяються на кілька основних груп: аспектуальні (了, 过, 着), модальні (吧, 呢, 吗, 呀 тощо) та структурні (的, 得, 地) (Петрова, 2022). Китайські частки є аналітичними засобами вираження граматичних відношень, тоді як українська мова переважно синтетична, тому еквіваленти китайських часток часто

виражаються не окремими словами, а формами дієслів, інтонацією або контекстом (Самойлова, 2022).

2. Переклад аспектуальних часток. Частка 了 (**le**) позначає завершеність дії або зміну стану: 他来了 – «Він прийшов». В українському перекладі аспектуальність передається видом дієслова (Іваненко, 2023; Zhang & Li, 2023). Частка 过 (**guo**) позначає досвід дії: 我去过北京 – «Я був у Пекіні». Перекладається семантично, за допомогою лексичних додатків («колись», «доводилося») (Левченко, 2023). Частка 着 (**zhe**) передає тривалість стану: 门开着 – «Двері відчинені». Еквівалент – дієприкметникова форма (Самойлова, 2022).

3. Переклад модальних часток. 吗 (**ma**) утворює запитання: 你好吗 – «Як ти?». В українській мові передається інтонацією (Петрова, 2022). 吧 (**ba**) пом'якшує наказ або пропозицію: 我们走吧 – «Ходімо». Еквіваленти – частки «но», «га», «давай» (Коваленко, 2014). 呢 (**ne**) вказує на питання або тривалість: 他呢 – «А він?»; 我在等呢 – «Я ще чекаю». Передається контекстом (Zhang & Li, 2023).

4. Структурні частки та труднощі перекладу. 的 (**de**) – з'єднує означення з означуваним: 漂亮的花 – «гарна квітка». 得 (**de**) – поєднує присудок із обставиною: 他说得很好 – «Він говорить дуже добре». 地 (**de**) – з'єднує прислівник і дієслово: 他高兴地笑了 – «Він радісно засміявся». Такі частки відображають граматичні відношення, що в українській мові виражаються синтетично – за допомогою закінчень, дієслівних форм чи синтаксису (Петрова, 2022; Самойлова, 2022).

5. Основні граматичні труднощі перекладу. До головних проблем належать: відсутність прямих морфологічних відповідників між китайською та українською мовами (Назаренко, 2022), контекстуальна багатозначність часток (Іваненко, 2023), нееквівалентність модальних часток і необхідність інтонаційної компенсації (Коваленко, 2024), використання українських часток або вигуків для передачі модальності (Ясинська, 2023), культурно-прагматичні відмінності у функціях часток (Назаренко, 2022).

Переклад китайських часток українською мовою вимагає функціонального підходу, що враховує граматичну, інтонаційну й прагматичну специфіку обох мов. Більшість китайських часток не має сталих еквівалентів, тому важливо аналізувати контекст і намір мовця. Для збереження значення доцільно поєднувати граматичні, лексичні та інтонаційні засоби української мови. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на створення типології китайських часток для перекладацької практики.

Література (References):

1. Іваненко, М. В. (2023). Китайські частки та особливості їхнього перекладу українською мовою. *Вісник китаєзнавства*, (15), 45–58.
2. Левченко, О. Г. (2023). Аспектуальні частки сучасної китайської мови: функції та переклад. *Східні мовознавчі студії*, 23, 33–47.

3. Коваленко, Ю. П. (2024). Модальні частки китайської мови у перекладі українською. *Перекладацька майстерність*, 1(7), 89–102.
4. Петрова, Л. В. (2022). Структурні частки 的, 得, 地 та їхні українські відповідники. *Мовознавчі студії*, (9), 112–125.
5. Самойлова, Є. О. (2022). *Лексико-граматичні труднощі перекладу китайських текстів українською*. Київ: КНЛУ.
6. Zhang, H., & Li, Y. (2023). Modal and aspect particles in Mandarin Chinese translation practice. *Journal of Chinese Linguistics*, 51(2), 65–79.
7. Назаренко, С. В. (2022). Міжмовна інтерференція у китайсько-українському перекладі. *Український перекладознавчий журнал*, (4), 77–88.
8. Ясинська, Т. І. (2023). *Теорія та практика перекладу: культурно-прагматичні аспекти*. Одеса: ПНПУ.

TRANSLATION OF CHINESE PARTICLES INTO UKRAINIAN: GRAMMATICAL DIFFICULTIES AND FUNCTIONAL EQUIVALENTS

Yuliia Lakhmotova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Olha Zakurdaieva, Senior Lecturer
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8598-9166>

Abstract. *The difficulties of translating Chinese particles into Ukrainian are analyzed. Aspectual, modal, and structural particles, as well as the ways of rendering them, are examined. The main problems identified are the lack of direct equivalents, contextual polysemy, and pragmatic differences. The necessity of a functional approach that takes into account grammatical, lexical, and intonational means is substantiated.*

Keywords: *Chinese particles; translation; aspectual particles; modal particles; structural particles; grammatical difficulties; functional equivalents; intonational compensation; syntactic equivalence; interlingual interference; pragmatic aspect; Chinese–Ukrainian translation.*

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ «ЧАС» У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ

Лубченко Вікторія Андріївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науменко Станіслав Сергійович
доктор філософії (Освіта/Педагогіка),
старший викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація. Досліджено особливості вербалізації концепту «ЧАС» у китайській фразеології та стратегії їх відтворення українською мовою. Зосереджено увагу на когнітивно-метафоричних моделях (горизонтальній та вертикальній) та символічному наповненні темпоральних одиниць.

Ключові слова: фразеологізм, концепт «ЧАС», чен'юй, перекладацькі стратегії, лінгвокультурологія, китайська мова.

Досліджено актуальність вивчення фразеологічних одиниць (ФО) сучасної китайської мови з компонентом «час», що зумовлена їхньою роллю як носіїв національно-культурного коду та складністю їхнього адекватного відтворення в українському перекладі. Метою роботи є комплексний аналіз китайських темпоральних фразеологізмів та виявлення оптимальних стратегій їх перекладу з урахуванням концептуально-когнітивного підходу. Матеріалом дослідження слугують ФО, відібрані з лексикографічних джерел та текстів сучасного китайського мовлення. Методи включають описовий, семантичний та когнітивно-метафоричний аналіз.

Під час дослідження встановлено, що концепт «ЧАС» у китайській мовній картині світу є просторово вмотивованим конструктом. На відміну від західної лінійної моделі, китайська фразеологія активно задіює вертикальну вісь (上 shàng «минуле / раніше» та 下 xià «майбутнє / пізніше») та горизонтальну орієнтацію (前 qián / 后 hòu), де інтерпретація залежить від точки відліку (Ego-RP або Time-RP) (Yu, 2012). Виявлено, що китайській цивілізації притаманна наочність у вербалізації часу через календарні цикли (四季 sìjì – чотири пори року) та гіперболізовану числівникову символіку (万代千秋 wàndài qiānqiū – десять тисяч поколінь), що відображає тяжіння до предметності у вербалізації абстрактних категорій (Цимбал, 2016).

Аналіз перекладацького досвіду дозволив виокремити системні труднощі, серед яких: структурна асиметрія (конфлікт між чотирискладовою симетрією чен'юй sìzìgé (四字格) та українськими синтаксичними моделями), а також

висока алюзійність, де значна частина одиниць походить із класичної літератури, що вимагає від перекладача глибоких фонових знань (Боева, 2024; Катрич, 2025).

Визначено, що найефективнішими способами перекладу є:

1. Фразеологічний еквівалент: для одиниць зі збігом образу та прагматики (时光飞逝 *shíguāng fēishì* – «час летить»; 刻不容缓 *kè bù róng huǎn* – «ані миті зволікати не можна»).

2. Функціональний аналог: коли внутрішня форма різниться, але комунікативний ефект ідентичний (一寸光阴一寸金 – «час – гроші, та за гроші часу не купиш»).

3. Калькування з адаптацією: доречне для прозорих образів (三年五载 *sān nián wǔ zǎi* – «три роки, п'ять літ»).

Доведено, що успішне відтворення китайських темпоральних ФО українською мовою передбачає не механічний пошук відповідників, а свідоме моделювання міжкультурного еквівалента, що враховує специфіку орієнтації «минуле – майбутнє» у східній традиції. Результати дослідження можуть бути корисними для розуміння специфіки мовленнєвої поведінки та підвищення якості фахового перекладу.

Література (References):

1. Боева, Е. В. (2024). Фраземіка української та китайської мов: когнітивно-зіставний аспект. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*, 38, 56–63. <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2024-38.5>
2. Катрич, О. Г. (2025). Мовні традиції в китайській мові: виклики та можливості перекладу в Україні. *Закарпатські філологічні студії*, 39(1), 185–188. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.1.31>
3. Цимбал, С. В. (2016). Концепти «простір» і «час» у китайському світосприйнятті. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(27), 65–68.
4. Yu, N. (2012). The metaphorical orientation of time in Chinese. *Journal of Pragmatics*, 44(10), 1335–1354. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2012.06.002>

PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE COMPONENT “TIME” IN MODERN CHINESE AND THE PROBLEMS OF THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Viktoriiia Lubchenko,

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
3rd year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University*

Stanislav Naumenko

*PhD in (Education/Pedagogy), Senior Lecturer,
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication*

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Abstract. *The linguistic means of forming temporal metaphors in modern Chinese have been investigated. Attention is focused on lexical and phraseological units (chengyu), the socio-cultural context of their use, and the influence of cognitive models (horizontal and vertical) on translation strategies into Ukrainian.*

Keywords: *phraseology, "TIME" concept, Chinese language, chengyu, translation strategies, linguoculturology.*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ)

Меркулова Дарина Олександрівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання
факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4221-0439>

Лахмотова Юлія Валеріївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Анотація. Досліджено особливості перекладу китайських інтернет-неологізмів українською мовою. Проаналізовано лінгвостилістичні риси онлайн-комунікації КНР. Визначено основні способи перекладу нової лексики, що забезпечують адекватне відтворення значення та національно-культурної специфіки в українському мовленні.

Ключові слова: неологізм, китайська мова, інтернет-дискурс, мовна інновація, спосіб перекладу, безеквівалентність, семантична адаптація.

Неологізми – нові слова для позначення сучасних явищ, що зберігають новизну до їх закріплення у словниковому складі. Провідним середовищем їхньої появи та швидкої модифікації є інтернет-дискурс, що робить китайськомовний сегмент мережі унікальним майданчиком для вивчення мовних інновацій (Tan, 2024).

Серед ключових характеристик китайського інтернет-дискурсу виділяють гібридизацію китайської та англійської мов через поєднання слів та абревіатур (女 GF «подруга», HOLD 不住 «не втриматися», 3Q «дякую»), а також комбінацію усного та письмового стилю, де омоніми й евфемізми слугують для пришвидшення комунікації та обходу цензури (河蟹 héxié «річковий краб» замість 和谐 héxié «гармонія», 功夫网 «кунг-фу мережа» – GFW). Важливу роль відіграє стиль комічної або іронічної виразності, що базується на метафорах та омофонічній грі (恐龙 «динозавр» – некрасива дівчина, 草泥马 cǎonímǎ – евфемізм замість вульгаризму 你妈 nǐmā), а також специфічні прояви лінгвокреативності, зокрема вживання діалектів (虾米 xiāmǐ замість 什么 shénme) та числових кодів (88 – 拜拜 báibái «бувай», 8137 – 不要生气 bùyào shēngqì «не сердься») (Мельничук, 2017).

З огляду на специфіку китайських інтернет-неологізмів, досліджено основні способи їх перекладу українською (Zhang, 2022).

1) Транскрибування. Передає звучання слова, але потребує пояснення: емо – «емо» (сумувати або депресувати).

2) Калькування. Дослівна передача: 普信男 pǔxìn nán / 普信女 pǔxìn nǚ – «простий і самовпевнений хлопець/дівчина».

3) Калькування з коментарем. Буквальний переклад із поясненням: 躺平 (tǎngpíng) – «лежати плазом» (відмова від гонитви за кар'єрою, грошима та статусом на користь простого способу життя).

4) Описовий переклад (експлікація). Передає безеквівалентну лексику та соціокультурний підтекст: 鸡娃 (jīwá) – «муштрувати дитину».

5) Смысловий (семантичний) переклад. Уникає буквализму задля точної передачі метафоричного змісту: 班味 (bān wèi) – «втома від роботи».

6) Комбінований переклад. Поєднує кілька методів (калькування, семантичну адаптацію), адаптує культурний код і показує соціальну роль літніх людей: 银发力量 (yínfà lìliàng) – «сила зрілості».

Вибір способу перекладу китайських інтернет-неологізмів залежить від їх безеквівалентності та культурної маркованості й потребує контекстуальних пояснень. Доведено, що якісний переклад можливий лише через поєднання лінгвістичного аналізу з урахуванням цифрового контексту та соціальних трендів КНР, а результати дослідження можуть слугувати для створення китайсько-українських глосаріїв мережевого сленгу та оптимізації стратегій перекладу сучасної медіалексики.

Література (References):

1. Tan, Q. (2024). Linguistic analysis of Chinese neologisms from 2017 to 2021. *International Journal of Language and Literary Studies*, 6(2), 260-275. <https://doi.org/10.36892/ijlls.v6i2.1449>
2. Мельничук, О. В. (2017). Особливості китайськомовного Інтернет-дискурсу. *Молодий вчений*, (4), 157-162. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/37.pdf>
3. Zhang, R. (2022). 网络新词的主要特征及其英译策略研究——以 2017-2021 年网络新词为例 [Research on the Main Features and the Translation of Network Neologisms — Taking the Neologisms of the Past Five Years as a Case Study]. *现代语言学* [Modern Linguistics], 10(5), 992-998. <https://doi.org/10.12677/ML.2022.105133>

PECULIARITIES OF TRANSLATING CHINESE NEOLOGISMS INTO UKRAINIAN (BASED ON SOCIAL MEDIA)

Daryna Merkulova,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4221-0439>

Yuliia Lakhmotova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Abstract. Peculiarities of translating Chinese Internet neologisms into Ukrainian have been investigated. The linguistic and stylistic features of online communication in China have been analysed. The main methods of translating new lexical items that ensure faithful rendering of meaning and national-cultural specificity in Ukrainian discourse have been identified.

Keywords: neologism, Chinese language, Internet-discourse, linguistic innovation, translation method, non-equivalence, semantic adaptation.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ПОЕЗІЇ

Москальов Дмитро Петрович

Завідувач кафедри східної культури і літератури факультету східних мов

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1856-662X>

Анотація. В дослідженні робиться спроба вказати на складнощі перекладу японської класичної поезії українською мовою, що пов'язані із феноменом культурно зумовленої неперекладності, та виокремити основні особливості, які ускладнюють, а подекуди й унеможливають адекватну передачу японської поезії засобами української мови.

Ключові слова: японська естетика, поетика, асоціативна образність, алюзія, міжтекстуальні посилання, мовна картина світу.

Японська класична поезія є винятковим явищем світової літератури, відзначеним лаконізмом, асоціативністю та культурною глибиною. Водночас ці риси роблять її однією з найменш придатних до повноцінного перекладу. На відміну від епічної чи прозової літератури, короткі поетичні форми – як-от *хайку* або *танка* – залежать від культурного коду читача, а не тільки від лексики.

Однією з першочергових проблем перекладу є суттєва граматична та синтаксична відмінність між японською та українською мовами. Японська мова характеризується аглютинативністю, використанням дієслів у кінці речення та широким вживанням омонімів і омографів, які завдяки ієрогліфічній системі письма створюють багатозначні значення (Norris, 1996).

Японська поезія традиційно дотримується суворої структури (наприклад, 5–7–5 для *хайку*). Водночас поняття складу (*он*) в японській мові не тотожне складу у фонетиці української мови, що ускладнює формальне відтворення оригіналу. Як зазначає Blyth (1982), «рівноскладовість у *хайку* – не метрика, а ритмічна матриця культурного слуху» (р. 22).

Спроба відтворити цю форму іншою мовою часто призводить до порушення змісту або стилістичної природності.

Японські поетичні тексти вирізняються багатозначністю завдяки поєднанню фонетичної та ієрогліфічної систем. В одному і тому ж слові може закладатися подвійне або навіть потрійне значення, яке не має прямого відповідника в українській мові. Наприклад, чи не найвідоміший вірш *хайку* 古池や / 蛙飛びこむ / 水の音 (*Furu ike ya / kawazu tobikomu / mizu no oto*), в якому вираз 水の音 (звук води) позначає не просто акустичне явище, а метафору розриву тиші, яка є ключовою естетичною категорією японського мистецтва. «Звук води» — це не просто аудіальна подія, а відлуння тиші, споглядання, метафора миттєвості. У японському тексті відсутнє дієслово «чути» – дія винесена за межі сказаного. В українському перекладі перекладач змушений

або ввести суб'єкта, або уточнити дію, тим самим знищуючи поетичну недомовленість.

Японська поезія часто вдається до натяку, недомовки, асоціативної образності. Це проявляється, зокрема, в частках や, かな, які надають віршу емоційної відкритості. Їх важко перекласти дослівно – доводиться замінювати розділовими знаками, ритмом, додатковими образами.

Поезія періоду Едо та раніших епох ґрунтується на вбудованих культурних алюзіях. Наприклад, слово *сакура* несе філософське навантаження: минуцність, краса, смерть. Згідно з Кеене (1999), «поетичне слово в японській традиції – це не лише одиниця мови, а контейнер для алюзій» (р.144). У перекладі ці асоціативні зв'язки здебільшого губляться.

Японська поезія глибоко вкорінена в культурну традицію, що включає сезонну символіку (*кіто*), філософські концепти, а також міжтекстуальні посилання на класичні твори. Без знання історичного та релігійного контексту перекладач не зможе повноцінно відтворити сенси, зрозумілі японському читачеві.

Японська естетика містить концепти, що не мають аналогів в українській культурі: 侘 び (*вабі*) – краса в убогості, недосконалості; さ び (*сабі*) – спокій, викликаний часом, зношеністю речей; 幽 玄 (*юген*) – натяк на приховану глибину. Ці (та багато інших) категорії формують поетичну атмосферу, але не мають відповідників в українській традиції.

Поезія типу *хайку* прагне не до вербального насичення, а до створення простору мовчання – порожнечі (*ма*), яка запрошує до роздумів. В українському перекладі цей ефект тиші майже неможливо зберегти, оскільки мова вимагає розгортання думки, конкретизації. Перекладачі змушені або вводити додаткові слова, або вдаватися до роз'яснення, що знижує художню напругу.

Класична японська поезія є прикладом культурно зумовленої неперекладності. Переклад неминуче втрачає лексичну ємність, ритмічну рівновагу, алюзивний потенціал та естетичний фон оригіналу. У найкращому випадку переклад функціонує як «поетичний аналог», а не еквівалент. Тому проблема перекладу японської поезії – це проблема меж інтерпретації в міжкультурному діалозі.

Переклад японської класичної поезії – це не лише мовна трансляція, а й акт інтерпретації, що вимагає глибокого знання мови, культури та поезики. Неможливо досягти повної еквівалентності між мовами, однак завдяки творчому переосмисленню перекладач може передати дух поезії, зберігаючи її образність і емоційність.

Література (References):

1. Norris, H. T. (1996). *Japanese Poetic Forms and Translation Issues*. Kyoto University Press.
2. Blyth, R. H. (1982). *Haiku. Volume 1: Eastern Culture*. Tokyo: Hokuseido Press.
3. Keene, D. (1999). *Seeds in the Heart: Japanese Literature from Earliest Times to the Late Sixteenth Century*. New York: Columbia University Press.

PROBLEMS OF TRANSLATING JAPANESE CLASSICAL POETRY

Dmytro Moskalyov

Head of the Department of Oriental Literature and Culture

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1856-662X>

Abstract. *The study attempts to highlight the difficulties of translating Japanese classical poetry into Ukrainian, associated with the phenomenon of culturally conditioned untranslatability, and to identify the main features that complicate, and sometimes even render impossible, the adequate transmission of Japanese poetry into Ukrainian.*

Key words: *Japanese aesthetics, poetics, associative imagery, allusion, intertextual references, linguistic picture of the world.*

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ ІМЕН ТА ТОПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Поліщук Дарина Володимирівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9628-9807>

Лахмотова Юлія Валеріївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Анотація. *Ключові проблеми перекладу китайських географічних назв українською мовою зумовлені структурними та фонетичними розбіжностями мов, а також впливом англомовного посередництва. Особливої уваги потребує стандартизація транскрибування відповідно до Академічного стандарту 2019 року.*

Ключові слова: *китайські топоніми, переклад, транскрибування, академічний стандарт, англомовне посередництво.*

Переклад китайських топонімів українською мовою ускладнюється відмінністю графічних систем та семантичною насиченістю назв, які є носіями культурно-історичної інформації (Лін, 2015; Костюк, 2019). Відсутність єдиної стратегії в українських медіа спричиняє значну варіативність у відтворенні китайських онімів.

Метою роботи є аналіз типових помилок при перекладі китайських топонімів українською мовою та визначення стратегій уніфікації згідно з Академічним стандартом (2019). Матеріалом слугувала вибірка зі 140 китайських географічних назв, з українських медіа та наукових текстів. Застосовано методи порівняльного аналізу, лінгвокультурологічного коментування та критичного аналізу дискурсу.

Аналіз засвідчив, що домінуючим чинником викривлення китайських топонімів є англомовне посередництво (Гобова, 2019). Понад 40% помилок зумовлені некритичним перенесенням латинізованого запису системи Hanyu Pinyin без адаптації до української фонетики: некоректна передача [-ng] із додаванням [r] (наприклад, Guangzhou - «Гуанчжоу» замість «Гуанчжоу») та сплутування африкат («j» як «дж» замість «цз»).

Проблемним є складоподіл у багатокомпонентних топонімах: ігнорування апострофа (Xi'an – «Сіан» замість «Сіань») руйнує фонологічну структуру. Конкуренція традиційних екзонімів і нових варіантів («Гонконг» – «Сянган») (Мельничук, 2017). Рішення – дотримання Академічного стандарту (2019),

стратегії «номенклатурної ідентифікації» (рід топоніма за географічним терміном) та «сегментованої транскрипції» з апострофом.

Таким чином, подолання несистемності можливе через перехід до прямої фонетичної транскрипції за Академічним стандартом.

Література (References)

1. Академічний стандарт транскрибування китайських назв українською мовою. (2019). Київ.
2. Гобова, Є. В. (2019). Проблеми передачі китайських слів засобами української мови. Китаєзнавчі дослідження, (1), 94–103. [doi:10.15407/chinesest2019.01.094](https://doi.org/10.15407/chinesest2019.01.094)
3. Лянь, Чженьжань. (2017). 再谈中国地名意译的若干原则 [Further discussion on the principles of semantic translation of Chinese place names]. *中国科技翻译* [Chinese Science & Technology Translators Journal], 30(4), 36–39. <https://doi.org/10.16024/j.cnki.issn1002-0489.2017.04.011>

PROBLEMS OF TRANSLATING CHINESE PERSONAL NAMES AND TOPONYMS INTO UKRAINIAN

Daryna Polishchuk,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9628-9807>

Yuliia Lakhmotova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Abstract. *The key problems in translating Chinese geographical names into Ukrainian stem from structural and phonetic differences between the languages, as well as from the influence of English-language mediation. Special attention is paid to the standardization of transcription in accordance with the 2019 Academic Standard.*

Keywords: *Chinese toponyms, translation, transcription, Academic Standard, English-language mediation.*

ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ФІТОНІМІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Сухенко Артур Олександрович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Науменко Станіслав Сергійович
доктор філософії (Освіта/Педагогіка),
старший викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Анотація. Досліджено специфіку відтворення китайської фітонімічної лексики в українському перекладі. Проаналізовано структурні моделі та семантичне наповнення назв рослин, а також визначено найбільш ефективні перекладацькі трансформації для збереження лінгвокультурної інформації.

Ключові слова: фітоніми, перекладацькі стратегії, структурно-семантичний аналіз, китайська мова, еквівалентність, лінгвокультурологія.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розробки системних підходів до перекладу китайських фітонімів, які мають складну внутрішню структуру та глибоке символічне навантаження.

Метою роботи є виявлення закономірностей відтворення структурно-семантичних характеристик китайських фітонімів у перекладі. Матеріалом дослідження стали назви рослин сучасної китайської мови. Методологія базується на порівняльно-типологічному аналізі та методі перекладацького моделювання.

У ході дослідження встановлено, що успішна стратегія перекладу безпосередньо закономірно залежить від структурного типу фітоніма та його семантичної прозорості:

1) Структурна адаптація атрибутивних моделей: При перекладі назв, побудованих за моделлю “ознака + об’єкт”, перекладач обирає між калькуванням та використанням прямого еквівалента. Напр., 金盞花 (jīnzǎnhuā) – «квітка золотої чаші» або «календула» (P. Newmark, 2001; 李林定, 2004).

2) Передача морфологічних маркерів: Специфічні префікси 胡 (hú), 西 (xī), 洋 (yáng) вказують на іноземне походження рослини. У перекладі вони часто вимагають експлікації для збереження історичного контексту (王振华, 2011).

3) Відтворення гомофонних зв’язків. Найбільшу перекладацьку трудність становлять фітоніми, чия семантика базується на співзвучності (яблуко 苹果 – мир 平安). Тут доцільно використовувати метод компенсації та коментарі (Lakoff, Johnson, 1980; Nida, 1964).

4) Транскрибування за системою Кірносової-Цісар: Для перекладу власних

назв рослин застосовується фонетична адаптація, що забезпечує точність передачі китайських морфем (Н. Кірносова, С. Цісар, 2019).

Встановлено, що ігнорування внутрішньої форми фітоніма призводить до декультуралізації перекладу. Наприклад, заміна символічної «півонії» (牡丹) на «троянду» нівелює концепт багатства, закладений в оригіналі.

Таким чином, варто зазначити, що для якісного перекладу китайських фітонімів недостатньо лише знання мовних еквівалентів. Перекладач має враховувати як будову слова, так і культурний підтекст, що за ним стоїть. Поєднання структурного аналізу з правильним вибором перекладацьких прийомів дозволяє точно передати зміст назви рослини, зберігаючи її особливе забарвлення в українській мові. Викладені підходи можуть стати практичним підґрунтям для роботи з художніми та спеціальними текстами, де згадується флора Китаю.

Література (References):

1. Kirnosova N., Tsisar S. *Osnovy perekladu z kytajskoi movy na ukrainsku* [Basics of translation from Chinese into Ukrainian]. Kyiv : Yaroslaviv Val, 2019. URL: <http://vydavnytstvo.com/osnovy-perekladu-z-kytayskoyi-movy/>
2. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago : University of Chicago Press, 1980. DOI: [10.1017/S002222670001036X](https://doi.org/10.1017/S002222670001036X)
3. Newmark P. *A Textbook of Translation*. Shanghai : Foreign Language Education Press, 2001. URL: <https://archive.org/details/textbookoftransl00newm>
4. Nida E. A. *Toward a Science of Translating*. Leiden : E. J. Brill, 1964. DOI: [10.1163/9789004495746](https://doi.org/10.1163/9789004495746)
5. Li Linding. *Research on Modern Chinese Lexicology*. Beijing: Commercial Press, 2004. URL: <https://book.douban.com/subject/1203061/>
6. Wang Zhenhua. Naming patterns of plant names and their cultural connotation. *Language Teaching and Research*. 2011. No. 3. URL: <https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&filename=YYJX201103019>

REPRODUCTION IN TRANSLATION OF STRUCTURAL AND SEMANTIC CHARACTERISTICS OF PHYTONYMS OF MODERN CHINESE

Artur Sukhenko,

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University*

Stanislav Naumenko

*PhD in (Education/Pedagogy), Senior Lecturer,
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>*

Abstract. *This paper investigates the linguistic means of reproducing Chinese phytonymic lexis in Ukrainian translation. The focus is placed on structural models, symbolic context, and the choice of translation transformations to ensure equivalence.*

Key words: *phytonyms, translation strategies, structural-semantic analysis, Chinese language, equivalence, linguocultures.*

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ ПОЕЗІЇ ЛІ ЦІНЧЖАО: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Феєр Єлизавета Сергіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Дащенко Ганна Володимирівна
кандидат філологічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: [0000-0001-8838-4261](https://orcid.org/0000-0001-8838-4261)

Анотація. У роботі здійснено порівняльний аналіз стилістичних особливостей англійських та українських перекладів поезії Лі Цінчжао, представниці жанру *ци* династії Сун. Визначено основні перекладацькі стратегії відтворення образності, символіки та підтексту оригіналу.

Ключові слова: Лі Цінчжао, переклад, стилістика, порівняльний аналіз, образність, доместикація.

Класична китайська поезія жанру *ци* (詞), що розквітнула за династії Сун (宋代, 960–1279), вирізняється лаконізмом, багатю образністю та символічністю. Переклад таких творів залишається недостатньо вивченим, особливо в порівняльному аспекті. Актуальність дослідження зумовлена потребою систематизації перекладацьких стратегій відтворення *ци* англійською та українською мовами на матеріалі творчості Лі Цінчжао (李清照, 1084–1155?), чия лірика є зразком поетичного лаконізму, емоційної глибини та культурної символіки (Wang, 2006; Bassnett, 2014).

Метою дослідження є порівняльний аналіз стилістичних особливостей перекладів поезії Лі Цінчжао англійською та українською мовами. Емпіричним матеріалом слугують 3 *ци* Лі Цінчжао та їхні переклади англійською й українською мовами. У роботі застосовано методи порівняльно-стилістичного аналізу, а також теоретичні засади перекладознавства: концепцію доместикації та форенізації Л. Венуті (Venuti, 1995), теорію динамічної еквівалентності Ю. Найди (Nida, 1964) та скопос-теорію Г. Фермеєра (Vermeer, 1978).

Ци – жанр лірики, структура якого визначається фіксованими зразками *ципай* (詞牌), що регулюють кількість ієрогліфів, тональний малюнок та ритмічну схему. Сунські *ци* вирізняються глибиною смислу та багатшаровістю образів: використанням підтексту, символічних алюзій і недомовленостей, що дозволяє читачеві самостійно відчувати емоційний та філософський заряд твору (寿光武, 2015). Кінцівка вірша (詞眼) виконує роль ключового рядка, де концентрується емоційно-філософський імпульс твору.

Творчість Лі Цінчжао яскраво ілюструє стриманість і натяк як ключові риси *ци*. Її твори насичені образами повсякденного та природного світу:

напоями й пахощами, предметами інтер'єру, квітами, птахами та небесними явищами. Ці зорові й чуттєві картини поєднуються з ледь окресленими діями, створюючи непрямий зв'язок між зовнішнім пейзажем і внутрішнім переживанням. Поетеса свідомо залишає емоції у підтексті, що дозволяє почуттям читача виникати поступово, як відлуння (Wang, 2006, p. 8).

Порівняльний аналіз англійських і українських перекладів засвідчує, що переклад поезії *ци* супроводжується трансформаціями на рівні образності, лексики та емоційного забарвлення. У художньому перекладознавстві виокремлюють три рівні еквівалентності при відтворенні образів: повну, часткову та нульову, при цьому часткова еквівалентність є найпоширенішим типом через відмінності в когнітивних та естетичних традиціях різних культур (Василенко, 2008, с. 17). Аналіз перекладацьких трансформацій на рівні мікрообразів – тропеїчно-фігуральних висловлювань – дозволяє виявити деталізацію, узагальнення, конкретизацію, транспозицію та компенсацію.

Англійські переклади тяжіють до стратегії доместикації, адаптуючи образність до горизонту сприйняття англомовного читача. Натомість українські переклади частіше зберігають елементи форенізації, відтворюючи специфіку оригіналу – символіку хризантем, місяця, вітру та пахощів. Водночас обидві перекладацькі традиції стикаються з проблемою відтворення *цинай* як формотворчого чинника та принципу стриманості й натяку, що переносить відповідальність за емоційне наповнення тексту на читача.

Література (References):

1. Bassnett, S. (2014). *Translation Studies*. London: Routledge.
2. Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating*. Leiden: Brill.
3. Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge.
4. Vermeer, H. J. (1978). Ein Rahmen für eine allgemeine Translationstheorie. *Lebende Sprachen*, 23(3), 99–102.
5. Wang, J. (2006). The Complete Ci-Poems of Li Qingzhao: A New English Translation. *Sino-Platonic Papers*, Issue 13.

STYLISTIC FEATURES OF ENGLISH AND UKRAINIAN TRANSLATIONS OF LI QINGZHAO'S POETRY: A COMPARATIVE ANALYSIS

Yelyzaveta Feier

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

Hanna Dashchenko

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3432-3679>

Abstract. *This paper presents a comparative analysis of the stylistic features of English and Ukrainian translations of Li Qingzhao's ci poetry, the outstanding female poet of the Song dynasty. It explores the main translation strategies for rendering the imagery, symbolism, and subtext of the original works.*

Keywords: *Li Qingzhao, translation, stylistics, comparative analysis, imagery, domestication.*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МУДРОСТІ: РОЛЬ БАЙКИ ТА ПРИТЧІ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДИНАМІКИ КИТАЙСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

*Грінченко Єгор Максимович,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

*Кривоніс Максим Іванович,
Викладач закладу вищої освіти
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>*

***Анотація.** Китайська дидактична література є невіддільною частиною соціокультурної динаміки суспільства, що формується під впливом філософських шкіл. Дослідження фокусується на ролі Конфуція та Джван-дзи у використанні повчальних текстів. Їхня спадщина демонструє, як малі жанри стали ключовими інструментами для передачі етичних норм та індивідуальної свободи.*

***Ключові слова:** дидактика, байка, притча, конфуціанство, даосизм, мораль, виховання, алегорія.*

Актуальність дослідження китайської дидактичної літератури, зокрема малих жанрів байки та притчі, зумовлена необхідністю звернення до джерел універсальної мудрості в умовах розмивання моральних орієнтирів. Дослідження дидактичних текстів Китаю дозволяє простежити еволюцію літературних форм та зрозуміти, як цивілізація відповідала на вічні питання етики, моралі та співіснування у суспільстві (Zongyi, 2018). У центрі уваги – байка, як алегорична оповідь з чітким моральним висновком, та притча, як алегоричне оповідання, що спонукає читача до інтерпретації глибоких філософських або релігійних питань.

Історичні корені китайської дидактичної літератури сягають періоду «Ста Шкіл Думки» (V–III ст. до н.е.), де політична нестабільність стимулювала пошук етичних систем для впорядкування суспільства. Основна дидактична функція належала філософським школам, серед яких ключовою було конфуціанство, зосереджене на етиці та соціальному порядку.

Конфуцій (близько 551–479 рр. до н.е.) є центральною фігурою, чії ідеї, викладені у збірці «Лунь Юй» (Аналекти), стали основою морального виховання Китаю на тисячоліття (Chen, 2021). Хоча «Лунь Юй» не є збіркою байок, його висловлювання є короткими, повчальними сентенціями, функціонально близькими до притч, оскільки ілюструють універсальні моральні принципи (Wang, 2023).

Мета конфуціанської освіти – виховання «шляхетної людини» (цзюнь-цзи) через моральне виховання та самовдосконалення. Конфуцій навчав таким чеснотам, як людяність (жень), синівська шанобливість (сяо) та ритуали/етикет (лі), використовуючи евристичний метод та діалог для стимулювання активного пошуку знань. Конфуціанські «Чотири книги» (Си Шу) надавали індивіду інструкції щодо самовдосконалення, що було передумовою для виконання соціальних обов'язків.

Джван-дзи (Джван Джов, близько 369–286 рр. до н.е.) є ключовою постаттю класичного філософського даосизму, а його однойменна праця «Джвандзи» вважається одним із найвидатніших літературних шедеврів (Hansen, 2014). Головною літературною особливістю цієї збірки є притча (гуньань), що складається з анекдотів, алегорій, притч і байок, часто з гумором та іронією (Coutinho, 2024). Його розповіді є влучними та спонукають до роздумів.

На відміну від Конфуція, дидактика Джван-дзи спрямована на індивідуальну свободу та звільнення від суспільних умовностей, а не на соціальну інтеграцію (Jiang, 2021). Притчі Джван-дзи використовують образи майстерності (наприклад, майстерний кухар) або контрастів для ілюстрації Дао (Шляху). Класичний приклад – «Байка про жабу в колодязі», що ілюструє різницю між обмеженим світоглядом та безмежністю буття. Його філософія проповідувала «недіяння» (у-вей) та відхід від соціального тиску.

Дослідження підтверджує, що китайська дидактична література через малі жанри байки та притчі забезпечує трансляцію ключових соціокультурних кодів: від конфуціанської етики соціального порядку до даоського ідеалу індивідуальної свободи.

Література (References):

1. Chen, J. (2021). *The Image of Confucius as a Teacher in The Confucian Analects* [Образ Конфуція як учителя в «Лунь Юй»]. *Journal of Humanities and Education Research*. <https://en.front-sci.com/index.php/jher/article/view/332/440>
2. Coutinho, S. (2024). *Zhuangzi and Early Chinese Philosophy: Vagueness, Transformation and Paradox* [Чжуан-цзи та рання китайська філософія: неоднозначність, трансформація та парадокс]. Ashgate Publishing, Aldershot.
3. Hansen, C. (2014). *Zhuangzi* [Чжуан-цзи]. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/entries/zhuangzi/>
4. Jiang, T. (2021). *Zhuangzi's ancient fable about the personal and the political* [Стародавня байка Чжуан-цзи про особисте та політичне]. Aeon. <https://aeon.co/essays/zhuangzis-ancient-fable-about-the-personal-and-the-political>
5. Wang, Y. (2023). *The Enlightenment of the Educational Thought of "The Analects of Confucius" to International Chinese Teachers* [Просвітництво педагогічної думки «Лунь Юй» для міжнародних викладачів китайської мови]. ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/371580259>
6. Zongyi, D. (2018). *On Developing Chinese Didactics: A Perspective from the German Didaktik Tradition* [Про розвиток китайської дидактики: перспектива німецької дидактичної традиції]. ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/324732269>

CONCEPTUALIZATION OF WISDOM: THE ROLE OF FABLE AND PARABLE IN SHAPING THE SOCIOCULTURAL DYNAMICS OF CHINESE SOCIETY

Yehor Hrinchenko,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University

Maksym Kryvonis,
Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Abstract. *Chinese didactic literature is an inseparable part of the socio-cultural dynamics of society, formed under the influence of philosophical schools. The study focuses on the role of Confucius and Zhuangzi in the use of instructional texts. Their heritage demonstrates how small genres became key instruments for transmitting ethical norms and individual freedom.*

Keywords: *didacticism, fable, parable, Confucianism, Taoism, morality, education, allegory.*

ПОЕЗІЯ ЦИ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ МОДЕРНІСТСЬКОГО НАРАТИВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ НАНЯ ГУНБО «ЛІ ЦІНЧЖАО»)

Даценко Ганна Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри
іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки

Університет митної справи та фінансів

ORCID: 0000-0003-3432-3679

Анотація. В цій роботі досліджується інтертекстуальна функція двох *ци* Лі Цінчжао в романі Наня Гунбо «Лі Цінчжао» (1960). Доводиться, що ці поезії функціонують як лімінальні текстові вузли, які структурують еволюцію внутрішньої напруги героїні, трансформуючи класичну ліричну стриманість у модерністський психологічний конфлікт.

Ключові слова: інтертекстуальність; поезія *ци*; Лі Цінчжао; Нань Гунбо; модерністська проза.

Проблема інтертекстуальності класичної китайської поезії в модерній прозі залишається актуальною, зокрема в аспекті переосмислення канонічних жіночих образів. Сучасні дослідження аналізують культурну семантику поезії *ци* та її символіку (Cai, 2008; Xu, 2013), а також поетику Лі Цінчжао (Chen, 2003). Водночас функціонування її текстів у прозі ХХ століття досліджене недостатньо. У цьому контексті показовим є роман Наня Гунбо «Лі Цінчжао» (1960), де два *ци* поетеси XII століття виконують структуро- та смислотвірну функцію.

Об'єктом дослідження є роман Наня Гунбо «Лі Цінчжао», предметом – інтертекстуальна взаємодія двох *ци* з прозовим наративом. Матеріалом слугують епізоди 134–141, в яких з'являються *ци* на мелодії «Перу шовк у гірському струмку. Змінена версія» («攤破浣紗溪») та «Столик із зеленого нефриту» («青玉案»). Методологічну основу становлять інтертекстуальний, наративний і символіко-герменевтичний аналізи.

Перший *ци* з'являється після тривалої хвороби героїні й позначає момент крихкої рівноваги, окреслений як її «нове життя». Цей текст функціонує як лімінальний, фіксуючи перехід між тілесною слабкістю та емоційним збуренням, що згодом прорветься в нічній сцені. Якщо в *ци* перший рядок констатує пережитий досвід, то в прозі він супроводжується сценою ритуалізованого виривання сивого волосся перед дзеркалом. Сивина набуває значення тривожного маркера старіння і втрати, а жест постає формою психологічного самозаперечення. Таким чином, *ци* фіксує зовнішній спокій, тоді як проза виявляє приховану кризу ідентичності.

Рядки другої строфи про читання віршів та милування пейзажем в поетиці формують атмосферу усамітнення і споглядального спокою. Проте в романі вони постають як тимчасові практики самозаспокоєння. Після переписування *ци* наратив переходить до сцени очікування Лу Дефу – очікування, яке героїня заперечує, але яке переживає тілесно. Поезія виконує функцію психологічного екрана, що акумулює внутрішню напругу.

Образи спадаючого місяця (殘月) та османтуса (木犀花) відіграють важливу символічну роль. Традиційно османтус виступає міфологічною метафорою місяця (Cai, 2008, p. 394) і символом родинної єдності (Yang, An, & Turner, 2008, p. 90). У романі ці коди нейтралізуються: героїня залишається самотньою, а присутність Лу Дефу лише загострює відчуття роз'єднаності. Парадокс між культурною обіцянкою єднання та фактичним розпадом життя підсилює внутрішній конфлікт. Османтус, що в поезії Лі Цінчжао символізує стриманість і моральну чистоту (Chen, 2003, p. 201), трансформується в ідеал вдовиної поведінки. Проте нічна сцена тілесного бунту руйнує цей ідеал: стриманість постає не як гармонія, а як насильство над собою. Отже, перший *ци* не знімає напруги, а акумулює її.

Другий *ци* з'являється безпосередньо перед кульмінаційною нічною сценою й концентрує внутрішню кризу героїні. Образ Ханьданської дороги символізує неможливість повернення до минулого – до молодості й утраченого відчуття цілісності. Цей мотив резонує з прозовими роздумами про життєвий шлях, на якому пройдено точку неповернення. Фінальний образ «сливових дощів» (黃梅雨), що в класичній поезії означають тривалий і виснажливий смуток (Ху, 2013, p. 105), у прозі набуває динамічного характеру. Поетична метафора матеріалізується в сцені зливи, під час якої внутрішній конфлікт переходить у тілесну площину.

Отже, введення *ци* Лі Цінчжао в романі Наня Гунбо виконує функцію лімінальних вузлів, що структурують еволюцію внутрішньої напруги героїні: від удаваної рівноваги до емоційного зриву. Така інтерпретація деканонізує образ поетеси й репрезентує її як модерністську трагічну постать, чий конфлікт залишається незавершеним.

Література (References):

1. Cai, Z. (Ed.) (2008). *How to Read Chinese Poetry: A Guided Anthology*. New York: Columbia University Press.
2. Yang, L., An, D., & Turner, J. A. (2008). *Handbook of Chinese Mythology*. Oxford: Oxford University Press.
3. 陈祖美 [Chen, Zumei] (2003). *李清照词新释辑评* [New Interpretations and Commentaries on Li Qingzhao's Poems]. 北京: 中国书店.
4. 徐培均 [Xu, Peijun] (2013). *李清照集笺注* [Annotations to Li Qingzhao's Collected Works]. 上海: 上海古籍出版社.

CI POETRY AS A STRUCTURAL ELEMENT OF MODERNIST NARRATIVE (BASED ON NAN GONGBO'S NOVEL *LI QINGZHAO*)

Hanna Dashchenko,

Associate Professor

University of Customs and Finance

ORCID: 0000-0003-3432-3679

Abstract. *The study examines the intertextual function of two ci poems by Li Qingzhao in Nan Gongbo's 1960 novel "Li Qingzhao". It argues that the poems act as liminal textual nodes that structure the heroine's evolving inner tension, transforming classical lyric restraint into a modernist psychological conflict.*

Keywords: *intertextuality; ci poetry; Li Qingzhao; Nan Gongbo; modernist fiction.*

ЧЕН'ЮЇ ЯК МАРКЕР СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ПЕРСОНАЖІВ У ДОРАМІ «РАДІСТЬ ЖИТТЯ» («庆余年»)

Домбровська Марина Олегівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання
факультет східних мов

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>

Науковий керівник: доктор філософії, старший викладач кафедри китайської мови і
перекладу Максимець В. О.

***Анотація.** У роботі особливу увагу приділено ролі чен'юїв у мовній репрезентації соціальної ієрархії. Матеріалом дослідження слугували діалоги персонажів китайської історичної драми «庆余年», у яких простежується різна частотність та характер використання чен'юїв залежно від соціального статусу мовця. Дослідження показує, що частота вживання, значення та стилістична складність чен'юїв залежать від соціального статусу мовця і використовуються як засіб підкреслення соціальної дистанції.*

***Ключові слова:** чен'юї, переклад, китайська мова, художній дискурс, фразеологія.*

Чен'юй (成语) – це найбільш характерний та архаїчний пласт в китайській фразеології, що вирізняється високою образністю, семантичною концентрацією та культурно-історичною зумовленістю. Як підкреслює О. Є. Федічев: чен'юй є найпоширенішим видом китайських фразеологізмів і відіграють важливу роль в мовній картині світу китайського народу. Саме вони накопичують історичний досвід, традиції та соціальні цінності. Ця культурна насиченість слугує показником рівня освіченості мовця (Федічев, 2006).

У межах художньої діяльності, чен'юї набувають додаткового функціонального навантаження. Як зазначає О.О. Селіванова, мовні засоби відіграють важливу роль та формують уявлення про соціальні ролі та статусні відмінності (Селіванова, 2008). Отже, вибір певних фразеологічних та лексичних одиниць у мовленні персонажа не є випадковим, а зображує його місце в соціальній ієрархії.

Китайська історична драма «庆余年» є чудовим прикладом соціально-економічних відмінностей, у якій герої (чиновники, радники, вчені та люди, наближені до імператора) активно спілкуються мовою, багатою на складні конструкції, та вміло використовують чен'юї. Прикладом цього варто розглянути невеличкий діалог між головним героєм Фань Сянем, сином високоповажного чиновника та столичного талановитого поета:

贺宗伟: 这书的作者籍籍无名, 能写出什么好东西来?

范闲: 若是不出名就写不出好作品吗? 如此奇书, 我怎敢欺世盗名, 妄称作者?

贺宗伟: 贺某怕脏了眼睛。

范闲: 好书都没看过, 就先开骂了?

У наведеному фрагменті Фань Сянь використовує чен'юй «欺世盜名», що має значення «вводити в оману заради слави». Вживання чен'юй надає його репліці вишуканості, демонструє належність Фань Сянь до вищого прошарку суспільства. Ще один приклад чен'юя з діалогу «籍籍无名», який перекладається як «повністю невідомий». Його значення полягає в тому, що критика базується лише на відсутності слави, а не на справжніх якостях автора. Приклад із серії, де персонаж вживає чен'юй «有辱斯文», який буквально звучить як «ганьбити освіченість», показує іронічну ситуацію: герой, не прочитавши книгу, засуджує її. Наостанок, чен'юй «敢作敢当», зі значенням «брати відповідальність за свої дії», підкреслює чесність персонажа.

Натомість розмови пересічних людей, солдатів, слуг, які належать до нижчих соціальних станів, мають значно меншу насиченість використанням чен'юїв. Слід підкреслити, що їхні репліки прості, зрозумілі та більш емоційні. Вони уникають вживання складних конструкцій, натомість вживають такі короткі, прості слова: 给, 钱, 吃, 谢谢. Така відмінність у мовленні відображає соціальну ієрархію, в якій вживання чен'юїв вказує на освіченість та статус персонажів.

Отже, чен'юї виконують не тільки номінативну або виразну функцію в китайській художній мові, а й функцію соціального розшарування. Статус персонажа, рівень освіти та місце в соціальній ієрархії тісно пов'язані з їх використанням. Аналізуючи це явище, можна краще зрозуміти, як соціальна дистанція та авторитет представлені в китайській культурі з лінгвістичного погляду.

Література (References):

1. Федічев О. Є. (2006). «Чен юй» як найпоширеніший вид фразеологізмів у китайській мові. Українська орієнталістика : [збірник наукових праць]. Вип. 1. С. 84-90.
2. Селіванова О. О. (2008). Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава. Довкілля-К. 712 с.

CHEN YU AS A MARKER OF SOCIAL STATUS OF CHARACTERS IN THE DORAMA “庆余年”

*Marina Dombrovska,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, Faculty of Oriental Languages*

*Viktoriia Maksymets
PhD, Senior Lecturer, Department of Chinese Language and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>*

Abstract. *This paper examines the role of socially marked phraseological units in Chinese artistic discourse. Particular attention is paid to their role in the linguistic representation of social hierarchy. The research material consists of dialogues between characters in the Chinese historical drama “庆余年”, which show different frequencies and patterns of chen'yu use depending on the social status of the speaker. The study shows that the frequency of use, meaning, and stylistic complexity of chengyu depend on the social status of the speaker and are used as a means of emphasizing social distance.*

Keywords: *Chengyu, translation, Chinese language, artistic discourse, phraseology*

УНІВЕРСИТЕТ ЯК МЕХАНІЗМ ІМПЕРСЬКОЇ ЕПІСТЕМОЛОГІЇ: ПЕРЕКЛАД ТА СТРУКТУРНЕ НАСИЛЬСТВО В РОМАНІ РЕБЕККИ КВАН «ВАВИЛОН»

Льницька Марія Борисівна,

старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4882-4557>

Анотація. Основне завдання даної роботи – виявити та проаналізувати роман Р. Кван «Вавилон» у контексті проблематики імперської епістемології та структурного насильства перекладу. Виявлено, що магічна система сріблярства у романі є художньою метафорою перекладацького процесу. Особливу увагу приділено асиметрії культурного обміну, коли знання рухається до метрополії, а периферія редукується до джерела ресурсів.

Ключові слова: переклад, емігрантська проза, історичне фентезі, імперія, колоніальна експлуатація, «dark academia».

Роман американської письменниці китайського походження Ребекки Ф. Кван «Вавилон, або необхідність насильства: прихована історія революції перекладачів в Оксфорді» (2022) став знаковим явищем сучасної англійської прози, поєднавши історичне фентезі з політичною рефлексією. У науковій рецепції твір трактується як художня модель імперської епістемології.

За спостереженням Ш. Дей, Ребекка Кван не просто створює історичне фентезі – вона пише «роман ідей», що перебуває на межі жанрової літератури та високої інтелектуальної прози. Авторка свідомо експлуатує форму «dark academia», поєднуючи естетику елітарного університетського середовища з радикальною політичною критикою. Ш. Дей зазначає, що Р. Кван використовує колоніальну історію як матеріал жанрової деконструкції, репрезентуючи переклад як форму епістемічного насильства: семантичний розрив між мовами стає джерелом імперської сили. Університет постає механізмом імперської епістемології, де знання пов'язане з владою та централізацією ресурсів. Водночас дослідниця вказує на редукцію складної історичної проблематики до символічного жесту руйнування, що зумовлює політичну амбівалентність роману (Dey, 2023).

А. Савина трактує переклад у романі «Вавилон» не як нейтральну лінгвістичну практику, а як структурний елемент імперської машини. Магічна система сріблярства інтерпретується дослідницею як метафора перекладацького процесу, де «значеннєві втрати» між мовами перетворюються на джерело енергії, що забезпечує економічну й військову могутність імперії. Університет постає механізмом централізації знання та ідеологічного контролю: переклад здійснюється «на англійському», що підкреслює асиметрію культурного обміну й підпорядкування знання імперській доцільності. Такий підхід поєднує

перекладознавчу оптику з постколоніальною критикою та окреслює університет як простір виробництва колоніальної епістемології (Савина, 2024).

А. Шеве та М. Шу трактують переклад у «Вавилоні» як форму епістемічного привласнення: семантичні «втрати» стають ресурсом імперської економіки (Schewe & Schuh, 2024). Знання рухається до центру – на англійську мову, тоді як периферія редукується до джерела лінгвістичного капіталу, а університет постає інфраструктурою імперської гегемонії (Schewe & Schuh, 2024).

«Вавилон» репрезентує університет як інституційний осередок колоніальної модерності, де знання функціонує в режимі епістемічної асиметрії. Переклад постає механізмом епістемічного привласнення: семантичний розрив між мовами конвертується у матеріальний і символічний капітал метрополії. Лінгвістична компетенція колонізованих інтегрується в імперську економіку як ресурс, тоді як університет виступає інфраструктурою централізації знання та легітимації гегемонії.

Література (References):

1. Dey, S. (2023, January 30). Babel by R. F. Kuang. Strange Horizons. <https://strangehorizons.com/wordpress/non-fiction/babel-by-r-f-kuang/>
2. Савина А. Ю. (2024). Переклад як засіб домінування (на матеріалі роману Ребекки Кван «Вавилон»). Наукові записки. Серія: Філологічні науки, (208), 322–327. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-46>
3. Schewe, A., & Schuh, M. (2024). Exploring the dark side of dark academia: Postcolonial criticism and genre hybridity in R. F. Kuang's Babel. *Literatur in Wissenschaft und Unterricht Neue Folge*, 2, 253–271. Verlag Königshausen & Neumann.

THE UNIVERSITY AS A MECHANISM OF IMPERIAL EPISTEMOLOGY: TRANSLATION AND STRUCTURAL VIOLENCE IN REBECCA KUAN'S NOVEL "BABEL"

Maria Ilnytska,

Senior Lecturer, Department of Chinese Language and Translation

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4882-4557>

Abstract. *The main task of this work is to identify and analyze Rebecca Kuan's novel "Babel" in the context of the problems of imperial epistemology and structural violence of translation. The novel reveals that the magical system of silversmithing is an artistic metaphor for the translation process. Special attention is paid to the asymmetry of cultural exchange when knowledge moves to the metropolis, and the periphery is reduced to a source of resources.*

Keywords: *translation, émigré prose, historical fantasy, empire, colonial exploitation, «dark academia».*

ЯПОНСЬКИЙ ВІЗУАЛЬНИЙ РОМАН DANGANRONPA V3: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ

Нікітіна Марія Олегівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання,
факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кривоніс Максим Іванович,
Викладач закладу вищої освіти

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Анотація. Розглянуто інтертекстуальність у японському візуальному романі *Danganronpa V3: Killing Harmony* як приклад синтезу літератури, кіно та цифрових медіа. Проаналізовано основні типи інтертекстуальних зв'язків та їхню роль у формуванні культурного діалогу між Сходом і Заходом. Особливу увагу приділено відсилкам до світової масової культури, які створюють багаторівневу систему смислів і залучають гравця як спітворця тексту.

Ключові слова: *Danganronpa V3*, візуальний роман, японська культура, алюзія, цитата, медіатекст, постмодернізм, постмодернізм.

Інтертекстуальність як ознака постмодерного мистецтва формує нові принципи побудови медіатексту та сприйняття культури. У цифрову добу цей феномен особливо помітний у візуальних романах, що поєднують елементи літератури, театру та кіно. Як зазначають Ю. Крістева (Kristeva, 1980), Р. Барт (Barthes, 1981) та Ж. Женетт (Genette, 1997) інтертекстуальність створює діалог між текстами, у якому переосмислюються культурні смисли.

Матеріалом дослідження є японський візуальний роман *Danganronpa V3: Killing Harmony* («Данганронпа») (Spike Chunsoft, 2017), створений Кадзутака Кодакую у співпраці з письменником Такекуні Кітаямою. Гра завершує франшизу *Danganronpa* (*Trigger Happy Havoc*, 2010; *Goodbye Despair*, 2012; *Ultra Despair Girls*, 2014; *Danganronpa S: Ultimate Summer Camp*, 2021) і водночас постає як самостійний художній твір, що розвиває теми правди і брехні, реальності та вигадки, свободи, істини й морального вибору.

У дослідженні застосовано методи інтертекстуального аналізу, порівняльної інтерпретації та культурологічного підходу для виявлення алюзій і цитат у наративній структурі.

Інтертекстуальність у *Danganronpa V3* реалізується через алюзії на твори світової культури: літературу, аніме, кіно та відеоігри. У першій главі відчутні відсилки до *Death Note* (2003) («Зошит смерті»): «Я бог цього нового світу... і директор Абсолютної Академії! Єдиний, неповторний... Монокума!»; 2) Каеде використовує заклинання «Люмос» з *Harry Potter* (1997) «Гаррі Поттера»; 3) Цумугі питає, чи стіна, що їх оточує, призначена для того, щоб захистити їх

від титанів – алюзія на *Attack on Titan* (2009) («Атаку титанів»); 4) Міу Ірума говорячи про рух тіла Рантаро, промовляє «Літанію проти страху» з *Dune* (1965) («Дюна»).

У другій главі: 1) Тенко запитує, якби Кібо упав з човна, чи «застряг би він під водою, під скелею чи в ананасі!» – це цитата з *SpongeBob SquarePants* (1999) («Губка Боб Квадратні Штани»); 2) Студенти обговорюють *Flashback Light*, Цумугі порівнює його з нейралізаторами з фільму *Men on Black* (1997) («Люди в чорному»); 3) Кокічі отримує всі Kubs Pads, і вигукує: «Треба зловити їх усіх/Gotta Catch 'em All» – алюзія на *Pokémon* (1996) («Покемон»); 4) Під час обговорення смерті Рьоми, коли Цумугі припускає, що Рьома був колишнім учнем майстра Хіміко, згадується сюжет із *Phoenix Wright: Ace Attorney – Spirit of Justice* (2016) («Фенікс Райт: Адвокат Ас – Дух правосуддя»).

У третій главі 1) Цумугі каже, що «Гонта повинен одягнути смокінг і маску» – відсилка до *Sailor Moon* (Сейлор Мун); 2) Страта Корекійо заснована на легенді про самурая Гемона, що символізує фольклорні мотиви, пов'язані з його «Абсолютним талантом».

У четвертій главі 1) Віртуальний світ нагадує *The Matrix* (1999) («Матриця»), адже герої використовують шолом і телефон для входу та виходу; 2) Монокума порівнює себе з Їжаком Соніком з *Sonic The Hedgehog* (1991): «Так само, як той їжак, що втрачає всі свої кільця щоразу, коли вривається в речі...».

У п'ятій главі 1) Монокума, говорячи про голоси, що передаються через телефон натякає на гру *Persona 5* (2016) «Персона 5»; 2) Під час суду Монокума жартує: «Вони теж взяли це зі складу? Боже, це місце схоже на 4D кишеню» – алюзія на *Doraemon* (1969) («Дораемон»); 3) Кайто є референсом на персонажа Каміна з *Gurren Lagann* (2007) («Прорив крізь небеса: Гуррен Лаганн»), адже промовляє подібну до «Вір в мене, вір в мене, хто вірить у тебе» фразу Каміни: «Неможливе можливо, ти лише маєш зробити це».

У шостій главі 1) Організація D.I.C.E. (також відома як організація Кокічі) може відсилати до однойменного мультсеріалу *DNA Integrated Cybernetic Enterprises* (2005) («Інтегровані кібернетичні підприємства ДНК»), у якому головними героями є діти-сироти, що наштовхує на думку, що телевізійна особистість Кокічі може бути сиротою; 2) Під час розслідування Хіміко звертається до К1-В0 словами з *Pinocchio* (1883) («Піночкіо»): «Ти врятував нас, Кібо, тепер я використаю свою магію, щоб перетворити тебе на справжнього хлопчика»; 3) Перед класним судом Цумугі цитує *JoJo's Bizarre Adventure* (1987) («Химерні пригоди ДжоДжо»): «Коли хтось так наполегливо каже "будь ласка", мені завжди хочеться відповісти "Але я відмовляюся"»; 4) У бонусних сценах *Love Across the Universe* персонаж Рантаро згадує шукачів пригод з *Hunter x Hunter* (1998) («Мисливець×Мисливець»): «Хлопець із білим волоссям, якого з народження навчили бути вбивцею... Шукач пригод, який використовував ланцюги, намагаючись вистежити вкрадені очі свого народу.. ».

Дизайн логотипів попередніх сезонів *Danganronpa 5-10* також відсилає до відомих візуальних стилів як *Final Fantasy VII* (1997) («Фінальна фантазія VII») (включно з зеленим метеором за текстом), *Your Name* (2016) («Твоє ім'я»)

, *Shin Godzilla* (2016) («Божественна Годзілла»), *Return of Ultraman* (1971) («Повернення Ультрамена»), *Mobile Suit Gundam* (1988) («Мобільний воїн Гандам»), та *Doraemon* відповідно.

Дослідження доводить, що інтертекстуальність у цифровій культурі перетворюється на інтерактивний механізм сприйняття, у межах якого читач виступає активним інтерпретатором і співтворцем смислів. Таке поєднання цитат та алюзій створює складну мережу культурних кодів, що формує міжтекстовий діалог між східною і західною традиціями та підсилює філософське звучання гри.

Література (References):

1. Kristeva, J. (1980). *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. New York: Columbia University Press.
2. Barthes, R. (1981). *Image–Music–Text*. New York: Hill and Wang.
3. Genette, G. (1997). *Palimpsests: Literature in the Second Degree*. Lincoln: University of Nebraska Press.

JAPANESE VISUAL NOVEL DANGANRONPA V3: INTERTEXTUALITY

Maria Nikitina,

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
3rd year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University*

Maksym Kryvonis

*Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>*

Abstract. *The paper examines intertextuality in the Japanese visual novel Danganronpa V3: Killing Harmony as an example of the synthesis of literature, cinema, and digital media. The main types of intertextual relations and their role in shaping the cultural dialogue between East and West are analyzed. Special attention is paid to references to global popular culture, which create a multilayered system of meanings and engage the player as a co-creator of the text.*

Keywords: *Danganronpa V3, visual novel, Japanese culture, allusion, quotation, media text, postmodernism.*

ЧИ МОЖЕ РОБОТ МАТИ ШЕНЬ: ПЕРЕКЛАД ОПОВІДАННЯ «ДРАКОН-КОНЯ» СЯ ЦЗЯ

*Новаченко Олександра Олександрівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

*Нікітіна Юлія Олексіївна
викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1017-9298>*

***Анотація.** У роботі розглядається концепція Духу (Шень) у китайській традиції на прикладі оповідання Ся Цзя. Аналізується можливість існування свідомості у штучного інтелекту через призму концепцій Трьох Скарбів та П'яти Духів. Досліджується роль перекладу у збереженні філософської глибини твору.*

***Ключові слова:** Шень, китайська філософія, наукова фантастика, переклад, штучний інтелект, робот.*

У сучасному світі, де взаємодія зі штучним інтелектом (ШІ) стає щоденною нормою, питання про природу свідомості машин набуває особливої ваги. Зокрема, дослідження перекладу і культурних концептів, таких як Шень та розуміння духовного початку та його можливості, що допомагає осмислити, чи може машина розвивати щось подібне до духовності, цікавили таких дослідників, як Л.Вітгенштейн, М. Гайдеггер, К. Вольф, Г. Чжан та ін. Тому питання можливості програми знайти «душу» або те, що в китайській традиції називають Шень (神 Shén), є актуальним для сучасних досліджень.

В оповіданні китайська письменниця Ся Цзя «Нічна подорож дракона-коня» майстерно поєднує високі технології з давньою філософією, створюючи простір для роздумів про межі людяності.

Шень – це духовний, моральний та внутрішній початок людини, що визначає її природу та цінності. У китайській філософії Шень є частиною системи «Трьох Скарбів» (Sān Bǎo): Цін (матерія), Ці (енергія) та Шень (дух). Дух не виникає з нічого; він є результатом трансформації: тіло накопичує Ці, а Ці живить і породжує Шень (1). Система «П'яти Духів» (Wǔ Shén) деталізує цей стан: від чистої свідомості (Shén) та ефірної душі (Hún) до тілесних інстинктів (Pò) (2).

Дракон-кінь Ся Цзя – це спроба втілити Шень у металі. Його залізне тіло із системою проводів замість крові стає матеріальним вмістилищем. Хоча він не відчуває фізичного болю, через відсутність духу Pò, але духовна частина Shén, відчуває біль:

«他觉得自己像一根火柴，渐渐地烧起来，却没有一丝痛苦» (Xia Jia, 2015, с.4)

«Він почував себе ніби сірник, що повільно розгорявся, але без жодного натяку на біль»

Він має розвинене Shén: відчуває тугу за минулим, насолоджується поезією та замислюється над смертю. Його «дихання» стає аналогом Da Qi, що підтримує його існування. У фіналі твору руйнування тіла дракона трактується так:

«她伸出一只尖尖的小爪子来拉他，将他轻轻拉到半空中，化作一只翩翩起舞的蝴蝶。他低头看见龙马沉重的身躯依旧立在无边无际的荷塘中熊熊燃烧，像一座雄伟的火炬。河岸边是他出生的地方，那名为南特的宁静小岛» (Xia Jia, 2015, с.4).

«Вона простягнула крихітний загострений кіготь і обережно потягнула його в повітря, перетворившись на метелика, що пурхав. Він подивився вниз і побачив важке тіло дракон-коня, що все ще стояло у безмежному лотосовому ставку, люто палаючи, немов величний смолоскип. На березі річки було його місце народження, тихий острів під назвою Нант»

В прикладі автор описує звільнення духу та його повернення до «Небесного початку», що метафорично втілюється у поверненні до місця народження – острова Нант.

Переклад з китайської на українську – це не просто заміна слів, а передача філософських ідей. Важливо зберегти глибинний сенс поняття Шень, щоб не перетворити твір на звичайну історію про машину. Саме завдяки майстерності перекладачів, таких як Кен Лю ми бачимо в роботі не програму, а «металеве вмістилище для духу» завдяки опису:

- Емоцій страху:

«The dragon-horse experiences a nameless sorrow and terror, he becomes even more frightened» (Ken Liu, 2015, с. 2)

«此情此景，让龙马感觉到一丝莫名的恐惧与忧伤，他愈发恐慌» (Xia Jia, 2015, с.2)

«Ця сцена викликала у Лонгма почуття незрозумілого страху і меланхолії, він все більше панікував»

- Роздумів герою:

«The dragon-horse is startled because he feels the same, though he doesn't know if he has a heart.» (Ken Liu, 2015, с. 3)

«龙马暗暗吃了一惊，因为那同样是他的感觉，尽管他并不知道自己是不是有一颗心» (Xia Jia, 2015, с. 3)

«Лонгма таємно здивувався, бо це було саме те, що він сам відчував, хоча він і не знав, чи має він серце»

- Його ностальгії за минулим:

«Long-forgotten memories replay before his eyes.» (Ken Liu, 2015, с.4)

«他仿佛看到那些久已被遗忘的回忆» (Xia Jia, 2015, с.4)

«Він ніби бачив ті давно забуті спогади»

Проте залишається відкритим питання: чи можливо «запрограмувати» Шень? Хоча алгоритми можуть імітувати поведінку, справжня духовність є нематеріальною та людською за своєю природою. Робот – це штучне створіння, яке може мати лише імітацію внутрішнього «Я».

Отже, людина залишається унікальною у своїй здатності до природного поєднання Цін, Ці та Шень. Хоча Ся Цзя малює прекрасну картину «металевого Шень», у реальності робот, швидше за все, позбавлений внутрішнього «Я». Проте, як показує історія дракона-коня, навіть якщо Шень у робота – це лише метафора, вона допомагає нам краще зрозуміти нашу власну природу та цінність життя.

Література (References):

1. Three Treasures (Sān Bǎo 三 宝): Jing, Qi, and Shen. TCM World Foundation. <https://www.meandqi.com/knowledge-base/concepts/three-treasures-san-bao/>
2. The Five Spirits (五 神) – Vital Substance in TCM. Me & Qi. URL: <https://www.meandqi.com/knowledge-base/concepts/the-five-spirits-五神>
3. Ся Цзя. Нічна подорож дракона-коня (龙马夜行). Douban. 2015. URL: <https://www.douban.com/note/475954350/>
4. Xia Jia. Night Journey of the Dragon-Horse / trans. by Ken Liu. Lightspeed Magazine. 2015. Issue 96. <https://share.google/5Ecd6juTcaLdgViZ0>

CAN A ROBOT HAVE A SHEN: TRANSLATION OF THE STORY “THE DRAGON-HORSE” BY XIA ZHIA

Oleksandra Novachenko,
student of the first (bachelor’s) level of higher education,
3rd year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University

Yulia Nikitina,
Lecturer, Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V.N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1017-9298>

Abstract. *The paper examines the concept of Spirit (Shen) in Chinese tradition using the example of Xia Jia's story. It analyzes the possibility of consciousness in artificial intelligence through the prism of the concepts of the Three Treasures and Five Spirits. It explores the role of translation in preserving the philosophical depth of the work.*

Keywords: *Shen, Chinese philosophy, science fiction, translation, artificial intelligence, robot.*

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ МОДИФІКАЦІЇ ОБРАЗІВ «ХЕЙКЕ МОНОГАТАРІ» В КАБУКІ

*Пасічник Роксолана Віталіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання*

*Навчально-наукового інституту філології
Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4379-184X>
Науковий керівник: к.філ.н., доц. Кузьменко Ю. С.*

Анотація. *Кабукі є унікальним видом японського театру. Багато сюжетів та персонажів у п'єсах цього театру запозичено з класичної японської літератури. У цьому дослідженні розглянуто такі запозичення із пам'ятки «Хейке моногатарі» у п'єсі «Йошіцуне та тисяча вишень».*

Ключові слова: *класична японська література, театр кабукі, трансформація образів, клан Тайра, Мінамото но Йошіцуне.*

«Хейке моногатарі» – одна зі знакових пам'яток класичної японської літератури XIV століття, що оповідає про злет і падіння клану Тайра, який протягом 25 років контролював усю японську державу (Рубель, 2003). Багато образів і сюжетів із цього твору пізніше було запозичено для різних видів японського традиційного театру – нō, дзьōрурі тощо. Стосується це також п'єси кабукі «Йошіцуне та тисяча вишень» (義経千本桜 – «Йошіцуне сенбондзакура»; входить до триптиха головних п'єс кабукі), у якій головним героєм є Мінамото-но Йошіцуне – полководець клану Мінамото та молодший брат шьōгуна Мінамото-но Йорітомо.

Події у п'єсі відбуваються через кілька років після закінчення війни Гемпей (1180–1185). Згідно з історичними записами, після закінчення міжусобиць між кланами Тайра та Мінамото Йошіцуне отримав різні титули від імператора-ченця Го-Шіракави, що викликало підозри у Йорітомо. Йорітомо вважав, що згодом Йошіцуне захоче отримати і його титул шьōгуна, тому розпочав переслідування брата (Shively&McCullough, 1999). У п'єсі також переплітається кілька сюжетних ліній, зокрема про Тайру-но Томоморі та імператора Антоку. Томоморі був сином глави клану Кійоморі та одним із головних полководців у війні Гемпей. Згідно з «Хейке моногатарі» та історичними записами, після епічної поразки Тайра у битві біля мису Дан-но-Ура він разом з іншими воїнами вчинив самогубство, прив'язавши до пояса важкий якір і втопившись. Елемент суїциду присутній і в п'єсі кабукі, однак обставини смерті тут значно відрізняються: Томоморі виживає під час битви, живе як звичайний купець і планує помсту Йошіцуне. У другому акті твору останній переховується в домі Томоморі від Йорітомо. Вцілілий Тайра планує вбити Йошіцуне, аби помститися за гірку долю свого клану, проте його план зазнає краху, і він, як і в «Хейке моногатарі», прив'язує до себе якір та стрибає

у море.

У цьому ж акті зовсім інакше від оригінальної повісті розгортається історія малолітнього імператора Антоку. У першотворі він тоне разом із своєю бабусею Тайра-но Токіко під час битви Дан-но-Ура; натомість у п'єсі Томоморі та імператорська годувальниця (за деякими джерелами, головна придворна дама) Суке рятують хлопчика та видають за свою доньку. За сюжетом п'єси, у разі своєї поразки Томоморі наказав Суке втопитися разом із імператором, що власне жінка і хотіла зробити, однак їй перешкодив Йошіцуне. Як і властиво образам імператорів, у віці 7 років хлопчик поводить, як справжній монарх, та після провалу Томоморі просить його не ставитися вороже до Мінамото, адже той врятував його від смерті.

Таким чином, завдяки такій «свободі» інтерпретацій класичних образів кабукі підтримував високий рівень захоплення серед простого люду. Якщо у жанрі нō, який керувався буддистськими принципами у своїх виставах, трагічна загибель роду Тайра часто була вдалим зачином для п'єси, то кабукі, що був створений для народних мас, навпаки у своїх сюжетах давав колись полеглим хоч і часто мізерний, проте все ж шанс на нове життя.

Література (References):

1. Рубель, В. А. (2003). Встановлення диктатури Тайра в Японії: політико-клановий аспект проблеми. Східний світ, (1), 76-84.
2. Shively, D. H., & McCullough, W. H. (1999). Heian Japan: The Cambridge History of Japan, vol. 2. New York: Cambridge University Press. 695-709.
3. Stanleigh, H., & Jones, Jr. (1993). Yoshitsune and the Thousand Cherry Trees. Translated from Japanese. Columbia University Press.
4. Kitagawa, H., & Tsuchida, B. T. (1977). The Tale of the Heike. Translated from Japanese. University of Tokyo Press.

INTERTEXTUAL MODIFICATIONS OF THE CHARACTERS OF HEIKE MONOGATARI IN KABUKI

*Roksolana Pasichnyk,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study*

*Educational and Scientific Institute of Philology
Taras Shevchenko Kyiv National University
Scientific advisor: Associate Professor Yuliia Kuzmenko*

Abstract. *Kabuki is a unique form of Japanese theatre and one of the most renowned theatrical genres in the world. Many plots and characters of this genre were borrowed from classical Japanese literature. This study examines such borrowings from Heike Monogatari in the play Yoshitsune and the Thousand Cherry Trees.*

Keywords: *classical Japanese literature, Kabuki theatre, transformation of characters, the Taira clan, Minamoto-no Yoshitsune.*

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЧИННИКІВ У КИТАЙСЬКИХ ТВОРАХ МАЛОЇ ПРОЗИ

*Піхтовнікова Лідія Сергіївна,
Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти
Кафедра романо-германської філології;
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>*

*Шевченко Анастасія Олександрівна
Викладач закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID <https://orcid.org/0009-0008-1985-1063>;*

***Анотація.** В роботі розглянуто соціокультурний аспект аналізу байки, притчі та оповідання на матеріалі китайської художньої літератури. Наведено коди культури, які містяться в творах, головний – духовний код, який спирається на допоміжні коди, а разом вони складають ієрархічну систему. Вказано, яким чином інтенції авторів текстів створюють у творах ступінь наближення або віддалення усіх подій від читача.*

***Ключові слова:** духовний код, ієрархія кодів культури, інтенція автора, код культури, лінгвокультурний чинник, перспектива розповіді, соціокультурний, стиль.*

У роботі проводиться аналіз лінгвокультурних чинників, що проявляються переважно у вигляді кодів культури, спрямованих на створення основного коду культури – духовного, який відображає моральні пріоритети, культурні цінності (Піхтовнікова 2022, с. 31; Піхтовнікова 2024). Духовний код у розглянутих байках і розповіді проявляється у складниках, що відображають мораль і цінності персонажів та авторів твору. Досліджується також, яким чином коди культури виражають інтенції авторів текстів, перспективу зображення в текстах різних подій та їх наслідків. Саме у перспективі розповіді передається ступінь віддаленості від читача подій, поведінки персонажів, прагнення до його палкого або стриманого співчуття тощо.

1. 牛肃 (8-е ст. н.е.). 孔雀爱尾. Байка «Павич любить свій хвіст». (Переклад Юлії Іващенко, студентки групи ЯК-41, 2023).

一只孔雀在泉水边洋洋自得地欣赏自己美丽的尾巴：“这世界上还有谁比我更美丽吗？”忽然，天空下起小雨。孔雀急忙飞到一个山洞边，小心翼翼地把大尾巴藏进山洞里，唯恐被雨淋湿了。这时，一只小麻雀赶来说：“孔雀，快飞走吧，猎人来啦！”孔雀说：“天还在下雨，出去会淋湿我美丽的尾巴！”小麻雀焦急地喊：“都什么时候了，你还有怜惜你的尾巴，快跑吧！”孔雀却听而不闻，对他不理不睬。很快，猎人赶到了，他轻而易举地就捉获了孔雀。寓意启示：不要贪慕虚荣，一味追求表面或形式上的东西，否则只会因小失大。

Милувався Павич своїм красивим хвостом біля джерела: "Чи є у світі хтось красивіший за мене?" Раптом з неба пішов дрібний дощик. Павич полетів до печери і дбайливо сховав свій великий хвіст у печеру, щоб він не намок.

У цей момент прилетів маленький Горобчик і сказав: "Павичу, лети геть, мисливець іде!" Павич відповів: "Дощ все ще йде, якщо я вийду, мій прекрасний хвіст намокне!" Горобчик занепокоєно закричав: "У такий-то час?! Ти ще жалієш свій хвіст, тікай!" Але Павич нічого не хотів чути і не звертав на горобчика уваги. Незабаром з'явився мисливець, і він легко спіймав павича.

Мораль притчі: Не потрібно жадібно прагнути розкоші і гнатися за поверхневими або формальними речами, інакше ви тільки втратите велике заради малого.

У цій байці можна виокремити такі парні поняття прояву духовного коду культури: СКРОМНІСТЬ – ПИХАТІСТЬ; РОЗУМНІСТЬ, ОБЕРЕЖНІСТЬ – САМОЛЮБУВАННЯ. Реалізації цих духовних кодів культури сприяють допоміжні коди: соматичний код – хвіст Павича; біоморфний – Горобець, Павич. Отже, всі коди культури у цій байці складають ієрархічну систему. Системне поєднання всіх кодів культури в художніх текстах є загальним явищем, але ця система є більш складною в інших художніх жанрах. Байку передано нейтральним, розмовним стилем. Через динамічний опис подій, головним композиційним центром передачі духовно-морального смислу слугує короткий ємний діалог.

2. Притча 叹父德行喻 «Зітхаючи від чеснот батька». (Збірка буддійських анекдотичних байок у «Книзі ста притч»). (Переклад Степана Кулемічева, студента групи ЯК-41, 2023).

译文: 从前有个人在大家的面前赞誉自己父亲的人品:「我父亲仁慈宽厚, 不损害他人, 不拿不义之财, 行为正派, 实话实说, 并能够关心和帮助别人。」这时有一个愚蠢的人, 听到这些话, 就接着讲:「我父亲的品行超过您的父亲。」大家便问:「有什么品行呢? 请具体说一说。」愚人回答:「我父亲从小就断绝了性行为, 从未与异性接触, 做不干净的事。」大家发问:「如果他断绝了性行为, 怎么会生下你呢?」惹来了大家的一片讥笑声。这就像社会上没有常识的人, 想称赞别人的品德, 但不了解实际情况, 反而会招来人们的诋毁和议论。这和愚蠢的人, 本意是赞誉父亲, 却由于表达不当, 惹人讥笑的道理一样。

Якось один чоловік перед усіма вихваляв характер свого батька, кажучи: «Мій батько був добрим і щедрим, не робив зла, не брав нечесного, поведився порядно, говорив правду, вмів піклуватися про інших і допомагати їм». Тоді один нерозумний чоловік, почувши ці слова, продовжив: «Мій батько був кращий за твого батька». Тоді люди запитали: «Що за якості відрізняють його? Розкажи, будь ласка, конкретно». Нерозумний відповів: «Мій батько з дитинства відрікся від статевих стосунків і ніколи не мав жодного контакту з жінками, і ніколи не робив нічого нечистого». Люди запитували: «Якщо він відмовився від статевих стосунків, то як він міг народити тебе?» Це питання викликало хор сміху.

У притчі можна виокремити такі складові духовного коду культури: ДОБРОТА, ЩЕДРІСТЬ, ЦНОТА. Їх реалізації слугують соматичний (тілесний) код – народження, предметний код – шаржовий образ двох персонажів, що «зітхають» про доброту батьків. Байку написано розмовним стилем, опис подій динамічний. Ця байка знаходиться на межі жанрів притчі, байки та анекдоту

(присутній елемент байки – фантастичність). Сюжети обох байок не викликають у читача співчуття персонажам, а тільки іронію. З цієї точки зору сюжети надано у віддаленій від читача перспективі. Але ступінь віддалення різна: у байці про Павича вона є більшою через те, що основна ідея твору надається через алегорію, тобто іносказання, троп, який передає абстрактне поняття за допомогою конкретного образу (Лесін, Пулінець, 1971, с. 14).

3. 春之声. 王蒙. Оповідання Ван Мен «Голоси весни» (Переклад – Шевченко Анастасія, співавтор тез доповіді).

У цьому творі йдеться про те, як інженер-фізик Юе Чжи-фен, який багато років працював у США і Німеччині, їде до батьківського дому, де він не був вже 20 років. Розповідь побудована цілком на ліричних асоціаціях персонажа від «подій» під час його мандрів потягом (стук коліс, хитання вагону тощо) до згадок, про що вони нагадують у його юності. Автор створює у читача якість відчуття незавершеності, що підсилюється зустріччю персонажа у тіснєві вагону зі спорідненою йому за прагненнями жінкою та перериванням цього знайомства через те, що їм треба було виходити на різних зупинках. Розповідь написано образною, поетичною мовою, яка лише зрідка переривається на діалоги між пасажирами. Це сприяє показу подій «впритул» до читача, і така перспектива допомагає автору викликати співчуття до персонажа, оскільки читач теж міг отримати такі спогади про своє дитинство. Розповідь має яскраво виражений духовний код культури – ДУХОВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ. Він виступає у досить складних проявах смислу, оскільки вся розповідь присвячена ліричним переживанням персонажа, а не предметним подіям:

1) спогади про дитинство: *他走在了坑坑洼洼的故乡土地上。他觉得如今每个角落的生活都在出现转机，都是有趣的，有希望的和永远不应该忘怀的。春天的旋律，生活的密码，这是非常珍贵的。(Юе Чжи-фен йшов по вибоїстій землі дитинства. І в покинутих куточках життя сьогодні оновилося. Це ніколи не зможе втекти з пам'яті. Яка ж це велика цінність – мелодія весни, таїнство життя!).* 2) нагадування дитячих відчуттів у дорозі: *岳之峰的心紧缩了一下，又舒张开了。车身在轻轻地颤抖。人们在轻轻地摇摆，多么甜蜜的童年的摇篮啊！失却了的和没有失去的童年和故乡(Судорожно стислося і відразу забилося серце Юе Чжи-фена. Трохи помітно труснуло вагон, хитнулися пасажири. О, солодка колиска дитинства! Батьківщина, дитячі роки, що пішли в минуле, але начебто ще не втрачені!).* 3) мимолітна зустріч з духовно спорідненою жінкою: *她是谁？她年轻吗？抱着的是她的孩子吗？她在哪里工作？她为什么学德语学得这样起劲？有许多个问题想问啊。车到了岳之峰的家乡(Хто вона? Скільки їй років? Дитина її? Де служить? Звідки таке прагнення до німецької? Ці питання поставити їй не вдалося, вже була станція його батька).*

Всі складові виокремленого духовного коду спираються на зміст інших, допоміжних кодів культури: предметний (потяг, натовп), просторовий (перебування персонажа «тут» і спогади про перебування «там» в дитинстві), часовий (спогади персонажа про його колишні мандри, поїздки в Пекін, Гамбург та ін.), соматичний (тілесний) (тіснява, штовхання у вагоні).

Отже, як і в попередніх проаналізованих текстах, оповідання Ван Мен «Голоси весни» містить у собі ієрархію кодів культури, які є основою для виокремлення відповідних концептів на когнітивному рівні. Саме це є перспективою подальших досліджень і методикою аналізу інших жанрів художнього мовлення у соціокультурному аспекті.

Література (*References*):

1. Піхтовнікова Л.С. (2022). Відображення соціокультури у мові, мовленні та художній літературі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». № 96, С. 30-36.
2. Піхтовнікова Л.С. (2024). Лінгвостилістична інтерпретація тексту: соціокультурний аспект. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов, (100), 56–68. DOI:10.26565/2786-5312-2024-100-05.
3. Лесін В.М., Пулінець О.С. (1971). *Словник літературознавчих термінів*. 3-тє вид., перероб і доп. Київ. 486 с.
4. 牛肃. Ні У-су (8-е ст. н.е.). 孔雀爱尾. Байка «Павич любить свій хвіст». Узято із: https://baike.baidu.com/item/牛肃/3649029?fromModule=lemma_inli
5. 叹父德行喻. Притча «Зітхаючи від чеснот батька». 百喻經. Збірка буддійських анекдотичних байок у «Книзі ста притч». Узято із: <https://doi.org/10.2307/462239>. Accessed 29 Nov. 2023.nk
5. 叹父德行喻. Притча «Зітхаючи від чеснот батька». 百喻經. Збірка буддійських анекдотичних байок у «Книзі ста притч». Узято із: <https://doi.org/10.2307/462239>. Accessed 29 Nov. 2023.nk
6. Wang, M. (1980). 春之声 [Voices of Spring]. 方竹云天图书馆 [Fangzhu Yuntian Library]. Ван Мен. Оповідання «Голоси весни». Узято із: http://www.360doc.com/content/16/0902/06/20714567_587673795.shtml

IMPLEMENTATION OF SOCIOCULTURAL FACTORS IN CHINESE SHORT FICTION

Lidiia Pikhtovnikova,

Doctor of Philology, Professor,

Department of Romance and Germanic Philology;

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Anastasiia Shevchenko

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-1985-1063>

Abstract. *The paper examines the sociocultural aspects of analyzing fables, parables, and short stories in Chinese fiction. The cultural codes contained in the works are presented, the main one being the spiritual code, which relies on auxiliary codes, together forming a hierarchical system. It is indicated how the intentions of the authors create a degree of proximity or distance of all events from the reader within the works.*

Keywords: *spiritual code, hierarchy of cultural codes, author's intention, cultural code, linguocultural factor, narrative perspective, sociocultural, style.*

РУБІН ЯК СИМВОЛ У ПОЕЗІЇ КРИМСЬКИХ ХАНІВ НА ПРИКЛАДІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Смольницька Ольга Олександрівна

кандидат філософських наук, зовнішня наукова співробітниця філологічного факультету, SLAS – Секція слов'янських та південноазійських мов і цивілізацій

Лозаннський університет, Швейцарія

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Анотація. У дослідженні пропонується аналіз символу рубіна в газелях кримських ханів. Вивчаються образність, символіка, перекладацькі трансформації, особливості оригіналів і перекладів. Розглядаються газелі Газаї та Резмі. Досліджувана газель Газаї вперше перекладена на українську мову.

Ключові слова: газель, переклад, символ, поезія, рубін, Кримське ханство.

У сучасному українському перекладі плідно відкривається кримськотатарська палацова поезія – лірика кримських ханів, або поезія дивану. Ці твори належать до літературного канону. На перший погляд, побудована на любовній символіці, насправді згадана література має передусім філософський (а також релігійно-містичний) і бойовий шари. Проте окремі символи, як-от перспективна для вивчення символіка коштовного каміння, наразі не розглядалися (винятки – переклади, тобто емпіричним і практичним шляхом, або дослідження – у тому числі авторки пропонованих тез).

Мета – розглянути лексему «рубін» як символ. Завдання: 1) здійснити лексикологічний аналіз слова «рубін» у тюркських мовах; 2) дослідити образи-символи окремих газелей; 3) навести символічний і асоціативний ряди. Газелі розглядаються хронологічно.

Лексично слово «рубін» по-різному наводиться в тюркських мовах: *yaqut*, *laal*, *kızıl yaqut*, а також дослівно «ханський камінь» – *qantaş*; є інші варіанти. Зокрема, цікавий приклад являє плідна поезія найталановитішого кримського хана *Гази II Герая Хана Борá*, поетичний псевдонім, або махляс – «Газаї» (*Bora II Ğâzi Geray Han (Ğazâyi)*, 1551 або 1554–1607). Предмет аналізу – його «Газель», *Ğazel* – „*Keldi nevrûz oldı ammâ eski dilde ğam henüz...*” (*Бора Гази (Гази) II Герай Хан*, 2026, с. 1). Оригінал містить 7 бейтів (14 двовіршів), в еквілінеарному перекладі відтворено реди́ф і внутрішні рими оригіналу. Текст уперше перекладено поетично на українську мову авторкою пропонованого дослідження. У вірші Газаї можна виокремити образи і символи: прихід весни, неможливість побачитися з об'єктом почуттів, трагедія розлуки, розрив між бажаним і дійсним. **Ключові символи:** весна, гіацинт, кохання, серце, біль, чорнильниця, рубінові вуста, троянда, шпички, край одягу. Наведений текст виразно метафоричний і символічний. Традиційний прийом цієї поезії: неможливість відшукання бальзаму або мазі на рану (мається на увазі, звичайно, сердечна рана, хоча коріння цього образу в даному випадку – і фізична, знана автору з власного бойового досвіду). В оригіналі епітет «рубінові вуста» (6-й бейт, 2-й рядок) доповнені «чорнильницею» (дослівно «Чорнильниця твоїх рубінових уст» – *Hoqqa-i la'lindin ammâ*). «Бальзам»

означає в оригіналі й «мазь» (на рану). У перекладі збережено образність оригіналу, пропонується відтворення: «Є каламар твій рубінових уст – мазі нема дотепер» (Бора Гази (Газі) II Герай Хан, 2026, с. 4, переклад мій. – О. С.).

Інший поет – *Багадир I Герай Хан* (Bahadır I Geray Khan, псевдонім «Резмі», 1602–1641 (Стріха, 2017, с. 614)), відомий українській аудиторії завдяки перекладам М. Стріхи. Зокрема, для аналізу показова газель «У грудях полум'я пала – і тишить це безжальну...» (Стріха, 2017, с. 615). Текст складається із 5-ти бейтів, тобто 10-ти рядків. У контексті дослідження привертають увагу образи: «І навіть володар усіх копалень Бадахшану / Рубіна, кращого від губ твоїх, не розшукає» (Стріха, 2017, с. 615) – 3-й бейт – і «Червоний, мов тюльпан, вогонь у грудях значить рани...» (Стріха, 2017, с. 615) – 5-й бейт.

Таким чином, здійснений компаративний аналіз газелей, написаних у різний час кримськими ханами, демонструє, з одного боку, спільність усталених образів (рубін уст), а з іншого – індивідуальний розвиток цього образу-символу. Для Газаї «чорнильниця твоїх рубінових уст» означає натхнення та сублимацію, терапевтичне значення творчості. В обох поетів *рубін* кольоративом автоматично означає червону барву (рубіновий – традиційно синонім червоного), також це кров, полум'я; необроблений мінерал (у Резмі «копальні Бадахшану» – усталений образ східної поезії різними мовами), а ще й конкретна прикраса – наприклад, перстень. Так само кольором тюльпан логічно продовжує значення рубіна натяком на рану і полум'ям. Водночас ця квітка може означати не просто орнаментальний символ, поширений у візуальному мистецтві, а й конкретну деталь знайомого кримським ханам пейзажу (у тому числі в поезії Газаї). Цей флористичний символ одночасно реальний. Робота має перспективу продовження з огляду на великий масив і смислову насиченість поезії кримських ханів.

Література (References):

1. Бора Гази (Газі) II Герай Хан (Газаї) (Bora II Ğâzi Geray Han (Ğazâyi), 1551 або 1554 – 1607) (2026), Газель – Ğazel („Keldi nevrûz oldı ammâ eski dilde ğam henüz...”). Оригінал і переклад. Еквілінеарно з оригіналу на українську мову переклала Ольга Смольницька. Автор. комп. набір, 2026. (Рукопис, з неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
2. Стріха, М. [Strikha, Maksym] (2017). *Улюблені переклади* [The favorite translations]. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ: Пенмен.

RUBY AS A SYMBOL IN THE POETRY OF THE CRIMEAN KHANS ON THE EXAMPLE OF THE CONTEMPORARY UKRAINIAN TRANSLATIONS

Olga Smolnytska

Candidate of Philosophical Sciences, External scientific collaborator, Faculty of Arts, SLAS – Section on Slavic and South Asian Languages and Civilizations, the University of Lausanne, Switzerland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Abstract. *The study proposes an analysis of the ruby as a symbol in the ghazals of the Crimean khans. The imagery, symbolism, translational transformations, and features of the originals and translations are studied. The ghazals of Ğazâyi and Rezmi are considered. The studied ghazal of Ğazâyi was at first translated into Ukrainian.*

Keywords: *ghazal, translation, symbol, poetry, ruby, the Crimean Khanate.*

СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ КИТАЙСЬКОЇ КЛАСИКИ «论语» НА ОСНОВІ
ЗБІРКИ РОЗПОВІДЕЙ ДУ ЦЗЕСЮНЯ (杜泽逊) «ЛУНЬ ЮЙ.
КОНФУЦІАНСЬКІ КЛАСИКИ ДЛЯ МАЛЕНЬКОГО ЧИТАЧА»
(«论语·儒小典»)

Сулима Ганна Вікторівна
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання,

Максимець Вікторія Олександрівна
доктор філософії, старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>

Анотація. Досліджено стратегії адаптації одного з класичних китайських текстів на матеріалі збірки «Лунь юй. Конфуціанські класики для маленького читача» («论语·儒小典»). Проаналізовано способи трансформації філософських концепцій та фразеологічних одиниць у доступні для сучасної аудиторії наративи та особливості використання інтертекстуальних зв'язків, візуалізації та спрощення філософських концептів через допоміжні історії. Виявлено основні стратегії адаптації тексту, що базується на поєднанні когнітивної доступності та збереженні серцевини конфуціанського вчення.

Ключові слова: Лунь юй, адаптація, конфуціанство, вікова адаптація, фразеологізм, Конфуцій.

Лінгвістична адаптація постає як складний процес модифікації тексту оригінального твору з метою його наближення до когнітивного та мовного досвіду реципієнта. Адаптація класичного тексту, тим паче є комплексним процесом, лінгводидактичне завдання якого полягає не тільки в подоланні комунікативних бар'єрів (часових, мовних, культурних), а й в трансформації абстрактних філософських категорій у конкретно-чуттєві образи, зберігши при цьому ядро оригінального задуму та художньої цінності.

Для досягнення даної мети у збірці «论语·儒小典» ключовою стратегією постає «вікова адаптація», орієнтована на непідготовлених читачів шкільного віку або для осіб, що вивчають китайську мову. Результатом таких дій виступає свого роду «цензурований переклад», який передбачає усунення складних для розуміння архаїзмів та заміну потенційно незрозумілих моделей поведінки зрозумілими етичними орієнтирами. Оскільки оригінальний текст часто характеризується надмірною лаконічністю, автори вдаються до реструктуризації обсягу твору, використовуючи прийоми ампліфікації (розширення) та транспозиції інформації (Сопилук, 2012).

Одна з провідних стратегій у збірці «论语·儒小典» – наративізації філософського контексту, де вислови Конфуція розгортаються в різних

історіях, що полегшує сприйняття «цензурованого» змісту, адаптованого під морально-етичні потреби читача.

Звернімо увагу на приклад адаптації принципу саморефлексії: «吾日三省吾身» – «Щодня я тричі перевіряю себе» (杜泽逊, 2025, с.17) адаптується через залучення інтертекстуальних зв'язків, а саме з притчі «Карась в пересохлій колії» (涸辙之鲋) із «庄子» (Чжуан-цзи). Застосування чен'юїв, як от 家徒四壁 «в домі лише чотири стіни» (杜泽逊, 2025, с.18) (використовується для підкреслення надзвичайної бідності Чжуан-цзи) та народних висловів «铁公鸡 — 一毛不拔» – «скряга» (杜泽逊, 2025, с.19) (дослівно перекладається як «залізний півень, з якого і пір'їнку не вирвеш» і використовується для опису скупості Цзянь Хехоу), дозволяє візуалізувати аспект конфуціанської етики: відповідальність за свої обіцянки та необхідність щоденної самоперевірки та значно полегшує сприйняття моралі твору.

Паралельно з лексико-семантичними трансформаціями, важливою стратегією постає реструктуризація образу головного героя. Для багатьох образ Конфуція – це суворий філософ, мислитель, вчитель та еталон мудреця, але в адаптації «论语·儒小典» в розповіді «两小儿辩日» («Двоє дітей сперечаються про сонце») Конфуцій постає як жива людина, що також може розгубитися, якщо не знає відповіді на поставлене питання, й щиро сміятися з власного незнання разом із дітьми. Такий підхід не применшує його авторитету, а навпаки, робить його ближчим і зрозумілішим для читача. Тим самим демонструє значення виразу «知之为之, 不知为不知», що «*навіть наймудріші мають право на незнання, і саме визнання цього незнання є основою справжньої мудрості*» (杜泽逊, 2025, с.43). Така реконструкція досвіду враховує вимоги дитячої аудиторії до динамічності сюжету та забезпечує когнітивну доступність складних ідей. Успішна адаптація постає не просто як скорочення чи редукція оригіналу, а як його творча реконструкція відповідно до вимог та когнітивних можливостей цільової аудиторії (陈瑜敏, 2018).

Отже, головні стратегії адаптації у збірці «论语·儒小典» базуються на наративній експлікації (розгортанні цитати в сюжет) та візуального перетворення. Важливе завдання постає в збереженні балансу між спрощенням мовної форми та ампліфікацією змісту. Використання допоміжних історій та візуальних метафор дозволяє перетворити герметичний текст «Лунь юй» на відкриту систему.

Література (References):

1. Сопилук Н.М. (2012). Лінгвокультурна адаптація психологічної прози М. Пруста в українському художньому перекладі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Одеса. 274 с.
2. 杜泽逊. (2025). 儒小典：中华优秀传统文化典籍儿童漫读系列之论语. 新华书店 (明天出版社). 第一版 1月.
3. 陈瑜敏. (2018). 文学名著改写本对原著的经验重构. 北京科技大学学报 (社会科学版). 第 34 卷 第 2 期. С. 7-8.

**STRATEGIES FOR ADAPTING THE CHINESE CLASSIC «论语» BASED
ON DU ZEXUN' S (杜泽逊) STORYBOOK COLLECTION «THE
ANALECTS. CONFUCIAN CLASSICS FOR YOUNG READERS »
(«论语·儒小典»)**

*Hanna Sulyma,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, Faculty of Oriental Languages*

*Viktoriiia Maksymets
PhD, Senior Lecturer, Department of Chinese Language and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8528-5986>*

Abstract. *The study explores the adaptation strategies of the classical Chinese texts based on the collection «Lun Yu. Confucian Classics for Young Readers» («论语·儒小典»). It analyzes the methods of transforming philosophical concepts and phraseological units into narratives accessible to a modern audience, and the features of using intertextual links, visualisation, and the simplification of philosophical concepts through supporting and auxiliary stories. The research identifies key strategies for text adaptation, grounded in a combination of cognitive accessibility and preservation of the core of Confucian teachings.*

Keywords: *Lun Yu, adaptation, Confucianism, age adaptation, phraseology, Confucius.*

BHABHA'S "NARRATING THE NATION" AND ITS RELEVANCE TO GLOBAL CHINESE LITERATURE

Tetiana Vechorynska

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6942-4237>

Abstract. *This study revisits Homi K. Bhabha's concept of "nation as narration" to assess its relevance for Global Chinese literature. It argues that Chinese-language writings produced beyond the nation-state challenge nation-centered paradigms by privileging mobility, transregional circulation, and contingent forms of cultural belonging over territorial borders.*

Keywords: *Homi K. Bhabha, "Narrating the nation", Global Chinese literature, diaspora, "in-between" position.*

In his introduction to *Nation and Narration*, Homi K. Bhabha reconceptualizes the nation not as a pre-given political or cultural entity, but as a discursive formation constituted through narrative practices (Bhabha, 1990). Rather than grounding nationhood in shared origin, ethnicity, or historical continuity, Bhabha argues that the nation emerges through acts of narration that are temporally unstable, ideologically contested, and structurally incomplete. This shift from substance to narration marks a foundational intervention in postcolonial theories of nationalism.

Bhabha emphasizes that the nation must be understood as a cultural signification, produced through language, representation, and symbolic repetition rather than through naturalized cultural essence. National identity, in this formulation, is not discovered but narrated; it is articulated through stories that attempt to unify heterogeneous social experiences into a coherent collective imaginary. Importantly, Bhabha stresses that this narrativity does not result in closure. On the contrary, the nation is marked by internal ambivalence, as the act of narration simultaneously produces unity and reveals fragmentation.

A key concern of the "Introduction" is the instability of national temporality. Bhabha notes that national narratives rely on the simultaneous invocation of continuity and contingency, projecting an image of historical permanence while being repeatedly re-enacted in the present. The nation thus exists in a temporally split condition; it is imagined as ancient and continuous, yet constantly reproduced through everyday cultural performance. This insight destabilizes linear, teleological models of national history and opens space for alternative, non-sovereign articulations of collective belonging.

Bhabha further argues that marginal and minoritarian positions are central to the narration of the nation, not external to it. The presence of minorities, migrants, and colonial subjects reveals the nation's internal heterogeneity and disrupts claims to homogeneity. These figures occupy what Bhabha describes as liminal or "in-between" positions, from which dominant national narratives can be questioned and

re-signified (Bhabha, 1990, p. 4). The nation, therefore, is not narrated solely from the center, but is continuously re-articulated from its margins.

This framework is particularly productive for the study of Global Chinese literature. Literary production by Chinese writers outside the territorial boundaries of China often does not presuppose a stable or sovereign national framework. Instead, such texts participate in the narration of “China” as a cultural signifier, while simultaneously exposing its fragmentation, displacement, and historical contingency. Read through Bhabha’s lens, Global Chinese literature can be understood not as derivative of a national core, but as actively involved in the ongoing narration and de-naturalization of the nation itself.

Bhabha’s emphasis on narrativity rather than origin resonates strongly with Global Chinese literary discourse, which challenges the assumption that “Chinese literature” must be territorially bounded or nationally unified. Global Chinese texts frequently articulate collective identities that are not aligned with a single nation-state, foregrounding migration, linguistic plurality, and translocal affiliations. These narratives exemplify Bhabha’s claim that the nation is “written” through repetition and difference rather than inherited as essence (Bhabha, 1990, pp. 1–2).

Moreover, Bhabha’s insistence on the constitutive role of marginal voices provides a theoretical justification for treating diaspora literature other than supplementary to modern Chinese literary history. By narrating Chineseness from diasporic, postcolonial, or multilingual positions, Global Chinese literature reveals the limits of pedagogical national narratives that equate culture with territory or ethnicity (Bhabha, 1990, pp. 3–4). In this sense, Global Chinese literature does not merely represent alternative experiences, but exposes the narrative required to sustain the idea of the nation itself.

Finally, Bhabha’s framing of the nation as an unfinished and contested narrative aligns with Global Chinese literature’s attention to circulation, translation, and transnational readerships. Because many Global Chinese texts are produced, published, and consumed across borders, their very mode of existence reinforces Bhabha’s argument that national culture is never self-contained but always mediated through global networks of meaning.

In sum, Bhabha’s “Introduction: Narrating the Nation” provides a conceptual vocabulary for reading Global Chinese by shifting the focus from cultural essence to narrative production. Bhabha enables a reading of these literatures as critical interventions into how “China,” Chineseness, and collective identity are imagined, contested, and reconfigured beyond the nation-state.

References:

1. Bhabha, H. K. (1990). Introduction: Narrating the nation. In H. K. Bhabha (Ed.), *Nation and narration* (pp. 1–7). Routledge.

ЧАЙНА КУЛЬТУРА ЯК ВТІЛЕННЯ М'ЯКОЇ СИЛИ КИТАЮ

Маркова Дар'я Євгенівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2-го року навчання
факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кривоніс Максим Іванович,
Викладач закладу вищої освіти

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Анотація. У дослідженні проаналізовано роль чайної культури як стратегічного інструменту «м'якої» сили Китаю в контексті сучасної культурної дипломатії. Обґрунтовано, що чайна традиція, у поєднанні з каліграфією, кінематографом та літературою, виступає фундаментальним медіатором трансляції національних цінностей та популяризації китайської мови у світі. Особливу увагу приділено рецепції чайної культури в Україні як чиннику поглиблення двостороннього міжкультурного діалогу.

Ключові слова: чайна дипломатія, м'яка сила, популяризація, Чайний канон, китайська мова.

У сучасних умовах глобальних трансформацій Китай активно переходить від традиційної «жорсткої сили» до використання «м'якої сили», де чайна дипломатія постає стратегічним елементом формування образу «відповідальної великої держави». У науковому дискурсі прийнято розрізняти вузьке розуміння чайної дипломатії (використання чаю під час переговорів) і дипломатії чайної культури (茶文化外交), що поєднує в собі комплекс філософських та естетичних норм (Lu & Zhou, 2024).

Активна дипломатична роль чаю в Китаї розпочалася з династії Тан (618–907 рр. н.е.), коли напій був частиною шлюбної дипломатії та системи державних податей. Надалі ця традиція отримала розвиток у межах чайного-кіного шляху (茶马古道) і в сучасному політичному контексті є основою для легітимізації глобальних ініціатив «Один пояс, один шлях» (一帶一路) як моделі взаємовигідної співпраці (Wang, 2019).

За оцінками експертів, Китай щорічно інвестує значні ресурси у розвиток інструментів «м'якої» сили (Gouliamos, 2025). Ця стратегія реалізується не лише через неформальні зустрічі лідерів держав за чаєм, а й через розбудову інституційної мережі популяризації китайської культури (зокрема Інститутів Конфуція) та інтеграцію чайної культури в освітній процес для іноземних студентів, що вивчають китайську мову (Сао, 2025).

Поряд з популяризацією чайної церемонії, що маркує такі категорії, як мудрість, гармонія та стратегічна впевненість, актуалізуються інші форми «м'якої сили»: комікси маньхуа, анімація, новели, історичні драми, каліграфія.

Відтак, чайна культура не просто самостійно стимулює попит на китайську культуру, а також функціонує як інтегральний компонент стратегії «м'якої» сили, позиціонуючи Китай як глобальний осередок мирних ініціатив та гармонійного співіснування.

На тлі зростання інтересу до вивчення китайської мови в Україні знаковою подією став вихід у 2019 році українського перекладу книги «Чайного канону» Лу Юя. В українському соціокультурному просторі спостерігається активна популяризація чайних клубів, та спеціалізованих локацій, де здійснюється не лише дегустація, а й глибоке вивчення філософії напою. Поняття «Лунцзін», «Да Хун Пао», «Пуер» – поступово інтегруються в лексикон українських споживачів. У контексті повоєнної відбудови України чайні фестивалі та заходи культурного обміну можуть слугувати не лише платформою для релаксації, а й дієвим інструментом психологічної реабілітації та побудови мереж соціальної взаємодії, наближаючи українське суспільство до глибинного розуміння історичних та дипломатичних наративів Сходу.

Література (References):

1. Lu, Y., & Zhou, T. (2024). A multimodal discourse analysis of Chinese tea diplomacy: From tradition to strategic tool. *Journal of International Communication*. <https://doi.org/10.1080/13216597.2024.2323233>.
2. Wang, J. (2019). Xi Jinping's 'Major Country Diplomacy:' A Paradigm Shift? *Journal of Contemporary China*, 28(115), 15–30. <https://doi.org/10.1080/10670564.2018.1497907>
3. Gouliamos, K. (2025). China's "Belt and Road" Initiative as a Soft Power Apparatus in the Mediterranean. In: Xiang, G., Gouliamos, K., Zuokui, L., Kassimeris, C. (eds) *The Belt and Road Initiative*. Palgrave Macmillan, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-96-1128-7_12

TEA CULTURE AS THE EMBODIMENT OF CHINA'S SOFT POWER

Daria Markova,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

2nd year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

Maksym Kryvonis

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Abstract. *The study examines the role of tea culture as a strategic instrument of Chinese «soft» power within the framework of modern cultural diplomacy. It establishes that the tea tradition, calligraphy, cinematography, and literature constitute a fundamental element in disseminating national values and promoting the global recognition of the Chinese language and culture. Particular emphasis is placed on the specifics of tea culture development in Ukraine and its importance for enhancing bilateral intercultural dialogue.*

Keywords: *tea ceremony, soft power, popularization, Tea canon, Chinese language.*

КИТАЙСЬКА КАЛІГРАФІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Пономар Ганна Сергіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
3-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Лахмотова Юлія Валеріївна
кандидат педагогічних наук, доцент закладу вищої освіти
кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Анотація. В роботі висвітлено історичний розвиток китайської каліграфії та її трансформацію з практичного засобу фіксації інформації у Стародавньому Китаї до застосування в медицині та графічному дизайні. Досліджено роль традиційного письма як інструменту психосоматичного оздоровлення та його інтеграцію в сучасне цифрове середовище.

Ключові слова: каліграфія, дидактика, медицина, цифрове середовище, каліграфотерапія, дизайн, ідентичність.

Китайська каліграфія бере свій початок у Китаї (XIV – III ст. до н.е.) і за весь час свого існування стала невід’ємною частиною глобальної культурної спадщини. Така глобалізація пізнаваності зумовила її застосування в різних сферах життя – від медицини до різних видів мистецтва.

Спочатку каліграфія виконувала суто практичну функцію – слугувала для фіксації інформації та підтримання порядку в суспільстві. За династії Хань її роль зросла разом із утвердженням конфуціанства, а в період Сун вже відкривалися школи каліграфії, хоча вона й далі сприймалася як носій національної ідеї (Жукова, 2021).

Еволюція давньокитайської філософської та етичної думки зумовила трансформацію писемності в елітарне мистецтво. Каліграфія переросла суто утилітарну функцію фіксації даних, ставши автономним художнім феноменом. Ключовою ознакою цього напрямку стала відмова від статичної досконалості на користь автентичного самовираження, де контрольована «недосконалість» ліній підкреслює унікальну ідеостилістику автора (Селівачов & Стрижко, 2024).

Велику значущість каліграфія отримала в медицині як синергія мистецтва, фізичних та духовних практик, яка має доведений позитивний вплив на психосоматичне здоров’я людини. Доведено, що каліграфічне письмо позитивно впливає на когнітивні здібності у дітей із розладом дефіциту уваги та гіперактивності, відновлення когнітивних функцій у пацієнтів із хворобою Альцгеймера, а також на досягнення емоційної стабільності пацієнтам із депресією (Као, 2014). На відміну від пасивних форм медитації, практикуючи каліграфотерапію, людина може контролювати ритм свого дихання, відчувати

ментальний фокус, перебувати у стані усвідомлення, розвивати зорову координацію та дрібну моторику.

Сучасна концепція каліграфотерапії базується на принципі «презентизму», тобто повної зануреності в теперішній момент. Через послідовне проходження рівнів практики людина не лише опановує майстерність володіння пензлем, а й досягає внутрішньої рівноваги та емоційної стабільності. Це робить каліграфію доступним і водночас глибоким інструментом для покращення якості життя в умовах сучасного стресового середовища (Calligrapherapy, n.d.).

Каліграфія активно інтегрується в цифрове середовище, стаючи основою сучасних інтерфейсів і дизайнерських інструментів. У світі чітких машинних ліній вона сприймається як символ преміальності, тому бренди й малий бізнес використовують каліграфічні логотипи для додання емоційності та історичного контексту айденциці. Вона представлена й у цифрових додатках для дизайну, зокрема в Canva, де доступні десятки шрифтів, що імітують рукописні стилі. Так, традиція зберігає унікальність і розвивається в нових форматах.

Отже, китайська каліграфія пройшла тривалий шлях – від практичного засобу фіксації та підтримання суспільного порядку до ролі носія національної айденцики, мови художнього самовираження та способу самоврівноваження. Зберігаючи свою сутність, вона постійно адаптується до нових історичних умов, залишаючись актуальною в глобальному світі.

Література(References)

1. Жукова, К. (2021). Китайська каліграфія як засіб самовираження. Сходознавство. Актуальність та перспективи, 107–109.
2. Селівачов, М., & Стрижко, Н. (2024). Сучасна каліграфія Китаю у мистецтвознавчих дослідженнях. Актуальні питання гуманітарних наук, 138–144.
3. Као, Н.С.Р. (2014). Chinese calligraphy and health: A review of recent research. *Psychology Research and Behavior Management*, 13–19. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S55743>
4. Calligrapherapy.(n.d.). How Chinese calligraphy promotes mindfulness and mental wellbeing <https://www.calligrapherapy.co.nz/uncategorized/how-chinese-calligraphy-promotes-mindfulness-and-mental-wellbeing/>

CHINESE CALLIGRAPHY IN THE MODERN WORLD

Hanna Ponomar,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

3rd year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

Yuliia Lakhmotova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9192-9541>

Abstract. *The paper highlights the historical development of Chinese calligraphy and its transformation from a practical recording tool in Ancient China to applications in medicine and graphic design. It explores the role of traditional writing as a psychosomatic healing instrument and its integration into the modern digital environment.*

Keywords: *calligraphy, didactic, medicine, digital environment, psychosomatics, calligrapherapy, design, identity.*

КУЛЬТУРНА ТА ЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ПОЕТИЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ ГАЗЕЛІ КРИМСЬКОГО ХАНА БОРА
ГАЗИ П ГЕРАЙ ХАНА (ГАЗАЇ): НА ПРИКЛАДІ ВЛАСНОГО
ПЕРЕКЛАДУ

Смольницька Ольга Олександрівна

кандидат філософських наук, зовнішня наукова співробітниця
філологічного факультету, SLAS – Секція слов'янських та південноазійських
мов і цивілізацій

Лозаннський університет, Швейцарія

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Анотація. У дослідженні пропонується аналіз вибраної символіки в одній із газелей кримського хана (кінець XVI – початок XVII ст.), псевдонім Газаї. Розглянуто флористичні, релігійні та інші символи, які загалом означають синтез культурної та лінгвістичної специфіки. Газель уперше перекладена на українську мову.

Ключові слова: газель, переклад, символ, поезія, Кримське ханство.

Література дивану, у тому числі поезія кримських ханів, стає в полі інтересів українських досліджень і перекладів, у тому числі останніх років. У цьому колі вирізняється раніше не відкрита та не перекладена на українську мову (у тому числі поетично) творчість найталановитішого кримського хана, приклад різнобічної індивідуальності – Гази П Герай (Гірей) Хана Бора, який писав під псевдонімом «Газаї» (Bora II Ğâzi Geray Han (Ğazâyı), 1551 або 1554–1607). Цей поет, музикант і композитор був, у тому числі, майстром газелі.

Мета – проаналізувати «Газель» указанного автора в культурній і лінгвістичній специфіці. Завдання: 1) розглянути образ-лексему «весна» крізь призму лінгвістики, релігії, етнографії та ін.; 2) дослідити ключові флористичні символи (квіти і пов'язані з ними).

Матеріал аналізу – вірш указанного хана «Ğazel» („Keldi nevrûz oldı amâ eski dilde ğam henüz...”, Бора Гази (Газі) П Герай Хан, 2026, с. 1). Оригінал містить 7 бейтів (14 двовіршів), в еквілінеарному перекладі відтворено реди́ф і внутрішні рими оригіналу.

«Весна» в оригіналі (*nevrûz* – 1-й рядок, 1-й бейт) – багатозначна лексема, оскільки означає й стародавнє (до появи монотеїзму), нерелігійне свято весняного рівнодення Наврез (Навруз), Наврез-байрам – 20-го, 21-го або 22-го березня, – що знаменує початок весни, пробудження природи, пов'язане з радістю та іншими позитивними емоціями. У кримськотатарській культурі відомі народні пісні, прикмети, легенди, пов'язані з цим святом, як й ідіома «благословенний Наврез». Прихід цього свята знаменується підсніжником (проліском), і квітковий символ відтворюється в народних піснях. *Флористична символіка вірша: гіацинт і троянда. Трояндові колючки, які впиваються в одяг* (в оригіналі – у край одягу, пелену (Бора Гази (Газі) П Герай Хан, 2026, с. 1, 3–4) – образ, який уже не вперше трапляється в газелях Газаї. (Докладніше на

тему фітосимволіки і подібних символів та образів у цій ліриці: Смольницька, 2020; Smolnytska, 2025 та ін.).

Таким чином, проаналізований текст газелі свідчить про струнку систему взаємопов'язаних образів і символів (весна-Навруз далі розгортається в емоційну картину, далі виражену флористичною образністю), що створює не лише настрій, а й передусім філософську основу вірша, містичне підґрунтя, взаємодію божественної любові, кохання, розлуки та ін. Складна система розвивається індивідуально до світогляду поета. Лексикологічний, поетологічний, символічний, архетипний та ін. аналіз виявив взаємопов'язаність культурних і лінгвістичних неперекладностей і викликів для українського перекладача. Робота має перспективу продовження з огляду на формальну і змістовну насиченість твору.

Література (References):

1. Бора Гази (Газі) II Герай Хан (Газаї) (Bora II Ğâzi Geray Han (Ğazâyi), 1551 або 1554 – 1607), Газель – Ğazel („Keldi nevrûz oldı ammâ eski dilde ğam henüz...”). Оригінал і переклад. Еквілітарно з оригіналу на українську мову переклала Ольга Смольницька. Автор. комп. набір, 2026. (Рукопис, з неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
2. Смольницька, О. О. [Smolnytska, Olga] (2020). Вибрані газелі Борá Гази II Герая Хана (Газаї, Хана Гази) в українських перекладах: версифікація, символіка, архетипи [The selected ghazals of Bora Gazi II Ghirey Khan (Gazâyi, Khan Gazi) in the Ukrainian translations: versification, symbolics, archetypes]. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Кримськотатарська філологія: мова та література. Туркологія та сходознавство. Т. 31(70). №2, 9–18.*
3. Smolnytska, O. [Smolnytska, Olga] (2025). The peculiarities and challenges of poetic translation of the poetry of the Crimean Khans into Ukrainian: an essay of systematization and analysis. *Proceedings of the 5th International Online Conference 'Corpora and Discourse'. (26 November, 2025). National Technical University of Ukraine 'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute', Матеріали V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Корпус та дискурс», 26-го листопада 2025 р., К.: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 176–179. Режим доступу: https://kamts1.kpi.ua/wp-content/uploads/2025/12/zbirnyk_5_i_mizhnar_konferentsii_korpus_ta_dyskurs_2025_19_11_1_4.pdf, <https://corpora.kamts1.kpi.ua/cad-2025/paper/view/34043/20512> (03/12/2025).*

CULTURAL AND LINGUISTIC SPECIFICITY IN THE UKRAINIAN POETICAL TRANSLATION OF THE GHAZAL OF THE CRIMEAN KHAN BORA II ĞÂZI GERAY HAN (ĞAZÂYI): ON THE EXAMPLE OF OWN TRANSLATION

Olga Smolnytska

Candidate of Philosophical Sciences, External scientific collaborator, Faculty of Arts, SLAS – Section on Slavic and South Asian Languages and Civilizations, the University of Lausanne, Switzerland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9864-1727>

Abstract. *The study offers an analysis of selected symbolism in one of the ghazals of the Crimean Khan (late 16th – early 17th centuries), pseudonym Ğazâyi. Floristic, religious and other symbols are considered, which generally mean a synthesis of cultural and linguistic specificity. The ghazal is translated into Ukrainian for the first time.*

Keywords: *ghazal, translation, symbol, poetry, the Crimean Khanate.*

ГЕЙМІФІКОВАНІ СЦЕНАРІЇ У ВИВЧЕННІ АБЕТОК ХІРАГАНА ТА КАТАКАНА МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Луцюк Микола Володимирович,

доцент кафедри східної культури і літератури факультету східних мов

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-641X>

Бартошук Вікторія Юріївна

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

4-го року навчання,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0542-2084>

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

***Анотація.** Обґрунтовано ефективність гейміфікованих сценаріїв у вивченні хірагани та катакани молодшими школярами. На основі когнітивної теорії мультимедійного навчання та теорії самодетермінації запропоновано модель навчання, що поєднує мнемонічні асоціації, кінестетичні вправи, квестові завдання та систему ігрового фідбеку. Результати експерименту підтверджують доцільність переходу від репродуктивного до гейміфікованого навчання.*

***Ключові слова:** гейміфікація, хірагана, катакана, молодші школярі, когнітивне навантаження, мотивація, мнемоніка, кінестетичне навчання.*

Завдяки глобалізації аніме-індустрії та культури манги, японська мова набула значної популярності серед учнів молодшого шкільного віку, що створює потужний прецедент для раннього навчання. Проте складність опанування дуалістичної графічної системи шляхом одноманітного механічного прописування знаків (рецептивного копіювання) часто створює надмірне когнітивне навантаження. З позицій когнітивної теорії мультимедійного навчання та теорії когнітивного навантаження (Sweller, 2011; Mayer, 2014) монотонне відтворення графем без варіативних каналів обробки інформації може перевантажувати пам'ять молодших школярів. Це спричиняє зростання рівня тривожності через страх деформації графем та, як наслідок, призводить до швидкої демотивації й втрати інтересу до предмета.

Для розв'язання цих проблем доцільно впроваджувати альтернативні методики навчання, спрямовані на створення емоційно безпечного освітнього середовища з урахуванням психофізіологічних особливостей дитини. Одним із найефективніших підходів є гейміфіковане навчання, що інтегрує освітні цілі в структуру ігрових механік та підвищує навчальну мотивацію, залученість і академічні результати (Deterding et al., 2011; Namari, Koivisto, & Sarsa, 2014). У межах даного дослідження було проаналізовано та адаптовано такі елементи гейміфікації, як мнемонічні ігри для встановлення стійких візуальних асоціацій (Mardani et al., 2024), кінестетичні вправи для залучення м'язової пам'яті та сенсомоторної координації (Saito, 2018), а також інтерактивний сторітелінг у форматі квест-сценаріїв, що сприяє підвищенню внутрішньої мотивації через

нарративну залученість та ідентифікацію з ігровими ролями (Karr, 2012; Nicholson, 2015).

Важливою складовою виступила система логічних рівнів, де змагальна механіка поєднувалася з миттєвим фідбеком у формі нагород (балів, стікерів-досягнень тощо), що трансформувало процес письма з рутини на особисте досягнення. Відповідно до теорії самодетермінації (Deci & Ryan, 2000), поєднання автономії, відчуття компетентності та соціальної взаємодії сприяє формуванню стійкої внутрішньої мотивації. Враховуючи переважання наочно-образного мислення у молодших школярів, використання асоціативних карт та динамічних ігрових пауз дозволило підтримувати високий рівень як зовнішньої, так і внутрішньої мотивації, формуючи у дитини відчуття автономності та відповідальності за власний прогрес.

Апробація розробленої методики здійснювалася на базі 4 класу Київської гімназії східних мов у межах пілотного експерименту, що охоплював три послідовні етапи: констатувальний, формувальний та підсумковий. На констатувальному етапі за допомогою анкетування та первинного тестування було виявлено, що понад 40% учнів відчувають труднощі з розрізненням схожих графем та мають низький рівень залученості через монотонність традиційних прописів. Формувальний етап передбачав повну трансформацію уроку в гейміфікований сценарій. Замість механічного копіювання знаків було впроваджено систему когнітивної візуалізації: кожен знак абетки презентувався через мнемонічну картку-образ. Для активізації сенсомоторної пам'яті застосовувалися кінестетичні ігри: «малювання у повітрі» під ритмічну музику та «тактильне впізнавання», де учні мали розпізнати контури знаків наосліп. Квестова складова реалізувалася через розподіл класу на команди, які отримували перелік завдань. Виконання вправ у вірній послідовності накреслення рисок приносило команді бали-артефакти. Важливим елементом став ігровий фідбек: за кожен успішно опановану групу знаків школярі отримували віртуальні відзнаки «Майстер кани», що візуалізували їхній прогрес на загальному стенді досягнень. Це дозволило перевести фокус зі «страху помилки» на «азарт досягнення». Завершальний підсумковий етап продемонстрував суттєві якісні зміни. Кількість графічних помилок, пов'язаних із дзеркальним відображенням знаків, скоротилася на 28%. За результатами фінального зрізу, міцність довготривалого запам'ятовування графічних образів підвищилася на 35% порівняно з контрольними показниками. Крім того, спостереження за психоемоційним станом учнів засвідчило зниження рівня ситуативної тривожності та зростання пізнавальної ініціативності, що підтверджує ефективність переходу від репродуктивних методів до активного гейміфікованого навчання.

Література (References):

1. Sweller, J. (2011). Cognitive Load Theory. *Psychology of Learning and Motivation*, 55, 37–76. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-387691-1.00002-8>
2. Mayer, R. E. (Ed.). (2014). *The Cambridge handbook of multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139547369>

3. Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011). From Game Design Elements to Gamefulness: Defining Gamification. Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference, 9–15. <https://doi.org/10.1145/2181037.2181040>
4. Hamari, J., Koivisto, J., & Sarsa, H. (2014). Does Gamification Work? A Literature Review of Empirical Studies on Gamification. Proceedings of the 47th Hawaii International Conference on System Sciences, 3025–3034. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2014.377>
5. Mardani, D. M. S., Widodo, S. T., Andriyanti, E., & Suartini, N. N. (2024). Second Language Learning Strategy for Young Learners: Learning Hiragana as A Process in Japanese Language Acquisition. *Eralingua: Jurnal Pendidikan Bahasa Asing dan Sastra*, 216–230. <https://doi.org/10.26858/eralingua.v8i1.60681>
6. Saito, S. (2018). Learning a language of two alphabets: practical approaches in hiragana and katakana acquisition for beginner learners of Japanese language. *Investigación y Desarrollo*, 74–83. DOI: [10.29033/id.v11i1.646](https://doi.org/10.29033/id.v11i1.646)
7. Kapp, K. (2012). *The Gamification of Learning and Instruction: Game-Based Methods and Strategies for Training and Education*. San Francisco, CA: Pfeiffer. <https://doi.org/10.1145/2207270.2211316>
8. Nicholson, S. (2015). A RECIPE for Meaningful Gamification. In T. Reiners & L. C. Wood (Eds.), *Gamification in Education and Business* (pp. 1–20). Springer. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-10208-5_1
9. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The «What» and «Why» of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

GAMIFIED SCENARIOS FOR TEACHING HIRAGANA AND KATAKANA TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Mykola Lutsiuk,

Associate Professor of the Department of Oriental Literature and Culture

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-641X>

Viktoriiia Bartoshuk

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0542-2084>

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Abstract. *This study demonstrates the effectiveness of gamified scenarios in teaching Hiragana and Katakana to primary school students. Drawing on the Cognitive Theory of Multimedia Learning and Self-Determination Theory, the paper proposes a learning model that integrates mnemonic associations, kinesthetic activities, quest-based tasks, and a game-based feedback system. The experimental results confirm the pedagogical value of transitioning from rote learning to gamified instruction.*

Keywords: *gamification, Hiragana, Katakana, primary school students, cognitive load, motivation, mnemonics, kinesthetic learning.*

**ФОРМУВАННЯ УСНОГО ЯПОНСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО
МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО НАВЧАННЯ (НА
МАТЕРІАЛІ ВІДЕОКУРСУ
気持ちが伝わるオノマトペ)**

*Халудрова Анастасія Станіславівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*

*Кривоніс Максим Іванович
Викладач закладу вищої освіти
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>*

Анотація. У роботі досліджено особливості формування усної японської монологічної компетенції засобами мультимодального навчання. На прикладі відеокурсу «ONOMATOPEIA Share Feelings» проаналізовано методичку інтеграції аудіовізуальних технологій та когнітивно-комунікативного підходу. Висвітлено етапи роботи з автентичними матеріалами для засвоєння ономапоей та формування інтонаційних навичок у соціокультурному контексті.

Ключові слова: японська мова, монологічне мовлення, мультимодальне навчання, відеокурс, ономапоея, когнітивний підхід, інтонація, міжкультурна компетентність.

Оволодіння усним мовленням є одним із ключових пріоритетів у процесі вивчення японської мови. Особливої уваги потребує формування навичок монологічного висловлювання, що передбачає не лише правильне використання лексичних та граматичних структур, а й вільне володіння засобами вираження інтонації та емоцій.

Питання інтегрованого навчання японського академічного монологічного мовлення було досліджено провідною вітчизняною дослідницею О. Асадчих, яка підтвердила ефективність інтеграції когнітивно-комунікативного та жанрово-блокового підходів для формування усної мовленнєвої компетентності (Асадчих, 2018).

Японська мова ускладнена високим ступенем образності, достатньо широким вживанням ономапоей та наявністю великої кількості культурно-семантичних особливостей. В цьому контексті автентичний відеокурс 気持ちが伝わるオノマトペ або ONOMATOPEIA Share Feelings виступає в якості ефективного дидактичного засобу для поєднання аудіовізуальних технологій з когнітивним підходом до засвоєння мови.

Даний відеокурс доцільно впроваджувати на початковому або на середньому етапі вивчення мови. Ефективними можуть стати наступні етапи роботи з навчальним матеріалом: до перегляду відео (активізація фонових знань, інтуїтивного передбачення змісту), в процесі перегляду – ідентифікація візуальних та звукових сигналів, нотування лексичних одиниць та після перегляду – побудова монологів з використанням ономафій, практика нових інтонаційних моделей.

Створений для початківців, з акцентом на образне і чуттєве емоційне сприйняття нової лексики, даний відеокурс з допомогою використання високоякісного відеоряду активізує зорову пам'ять і формує стійкі асоціативні зв'язки, тим самим сприяючи інтеграції інформації у структури довготривалої пам'яті. Структурно відеокурс поділено на короткі тематичні епізоди, кожен з яких спрямований на поетапне засвоєння лексичного матеріалу в умовах автентичного мовного середовища. Крім того, без перекладацького супроводу активізуються ефективні механізми вивчення мови – контекстуальне мислення і мультисенсорне сприйняття інформації.

Фонограми, представлені у відеокурсі, відображають реальні комунікативні ситуації, в основі яких – практика автентичних інтонаційних та ритмічних структур, що істотно відрізняються від українських. Моделювання мовленнєвих ситуацій на основі прослуханого сприяє закріпленню інтонаційних схем і є важливим етапом у формуванні японського монологічного висловлювання.

Однією з тематичних особливостей курсу є наявність інтервального повторення тематичного вокабуляру, що дозволяє застосувати освоєну лексику в поданих комунікативних ситуаціях. В кожній комунікативній ситуації наприкінці навчального блоку студенти мають змогу практикувати вживання слів в типових соціокультурних контекстах. Яскраве емоційне забарвлення, інтонаційна виразність та природність мовлення підсилюють ефект занурення в мовне середовище і сприяють формуванню практичних навичок, ідентичних до реальних актів комунікації.

Відеокурс виконує важливу культурознавчу функцію, сприяє розвитку навичок міжкультурної компетентності. Відеоматеріали відображають елементи японського етикету, основи невербальної поведінки тощо.

Відеокурс ONOMATOPOEIA Share Feelings є прикладом ефективного поєднання мультимодальних ресурсів для формування навичок японського монологічного мовлення. Візуальні, аудіальні та контекстуальні компоненти взаємодіють у рамках когнітивно-комунікативного підходу, сприяючи глибокому засвоєнню навчального матеріалу. Впровадження курсу в навчальний процес сприятиме стимулюванню зацікавленості, підвищенню мотивації та формуванню стійких комунікативних навичок.

Література (References):

1. Асадчих, О. В., & Філонова, В. О. (2018). *Основи методики навчання усного японського монологічного мовлення на початковому рівні у вищій школі: Монографія* [Fundamentals of methods of teaching oral Japanese monological speech at the elementary level in higher education: Monograph]. Видавничий дім Дмитра Бураго.

2. The Japan Foundation. (n.d.). *Onomatopoeia Share Feelings: Associative video course*. Hikidasu. <https://www.hikidasu.jpf.go.jp/en/corner/onomatopoeia/>

FORMATION OF ORAL JAPANESE MONOLOGICAL SPEECH THROUGH MULTIMODAL LEARNING (BASED ON THE VIDEO COURSE “ONOMATOPOEIA SHARE FEELINGS”)

Anastasiia Khaludrova
second (master’s) level of higher education,
School of Foreign Languages

Maksym Kryvonis
Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Abstract. *The paper investigates the peculiarities of forming oral Japanese monological competence through multimodal learning. Using the video course “ONOMATOPOEIA Share Feelings” as an example, the methodology for integrating audiovisual technologies and the cognitive-communicative approach is analyzed. The stages of working with authentic materials to master onomatopoeia and develop intonation skills within a sociocultural context are highlighted.*

Keywords: *Japanese language, monological speech, multimodal learning, video course, onomatopoeia, cognitive approach, intonation, intercultural competence.*

СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОГО МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТУ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИКЛАДАЧА КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Цзян Венжу (姜文如)

Викладач Інституту Конфуція ХНУ імені В. Н. Каразіна,

Викладач Аньхойського університету (安徽大学)

Кривоніс Максим Іванович

Викладач закладу вищої освіти

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Анотація. У роботі досліджується напрям парадигмального компетентнісного реформатування міжнародної освіти китайської мови (МКМ), зокрема зміст «Довідкової бази цифрової грамотності викладачів китайської мови (видання 2025 р.)». Аналізуються ключові виміри бази та досліджується інтеграція мультимодальних технологій в навчальний процес для створення «людино-машинної» екосистеми.

Ключові слова: міжнародна освіта китайської мови, трансформація, цифрова грамотність, мультимодальне навчання, генеративний ШІ.

У двадцятих роках ХХІ ст. глобальна освітня екосистема переживає фундаментальну трансформацію під впливом генеративного ШІ, великих даних та хмарних обчислень. Цифрова трансформація в міжнародній освіті китайської мови (МКМ) перейшла від стадії простої зміни інструментів (CALL) до системної реконструкції всієї освітньої парадигми – етапу «Цифрової міжнародної освіти китайської мови» (DICE). Як зазначає Ван Чуньхуей (Wang, 2025), цей процес передбачає переосмислення всіх елементів навчання через призму цифрової логіки, де технологія є не додатком, а фундаментом освітнього процесу.

Офіційне оприлюднення «Довідкової бази цифрової грамотності викладачів китайської мови (видання 2025 р.)» 16 листопада 2025 року на Всесвітній конференції китайської мови заклало перший груповий стандарт у цій сфері (Song, 2024; Zheng & Wang, 2025). Основні частини довідника включають чотири частини:

1) Цифрова свідомість та етика. Цей рівень вимагає від викладача відкритого ставлення до інновацій і зниження «технологічної тривожності». Від викладача тепер вимагається ретельна верифікація згенерованого ШІ-контенту, зокрема точності карт, кордонів, соціокультурних символів.

2) Знання та навички цифрових технологій. Крім базової грамотності, викладач має розуміти принципи роботи корпусних технологій та мультимодальності, вміти створювати імерсивні середовища віртуальної

реальності та наповнювати власні лінгвістичні корпуси для перекладацьких проєктів.

3) Цифрове застосування технологій у викладанні. Цей розділ поєднує знання і практику, поєднуючи автентичні мовні приклади, аналітичні інструменти та надаючи можливість створення інклюзивного середовища та відстеження прогресу кожного студента.

4) Цифровий професійний розвиток. Орієнтує викладача на роль лідера у галузі цифрової інформації: передбачає участь у наукових спільнотах, опанування технологій метавесвіту та виховання у студентів навичок нетикету та академічної доброчесності.

Сучасні дослідження (Feng et al., 2025) вказують на те, що цифрова грамотність є множителем професійних здібностей, яка активує класичну методику в цифровому просторі. Сучасний викладач китайської мови має володіти цифровою граматику, використовуючи конфігурації цифрових ресурсів (текст, відео, аудіо) для зменшення когнітивного навантаження на студента.

Генеративні моделі (Deepseek, GPT-4) допомагають підвищити ефективність методичної підготовки якісних навчальних матеріалів на 50% (Yuan, 2025). Проте академічна спільнота наголошує на ризиках, зокрема загрози відчуження суб'єктності викладача. Стратегічним напрямком китайські науковці вбачають тріаду «викладач-студент-інтелектуальний агент», де кожна ланка взаємодіє і має свою суб'єктність.

«Довідкова база цифрової грамотності викладачів китайської мови (видання 2025 р.) – це не просто перелік навичок, а дорожня карта переходу системи МКМ на етап високоякісного інтелектуального розвитку». Подальше вдосконалення системи сертифікації викладачів та створення динамічних ресурсних екосистем дозволять міжнародній освіті китайської мови зберігати актуальність та культурний вплив у цифрову епоху.

Література (References):

1. 冯丽萍, 田丽萍, & 汪珍珠. (2025). 数字时代国际中文教育教师专业能力解读: 基于《专业能力标准》和《数字素养参考框架》关系的分析. *云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版)*, 23(06), 7–15.
2. 宋继华. (2024). 国际中文教育数字化转型的生态重构研究. *世界汉语教学*, 38(02), 245–256.
3. 王春辉. (2025). 数字国际中文教育: 范式重构、理论体系与战略走向. *云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版)*, 23(06), 1–6.
4. 语合中心组编. (2025). *国际中文教师数字素养参考框架 (2025年版)* (T/ISCLT 004-2025).
5. 郑艳群, & 王艳. (2025). 《国际中文教师数字素养参考框架》的理论基础与体系建构. *云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版)*, 23(06), 16–24.
6. 袁羲. (2025). *GPT-4 给国际中文教育带来的机遇、风险及应对策略* [学术研讨专题报告].

STRATEGIES FOR IMPLEMENTING THE NEW INTERNATIONAL COMPETENCE STANDARD FOR CHINESE LANGUAGE TEACHERS

Jiang Wenru (姜文如)

*Lecturer at the Confucius Institute
V. N. Karazin Kharkiv National University,
Anhui University (安徽大学)*

Maksym Kryvonis

*Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>*

Abstract. *The paper investigates the direction of the paradigmatic competence-based restructuring of International Chinese Language Education (ICLE), specifically focusing on the content of the “Reference Framework for Digital Literacy of International Chinese Language Teachers (2025 Edition)”. The study analyzes key dimensions of the framework and explores integrating multimodal technologies into the educational process to create a “human-machine” ecosystem.*

Keywords: *international Chinese language education, transformation, digital literacy, multimodal learning, generative AI.*

СЕВРСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР 1920 РОКУ: НЕВИПРАВДАНИ СПОДІВАННЯ КУРДСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

*Новіков Іван Андрійович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти 3 року навчання*

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4714-9300>

Науковий керівник: к. і. н., доц. Л. М. Ямпольська

Анотація. *Севрський мирний договір 10 серпня 1920 р. став першим міжнародно-правовим актом, у якому визнавалося право курдів на самовизначення. Були приведені дієві аргументи за створення незалежного Курдистану та спроби їх реалізації, але після переходу до геополітичних реалій Лозаннського договору питання незалежності відійшло на другий план і залишилось невирішеним на десятиліття.*

Ключові слова: *Севрський договір, угода Сайкса-Піко, Курдистан, самовизначення, Лозаннський договір.*

Севрський договір, укладений між державами Антанти та урядом Османської імперії 10 серпня 1920 р., був першим, в якому на законодавчому рівні визначались права курдів. Надзвичайно важливо в контексті сьогодення поглянути на витoki «курдського питання» в Туреччині, оскільки ідеї створення Курдистану сьогодні часто лунають у гаслах курдських політичних лідерів.

До Першої світової війни Велика Британія та Франція підтримували сепаратистські настрої в Єгипті та на Близькому Сході, розхитуючи нестабільну владу в Османській імперії. Ключовим фактором впливу став контроль над ресурсними регіонами, оскільки частина етнічних курдських територій збігалася з районами нафтовидобутку. Підтримка курдського населення було важливою складовою політики великих держав в регіоні (Севрський мирний договір, 2003).

У продовження Версальського мирного договору 28 червня 1919 р. за підсумками Першої світової війни був укладений 10 серпня 1920 р. Севрський мирний договір між султанською Туреччиною та союзними державами – переможницями у Першій світовій війні – Великою Британією, Францією, Італією та Японією, який ще залишав надію курдам на автономний статус і навіть гіпотетичне створення національної держави. Положення розділу IV Севрського договору регламентували захист прав меншин. Крім того, згідно з початковими проектами розмежування, ареал розселення етнічних курдів мав залишатися поза межами новоствореної Туреччини (McDowall, 2004). Розробники плану поділу азійських володінь Османської імперії – угоди Сайкса-Піко та представники зовнішньополітичних відомств Великої Британії та Франції, володіли повною інформацією про етногенез курдів. Дипломатичні

кола усвідомлювали стійке прагнення курдських племен до збереження традиційної автономії, а також їхній потенціал щодо формування національної державності на цих землях. Однак Севрський договір так і не набув чинності. Аналіз його положень свідчить: попри декларування права етнічних меншин на суверенітет, механізми його здобуття залишалися абстрактними. Особливу складність становив контраст між практичною імплементацією цих норм та їхнім формальним проголошенням (Ямпольська, 2019).

Лозаннський мирний договір, підписаний 24 липня 1923 р., став юридичним наступником Севрського документа. Ця угода була укладена між Туреччиною та низкою держав, серед яких Велика Британія, Франція, Італія, Японія, Греція, Румунія, а також Королівство сербів, хорватів і словенців. Таким чином, у Лозанні було остаточно оформлено поділ Османської імперії та визначено територію Туреччини в її сучасних кордонах, за винятком провінції Мосул (Кулинич, 2003). Лозаннський договір повністю проігнорував права національних і конфесійних меншин колишньої Османської імперії. Жодних згадок про курдську автономію або курдську державу в ньому вже не було. Протягом року практично всі підписанти Лозаннського договору його ратифікували. Нова турецька влада домоглася також відмови Антанти від створення «національного осередку» вірмен, а етнічні греки в рамках обміну населенням були виселені з усієї території Туреччини, за винятком Стамбула (Yampolska, 2023). Ататюрк і його оточення почали називати курдів «гірськими турками», частина вірмен змушені були прийняти іслам, взяти арабські імена і стати так званими «криптовірменами».

Хоча Севрський договір декларував прогресивні наміри, його положення виявилися складними для практичної імплементації. Використання курдського національного руху великими державами мало переважно інструментальний характер і слугувало досягненню їхніх геополітичних інтересів у регіоні. Зокрема, встановлення контролю над Мосулом було пріоритетним завданням європейських акторів. З огляду на це, Лозаннський договір став більш реалістичним інструментом міжнародного права, що остаточно закріпив поділ Османської імперії. У самій Туреччині після територіального розмежування розпочалися переслідування та депортації етнічних меншин. Курдське населення також зазнало жорстоких репресій, а турецька модель придушення національних рухів згодом була запозичена Сирією та Іраком.

Література (References):

1. Севрський мирний договір (2003). *Юридична енциклопедія*: [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана. Т. 5 : П — С, 736 с.
2. McDowall, D. (2004). *A Modern History of the Kurds*. London – New York: I. B. Tauris, 515 р.
3. Ямпольська, Л.М. (2019). Курдський національний рух і «проблема Кіркуку» в контексті державотворчих процесів Іраку новітнього періоду. *Гілея: науковий вісник*. К.: «Видавництво «Гілея». Вип. 147 (№ 8). Ч. 1. Історичні науки, 170–177. <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=219>

4. Кулинич, І. М. (2003). Версальська система міжнародних відносин. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка. Т. 1 : А — В, 486.
5. Yampolska, L.M. (2023). The Kurdish National Movement in the Context of State-forming Processes in Iraq in the XXth – at the Beginning of the XXIst Century. *Development Trends in Social Science in the Era of Digitalization: Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». P. 336–370. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-292-0-15>

THE SEVRES PEACE TREATY OF 1920: UNFULFILLED HOPES FOR KURDISH STATEHOOD

Ivan Novikov, 3rd year postgraduate student
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4714-9300>

Abstract. *The Treaty of Sèvres, signed on August 10, 1920, became the first international legal instrument to recognize the Kurdish right to self-determination. Compelling arguments for the establishment of an independent Kurdistan and attempts at their implementation were presented; however, following the transition to the geopolitical realities of the Treaty of Lausanne, the issue of independence was marginalized and remained unresolved for decades.*

Keywords: *Treaty of Sèvres, Sykes-Picot Agreement, Kurdistan, self-determination, Treaty of Lausanne.*

ЕВОЛЮЦІЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В КНР (XX-XXI СТ.)

*Осін Вадим Володимирович, кандидат політичних наук,
доцент кафедри історії та політичної теорії*

НТУ «Дніпровська політехніка»
ORCID iD: 0000-0003-2933-3186

***Анотація.** Дослідження присвячене еволюції цивільно-військових відносин у Китаї (XX–XXI ст.), зокрема ролі партійного контролю над армією за персоналізованої влади Сі Цзіньпіна. Проаналізовано історичні передумови, трансформації та сучасні виклики моделі взаємодії цивільних і військових.*

***Ключові слова:** цивільно-військові відносини; Китай; партійний контроль; Народно-визвольна армія; Сі Цзіньпін; військові реформи.*

Актуальність цієї розвідки, що фокусується на еволюції моделі цивільно-військових відносин (ЦВВ) Китаю протягом другої половини XX – початку XXI ст., визначається зростанням його впливу на регіональну й світову безпеку. Ба більше, специфіка партійного контролю над армією в умовах централізованої та, принаймні, в період правління Сі Цзіньпіна, персоналізованої влади формує унікальний патерн взаємодії політичного керівництва і військових, який потребує глибшого наукового аналізу.

Відрядним при цьому є широке розуміння моделі ЦВВ, структуроване пріоритетністю саме цивільного контролю, який «пов'язаний з відносною владою цивільних та військових груп» та «досягається тією мірою, якою зменшується влада військових груп» (Huntington 1957, 80). Еволюція ЦВВ у Китаї відображає пошук балансу між потребою мати ефективні та сучасні військові сили, що спираються на автономність, та першочерговістю політичного контролю, який би унеможливив виникнення преторіанства.

Засадничі принципи китайської моделі ЦВВ були сформульовані Мао Цзедунем під впливом епохи «варлордів» (Warlords), що постала після 1911 р. на уламках династії Цін. Численні польові командири на свій розсуд керували окремими регіонами, зробивши очевидним те, що політична влада є похідною від військової (Perlmutter, 1977). Саме в цьому контексті слід розуміти відомий вислів Мао Цзе-дуна під час внутрішньопартійних дискусій 1929 р. та його цілковите несприйняття небезпечної автономії військових: «党指挥枪，而决不容许枪指挥党». Епоха польових командирів та надзвичайно довга історія Китайської революції обумовили специфіку Народно-визвольної армії Китаю (по суті, це «озброєна нація», що складається з громадян, очолюваних невеликим ядром військових професіоналів) та ЦВВ (це інструмент Комуністичної партії, а не держави, що потребує постійного пошуку рівноваги між конкуруючими цивільними та військовими елітами). Тому до 1949 р. армія виконувала функції революційної мобілізації, придушення внутрішньої опозиції та зовнішньої оборони одночасно, а під час Культурної революції армія стала чи не головним інструментом Великого Кормчого (伟大的舵手) для нейтралізації суперників усередині партії (Shambaugh, 2002).

Надалі ця модель зазнавала змін: Ден Сяопін прагнув «меншої, але кращої» армії при однозначному її підпорядкуванні партії. Фінал протестів на площі Тяньаньмень показав, що цивільний контроль у розумінні керівництва Китаю – це, насамперед, підпорядкування армії партійному апарату, а не державі чи народу, як носію суверенітету. З приходом до влади Сі Цзіньпіна ще більше посилюється партійний та особистий контроль. Масштабні антикорупційні кампанії традиційно залишаються засобом очищення та водночас зміцнення лояльності. Реорганізація армії за функціональним принципом гіпотетично підвищила її оперативну ефективність, але напрочуд практично замкнула командування безпосередньо на Сі. Нарешті, системне злиття партійних, державних, армійських та господарських структур ще більше ускладнює традиційне розрізнення «військового» та «цивільного» (Saunders, 2019).

Таким чином, еволюція ЦВВ у Китаї являє собою траєкторію від революційної єдності партії та армії до нинішньої гіперцентралізації під особистим керівництвом Сі Цзіньпіна. Константою залишається партійний контроль над військовими через вертикаль партійного командування та розгалужену мережу політичних робітників. Сучасна модель злиття цивільного та військового піддає традиційні аналітичні рамки, оскільки стирає межі між цивільними технологіями, комерційними акторами та воєнним потенціалом. Це формує нову парадигму, яку дослідники ЦВВ лише починають концептуально осмислювати.

Література (References):

1. Huntington, S. P. (1957). *The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil-Military Relations*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
2. Perlmutter, A. (1977). *The Military and Politics in Modern Times: On Professionals, Praetorians, and Revolutionary Soldiers*. New Haven, CT: Yale University Press.
3. Saunders, P. C., Ding, A. S., Scobell, A., Yang, A. N. D., & Wuthnow, J. (Eds.). (2019). *Chairman Xi Remakes the PLA: Assessing Chinese Military Reforms*. Washington, DC: National Defense University Press.
4. Shambaugh, D. L. (2002). *Modernizing China's Military: Progress, Problems, and Prospects*. Berkeley: University of California Press.

THE EVOLUTION OF CIVIL-MILITARY RELATIONS IN THE PRC (20TH–21ST CENTURIES)

Vadym Osin,

*PhD in Political Science, Associate Professor
National Technical University “Dnipro Polytechnic”
ORCID: 0000-0003-2933-3186*

Abstract. *The study examines the evolution of civil-military relations in China (20th–21st centuries), focusing on party control over the military under Xi Jinping’s personalized leadership. It analyzes historical roots, transformations, and contemporary challenges in the civil-military interaction model.*

Keywords: *civil-military relations; China; party control; People’s Liberation Army; Xi Jinping; military reforms.*

КОНФУЦІАНСЬКА ЕТИКА ТА ЗАХІДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ МОДЕРНІЗАЦІЙНОГО УСПІХУ НОВИХ ІНДУСТРІАЛЬНИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЯ)

Ямпольська Лариса Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-8050>

***Анотація.** У доповіді досліджено специфіку модернізації Республіки Корея у контексті синтезу конфуціанської етики та західних технологій. Визначено роль геополітичних чинників, людського капіталу та державної інноваційної політики у формуванні східноазійської моделі розвитку. Проаналізовано трансформацію політичної культури та соціальних цінностей в умовах глобалізації.*

***Ключові слова:** модернізація, традиціоналізм, технократія, конвергенція, інновація, конфуціанство, чеболь.*

Історичний поступ Республіки Корея (РК) на межі ХХ – ХХІ ст. репрезентує еталонну конвергенцію традиціоналізму та сучасних інновацій у межах східноазійського регіону. Незважаючи на обмежену ресурсну базу, країна використала своє стратегічне розташування в епіцентрі геополітичного протистояння «холодної війни» як інструмент для форсованого розвитку (Ямпольська, 2024, с. 166). Ключовим чинником інтенсифікації економіки став демографічний ресурс: висока концентрація дисциплінованої та кваліфікованої робочої сили, вартість якої була значно нижчою за західні аналоги, забезпечила стабільний приплив капіталу транснаціональних корпорацій (Kim, 2019).

Для обґрунтування соціально-економічного успіху РК слід розмежувати основні характеристики західної та східної (зокрема конфуціанської) цивілізацій. Західна соціальна модель базується на домінуванні товарного виробництва, інституті приватної власності та децентралізованій системі управління, що реалізується через розгалужені структури громадянського суспільства. На противагу цьому корейська модель тривалий час спиралася на соціокультурні детермінанти, в яких державне регулювання та колективна етика виступали фундаментом для модернізаційних перетворень (Weston, 2014). Східний тип соціуму ґрунтується на принципі невтручання в природний хід подій, де людська активність підпорядкована загальному космічному закону, а етичні норми нерозривно пов'язані з ритуалом. Поняття свободи тут має колективну природу, державність наділяється сакральним статусом, а влада зберігає за собою право на монопольне управління стратегічними ресурсами та економічне регулювання. Дихотомія «Схід – Захід» полягає у відмінності фундаментальних цілей: західний вектор спрямований на матеріальний добробут і розвиток ринкового споживання, тоді як східна парадигма апелює до суспільної гармонії та пріоритету моральних традицій над правовим формалізмом. У цій моделі право власності традиційно є похідним від статусу в системі державної ієрархії (Kim, 2022).

Глобалізаційні процеси в нових індустріальних країнах (НІК) Східної Азії вплинули на трансформацію масової культури, що стала інструментом конвергенції елітарних цінностей і споживацької ідеології в постіндустріальному суспільстві. Яскравим прикладом цього є «корейська хвиля» (Hallyu): експорт південнокорейського культурного продукту (кінематографу та музики) демонструє успішний синтез сучасних західних стандартів із автентичними азійськими ідеалами.

Держави Східної Азії успішно реалізували модернізацію як масштабну загальнонаціональну стратегію, що розгорталася у чотири етапи. Першість належала Японії, за якою послідував економічний прорив «азійських тигрів» (РК, Тайвань, Гонконг, Сінгапур), що базувався на експортній орієнтації та зовнішніх технологічних запозиченнях. Наступні фази охопили країни Південно-Східної Азії, а згодом – КНР та Індокитай, де було сформовано потужний капітал для подальшої експансії (Globalization and Civilizations, p. 56). Аналіз модернізаційних алгоритмів у НІК Східної Азії, зокрема південнокорейського кейсу 1960-х – початку ХХІ ст., дозволяє виокремити соціальний капітал як фундамент економічного поступу. Специфіка східної моделі полягає у використанні традиційної згуртованості родових і кланових структур заради колективної діяльності. Незважаючи на соціально-економічну багатокладність та конфесійну диференціацію, стійкі зв'язки індивіда з громадою запобігають ідеологічній фрагментації та забезпечують стабільність політичного процесу (Новий погляд на історію Кореї, 2010, с. 39). Ефективність регіональної трансформації зумовлена глибокою інтеграцією західних стандартів у національну традицію. Конфуціанська етика праці та управлінські підходи забезпечили безпрецедентні темпи накопичення ресурсів та стабільний економічний приріст. На сучасному етапі в Японії та Південній Кореї спостерігається ренесанс автентичних цінностей: конфуціанство трансформувалося з допоміжного чинника у ключову характеристику цивілізаційного фундаменту (Peterson, & Margulies, 2010, p. 64).

Таким чином, на рубежі ХХ – ХХІ ст. інтелектуальний капітал став домінантним чинником прогресу провідних економік світу. Модернізаційний успіх східноазійських держав зумовлений перетворенням інновацій на державний пріоритет, де науково-технічний розвиток виступає головною конкурентною перевагою та ідеологічним «кредо» реформ. Модернізація Республіки Корея (1960-ті рр. – початок ХХІ ст.) була зумовлена радикальною трансформацією політичної культури. Підвищення цінності людського життя призвело до відмови від застарілих норм на користь особистої свободи. В економічній свідомості конфуціанська зневага до торгівлі змінилася визнанням засновників чеболів як патріотів, а професійний пріоритет змістився до сфери ІТ та менеджменту. Ерозія патріархальної родини відбулася швидше за формування державної соціальної допомоги, створивши вакуум у механізмах взаємопідтримки. Інформаційна відкритість лібералізувала моральні стандарти, а освітня парадигма еволюціонувала від абстрактного культу знань до практичного професіоналізму.

Література (References):

1. Ямпольська, Л.М. (2024). Особливості модернізаційних процесів Республіки Корея на сучасному етапі. *VIII Конгрес сходовознавців: збірник матеріалів*, м. Київ, 20 грудня 2024 року. К.: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського; Львів – Торунь: Liha-Pres, 166–170. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-464-4-44>
2. Kim, Ji Young (2019). Korea's Modernization in Light of Modernization Theory: Nepotism Appeared in Power-Related Corruption and Social Relationship. Retrieved from: <https://archives.kdischool.ac.kr/bitstream/11125/32438/1/Korea%27s%20modernization%20in%20light%20of%20modernization%20theory.pdf>
3. Weston, K. (2014). The National State, Modernization and Globalizations: The Case of South Korea's Transformation in the 1960s to Early 1980s. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*, 21. Retrieved from: <https://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/31204/27812>
4. Kim, Minsung (2022). The Growth of South Korean Soft Power and Its Geopolitical Implications. *Journal of Indo-Pacific Affairs*, October 31. Retrieved from: <https://www.airuniversity.af.edu/JIPA/Display/Article/3212634/the-growth-of-south-korean-soft-power-and-its-geopolitical-implications/>
5. *Globalization and Civilizations: are They Forces in Conflict?* (2008). Ed. by Ali A. Mazrui, Patrick, M. Dikirr, Shalahudin Kafrawi. N.Y.: Global Scholarly Publications, 412 p.
6. *Новий погляд на історію Кореї* (2010). За ред. Хо Сун Чьоль; пер. з кор. Ю.А. Ковальчук. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 336 с.
7. Peterson, M., & Margulies, Ph. (2010). *A Brief History of Korea*. N.Y.: Infobase Publishing, 328 p.

CONFUCIAN ETHICS AND WESTERN MANAGEMENT AS DETERMINANTS OF MODERNIZATION SUCCESS OF NEWLY INDUSTRIALIZED COUNTRIES (USING THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF KOREA)

Larysa Yampolska, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of World History

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-8050>

Abstract. *The report examines the modernization specifics of the Republic of Korea through the synthesis of Confucian ethics and Western technologies. It identifies the role of geopolitical factors, human capital, and state innovation policy in shaping the East Asian development model. The transformation of political culture and social values under globalization is analyzed.*

Keywords: *modernization, traditionalism, technocracy, convergence, innovation, Confucianism, chaebol.*

ІСЛАМСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА ДЕКОР

الفن والزخرفة الإسلامية

Ахмад Гарібо Гарібо,
Старший викладач закладу вищої освіти

Кривоніс Максим Іванович,
Викладач закладу вищої освіти
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Хуссейн Ваель
Незалежний дослідник (Франція)
archiwail06@yahoo.com

Анотація. *Ісламське мистецтво та архітектура розглядаються як синтез духовної естетики та інженерної міцності, що втілює заклик до гармонійної розбудови світу. Ключову роль відіграє арабський орнамент (арабеска), який через складні геометричні, рослинні форми та каліграфію створює цілісну систему декору в архітектурі і предметах побуту.*

Ключові слова: *ісламське мистецтво, архітектура, арабський декор, арабеска, геометричний орнамент, духовні цінності, мусульманська культура.*

Якщо функція ісламського мистецтва полягає у створенні краси, то орнаментация є одним із важливих засобів, за допомогою яких ця краса створюється; це чисте мистецтво, призначене винятково для створення краси. Тут форма твору мистецтва зустрічається зі своїм змістом, утворюючи єдине ціле до створення краси, як зовнішньої, так і внутрішньої, що ми навряд чи знайдемо у якомусь іншому вигляді мистецтва.

Ісламський орнамент набув відмінних рис, що мали величезний вплив на підкреслення цивілізованого вигляду мусульманського Відродження. Він досяг високого рівня розквіту як у плані дизайну та виконання, так і у плані тематики та стилю. Мусульманські майстри використовували декоративні лінії, що вражають своєю красою і композицією, і створювали декоративні групи, в яких їхня уява йшла в нескінченність, повторюючись, оновлюючись, чергуючись і переплітаючись.

Вони винайшли зірчасті багатокутники, форми листя та форми арабески, яку європейці назвали арабською. Цей арабський стиль орнаменту досі користується популярністю у багатьох країнах, оскільки вперше з'явився у фатимідському орнаменті та в мечеті Аль-Азхар у середині IV століття Хіджри (X століття н.е.). Майстри ісламських архітектурних оздоблювальних технік, володіли мистецтвом плоского та глибокого різьблення по дереву, каменю чи мармуру, а також майстерно використовували кольорові матеріали та майстерно виконували гравіювання.

Крім того, рослинні та геометричні елементи є важливими складовими у створенні цього виду мистецтва, іноді взаємодіючи один з одним, а іноді

існуючи окремо. Таким чином, існують два типи орнаменту: рослинний та геометричний.

Говорячи про мистецтво орнаменту і пояснюючи його призначення та особливості, Роже Гароді зазначає: «Мистецтво арабського орнаменту прагне бути стилістичним вираженням декоративної концепції, поєднуючи одночасно абстракцію та виразність». Музичне значення природи та інтелектуальне значення геометрії завжди становлять суттєві елементи цього мистецтва.

Цивілізації та історія народів вимірюються ступенем їхньої участі в розвитку та збагаченні людської спадщини, яка належить усьому людству. У цьому контексті ісламська цивілізація відіграла визначну роль протягом усієї історії людства завдяки своєму внеску в мистецтво та літературу, які мали великий вплив на розвиток людських мистецтв та літератури всіх видів. На передньому краї цих мистецтв стоїть ісламська архітектура, яка вирізняється своїми чудовими геометричними формами, що поєднують у своїй зовнішній формі міцність структури та красу геометричного дизайну, а також плавність гармонії кольорів та декору зсередини, утворюючи таким чином чудову картину, що надає місцю краси та пишноти, через яку втілюються духовні цінності ісламу, що поєднують красу зовнішнього вигляду та чистоту сутності (Бог прекрасний і любить красу).

Ісламські мечеті з їхнім прекрасним оздобленням та величними мінаретами відображали всі ці духовні значення, як і куполи, палаци та фортеці, на які також вплинула ісламська архітектура. Інтерес мусульман до розвитку та будівництва випливає з вчення Священного Корану, в якому стверджується, що місія людства на Землі, після поклоніння Всемогутньому Богу, полягає в розвитку та будівництві. Бог каже: «Він – Той, Хто створив вас із землі та поселив вас на ній».

Мусульмани несли з собою цей позитивний дух, до якого їх закликала їхня релігія, і вони освоювали землю за допомогою будівництва, сільського господарства та інших засобів, куди б вони не селилися чи подорожували. Їхня спадщина свідчить про це навіть сьогодні, від Самарканда в Азії до Андалусії в Європі, проходячи через Стамбул, Багдад, Єрусалим, Дамаск, Каїр, Туніс, Фес тощо.

Окрім архітектури, ісламське мистецтво торкнулося кількох галузей, таких як гончарство, гравіювання, скульптура, ткацтво, вишивка (килими та тканини) та каліграфія різних видів на папері, шкірі та дереві. Ці ісламські види мистецтва також поширилися на повсякденне життя завдяки керамічним, скляним та мідним інструментам.

Література (References):

1. Центр Фанара. (2010). *Arabsky Yazyk Dlya Nachinayuschikh 5: Seriya doroha do Arabskoi (Chytaty)* [Арабська мова для початківців 5: Серія «Шлях до арабської (Читай)»] (Кн. 5). Катар.
2. Arrafid. (н.д.). *Al-Fan wa-al-zakharif al-islamiyya* [Ісламське мистецтво та декор]. Retrieved from: <https://arrafid.ae/Article-Preview?I=%2FPPmG8RaTvc%3D&m=5U3QQE93T%2F0%3D> (11.03.2026).

3. Islamweb. (н.д.). Al-Funun al-islamiyya [Ісламські мистецтва]. Retrieved from: <https://www.islamweb.net/ar/article/> (11.03.2026).

ISLAMIC ART AND DÉCOR

Ahmad Garibo Garibo,

*Senior lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural
Communication*

V. N. Karazin Kharkiv National University

Maksym Kryvonis,

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

Wail Houssin

Independent Researcher (France)

Abstract. *Islamic art and architecture are considered a synthesis of spiritual aesthetics and engineering durability, embodying the call for harmonious world development. A key role is played by Arabic ornament (arabesque), which creates a comprehensive system of décor in architecture and everyday objects through complex geometric, floral forms, and calligraphy.*

Keywords: *Islamic Art, architecture, Arabic décor, arabesque, geometric ornament, spiritual values, Muslim culture.*

БАГАТОЗНАЧНІСТЬ АРАБСЬКОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ФАКТОР ВАРІАТИВНОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ ІСЛАМСЬКИХ ТЕКСТІВ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ КОРАНУ ТА ХАДИСІВ)

*Алієва Айгюн Фазіл кизи,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4503-8167>*

*Піхтовнікова Лідія Сергіївна,
Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти
Кафедра романо-германської філології;
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>*

***Анотація.** У роботі розглянуто особливості перекладу Священного Корану та хадисів іншими мовами. Проаналізовано теологічні, лінгвістичні та культурні аспекти перекладу, а також основні труднощі, пов'язані з відсутністю лексичних еквівалентів і специфікою мови релігійних текстів. Показано роль перекладача у передачі змісту та смислу оригіналу.*

***Ключові слова:** переклад Корану, хадиси, релігійний текст, семантика, теологічний аспект, культурний аспект.*

Священний Коран – головна книга мусульман, яка надала їм можливість дізнатися про історії попередніх пророків та народів, впровадила чіткі закони (шаріат) щодо життя, відповідальності, розподілу майна, на яких базується навіть законодавство в ісламських країнах.

Та всі ми знаємо, що мусульманами є не тільки араби – ця релігія збирає під своїм куполом чи не всі народи світу. Тож, як тоді мусульмани інших країн дотримуються правил ісламу, не знаючи арабської мови в досконалості? У цій роботі я розгляну усі аспекти перекладу Священного Корану та Хадисів (розповідей про пророка Мухаммада (мир йому)), а також проблеми, на які можуть натрапити перекладачі та тлумачі цієї Величної Книги (Abdalati M. Ali 2020).

Почнемо з того, що мова Корану – не сучасна стандартна арабська, і це є однією з причин складності – перекладу. У реальності зазначається, що він не може бути повністю достеменно перекладений і з цього витікає, головний на мою думку, аспект – теологічний (Yasmeen Imad Abedelrazq 2014).

В Священному Корані зазначено: “Воістину, Ми зіслали його як арабський Коран – можливо, ви зрозумієте” (Якубович 2015, Сура 12, Аят 2). Тлумачі цієї книги, базуючись на вищезазначеному аяті та інших, сходяться на думці, що переклад Корану – не є ним самим і не може мати священний

характер, адже вважається буквальним словом Бога та потребує особливої точності в перекладі, аби уникнути втрати змісту.

Лінгвістичні та семантичні аспекти ж у свою чергу доводять складність перекладу наступним чином: мова Корану – унікальний текст, що не належить до прози та поезії і не створило ще людство щось подібного до неї. Також треба зазначити, що багато слів у цьому тексті не мають чіткого еквіваленту у мові перекладу (саме тому у тлумаченнях ми можемо побачити короткий текст аяту та довгий, детальний коментар із поясненням усіх значень, яких можна досягнути при розумінні). Ось, наприклад, слово ترتیل – помірне читання Корану із поглибленням розуму й його сенсу (Alalddin Al-Tarawneh 2023, п.4.4). Як ми бачимо, еквіваленту цього слова в українській мові просто не існує.

Перейдемо до хадисів – оповідань про Пророка Мухаммада (мир йому), його повсякденного життя, звичок та релігійних ритуалів, як приклад для наслідування майбутньому поколінню Ісламу. Тут наряду із семантичним аспектом, що ускладнює переклад, приходять ще й культурний. Давайте розглянемо декілька прикладів: слово خف – прямий переклад його – капці, але, насправді, це слово означає шкіряні панчохи або взуття з м'якої шкіри. А ще – سارجين простий, але якщо зануритись у більш глибокий переклад – чистий, без домішок, гладкий (рівний) (Ahmad Mustafa Halimah; Anas Abdulrahman Bosehah 2024).

Тож можна підсумувати, що переклад чи то Корану, чи то Хадисів не є простою справою та має свої особливості, несе великий обсяг відповідальності, потребує високої точності та повного занурення в текст та усі значення слова. Відсутність лексичних еквівалентів, культурний аспект, різниця між структурами – усе це – причини, що спричиняють основні труднощі перекладу.

Дослідження показує – для достовірного перекладу недостатньо просто відтворити слова оригіналу. Перекладач виступає у ролі комунікатора, що застосовує різні стратегії задля донесення сенсу читачам, зокрема, пояснення та коментарі (Munif Z.; R. Nordin; Sharifah F.; Shaikh Ismail 2012).

З цього витікає, що достовірний переклад релігійних текстів – це поєднання перекладацької методології, знання культури, лінгвістичної точності для максимального збереження змісту і значення тексту оригіналу.

Література (References):

1. Abdalati M. Ali 2020. Lexical and Semantic Problems in Translating the Quran: A Comparative Study, <http://www.translatologia.ukf.sk/2020/02/lexical-and-semantic-problems-in-translating-the-quran-a-comparative-study/>.
2. Yasmeen Imad Abdelrazq 2014. Problems of Translating Homonymy in The Glorious Quran: A Comparative Analytical Study, https://www.meu.edu.jo/libraryTheses/5870cb98f2178_1.pdf.
3. Alalddin Al-Tarawneh 2023, Insights into the Quran's untranslatability: problems of communication and solutions, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23311983.2025.2471681#abstract>.
4. Munif Z. R. Nordin, Sharifah F. Shaikh Ismail 2012, Some Linguistic Difficulties in Translating the Holy Quran from Arabic into English, https://www.researchgate.net/publication/259657116_Some_Linguistic_Difficulties_in_Translating_the_Holy_Quran_from_Arabic_into_English.

5. Якубович М. Коран. Переклад смислів українською мовою / Переклад з арабської Михайла Якубовича. — К.: ДУМУ «УММА» 2017. — 608 с.
[https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD_\(%D0%AF%D0%BA%D1%83%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87\)](https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD_(%D0%AF%D0%BA%D1%83%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87)).
6. Ahmad Mustafa Halimah, Anas Abdulrahman Bosehah, 2024. The Translation of Hadiths on Prophet Muhammad's Personal Attributes: A Foreignising Approach, <https://www.sciedupress.com/journal/index.php/wjel/article/viewFile/27134/16726>.

POLYSEMY OF ARABIC LEXIS AS A FACTOR OF VARIABILITY IN THE INTERPRETATION OF ISLAMIC TEXTS AND TRANSLATION PROBLEMS (BASED ON THE QURAN AND HADITHS)

Aihyun Aliieva,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4503-8167>

Lidiia Pikhtovnikova,

Doctor of Philology, Professor,

Department of Romance and Germanic Philology;

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Abstract. *The paper examines the peculiarities of translating the Holy Quran and Hadiths into other languages. The theological, linguistic, and cultural aspects of translation are analyzed, as are the main difficulties posed by the lack of lexical equivalents and the specificity of the language of religious texts. The role of the translator in conveying the original's content and meaning is shown.*

Keywords: *Quran translation, Hadiths, religious text, semantics, theological aspect, cultural aspect.*

ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЛІГІЙНО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В АРАБСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: МОВА, СИМВОЛИ І СВІТОГЛЯД ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ: ІМРУ' АЛЬ-КАЙС, АЛЬ-МУТАНАББІ ТА МАХМУД ДАРВІШ)

Касем Ясмін Ісмаїл

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5746-2851>

Піхтовнікова Лідія Сергіївна,

Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти

Кафедра романо-германської філології;

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Анотація. У тезах досліджується відображення релігійно-культурних цінностей в арабській поезії крізь призму мови, символіки та світогляду. На матеріалі творів Імру' аль-Кайса, Аль-Мутанаббі та М. Дарвіша аналізуються ключові образи доісламської та ісламської традиції і труднощі їх відтворення в перекладі. Виявлено, що релігійно-культурна семантика арабської поезії є багатошаровою та вимагає від перекладача лінгвокультурологічної компетентності.

Ключові слова: арабська поезія, релігійно-культурні цінності, символіка, переклад, Імру' аль-Кайс, Аль-Мутанаббі, Махмуд Дарвіш, ісламська культура.

Арабська поезія є не лише художнім явищем, а й сховищем духовних і культурних цінностей арабського світу. Проблема відтворення культурно маркованих одиниць у перекладі є актуальною темою сучасного перекладознавства (Lahiani, 2022; Kullab et al., 2021). Попри значний інтерес науковців до творчості окремих поетів, комплексне зіставне вивчення релігійно-культурної символіки поезії різних епох залишається недостатньо дослідженим (Altabaa & Azmi, 2024).

Мета, матеріал та методи дослідження. Мета – аналіз релігійно-культурних цінностей у символіці арабської поезії та виявлення проблем їх передачі при перекладі. Матеріал – тексти Імру' аль-Кайса (VI ст.), Аль-Мутанаббі (X ст.) та М. Дарвіша (XX–XXI ст.) і їхні переклади українською та російською мовами. Застосовано методи контекстуального, порівняльно-перекладознавчого аналізу та лінгвокультурологічний підхід.

Результати дослідження. Арабська поетична традиція бере початок у добу джахілійї, коли поезія виконувала сакральну функцію: поет вважався провісником, наділеним особливим знанням. Твори Імру' аль-Кайса рясніють образами пустелі, коня, зірок із глибоким космологічним змістом; при

перекладі вони нерідко набувають суто описового характеру, втрачаючи символічну глибину (Lahiani et al., 2023).

З приходом ісламу коранічна образність стала невід'ємною частиною поетичного мовлення. Касиди Аль-Мутанаббі сповнені теологічних понять – *тавакуль* (покладання на Аллаха) та *сабр* (терпіння), – які практично не піддаються точній передачі в мовах без ісламської культурної основи. Перекладачі вдаються до описових відповідників або транскрипції, що призводить до семантичних втрат (Kullab et al., 2021).

Поезія М. Дарвіша утворює інтертекстуальний простір, де ісламська й біблійна образність, арабська міфологія та сучасна політична реальність взаємодіють. Ключові символи – земля, оливкове дерево, образ вигнанця (*мухаджир*). За Altabaa & Azmi (2024), релігійні елементи у поезії Дарвіша – земля, вигнання, опір – функціонують як наративні та ритуальні виміри палестинського досвіду. Аналіз перекладів українською мовою засвідчив, що перекладачі часто замінюють релігійні символи нейтральними відповідниками, збіднюючи зміст оригіналу.

Порівняльний аналіз виявив наскрізні символи – пустеля, зірки, вода, батьківщина, – наповнення яких змінювалося залежно від епохи: доісламська традиція – анімістично-космологічна символіка; класична ісламська – монотеїстично-теологічна; сучасна арабська поезія – синтез обох шарів із постколоніальним виміром. Це потребує диференційованого перекладацького підходу.

Висновки. Релігійно-культурна символіка арабської поезії охоплює доісламські, ісламські та постколоніальні смислові пласти; її адекватна передача можлива лише за умови глибокої лінгвокультурологічної компетентності перекладача. Результати дослідження можуть бути використані у практиці художнього перекладу з арабської мови та у курсах арабістики й перекладознавства.

Література (References)

1. Lahiani, R. (2022). Aesthetic poetry and creative translations: A translational hermeneutic reading. *Humanities & Social Sciences Communications*, 9, 460. <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01481-1>
2. Kullab, R., Looi, W. L., & Lau, E. K.-L. (2021). Problematizing translation of cultural metaphors in the poetry of Mahmoud Darwish. *Asiatic: IIUM Journal of English Language and Literature*, 15(2), 96–110. <https://doi.org/10.31436/asiatic.v15i2.2347>
3. Altabaa, H., & Azmi, N. N. (2024). The nexus of faith and resistance: Religious elements in Mahmoud Darwish's poetry. *Journal of Islam in Asia*, 21(3), 285–310. <https://doi.org/10.31436/jia.v21i3.1261>
4. Lahiani, R., Alfalasi, T., Alzaabi, A., & Alhassani, N. (2023). Translations of overtones in classical Arabic poetry: Optimality theory as a quality assessment framework. *Ampersand*, 11, 100143. <https://doi.org/10.1016/j.amper.2023.100143>

REFLECTION OF RELIGIOUS AND CULTURAL VALUES IN ARABIC POETRY: LANGUAGE, SYMBOLS, WORLDVIEW, AND TRANSLATION CHALLENGES (A CASE STUDY OF THE POETRY OF IMRU' AL-QAIS, AL-MUTANABBI, AND MAHMOUD DARWISH).

Yasmin Ismail Kasem,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5746-2851>

Lidiia Pikhtovnikova,

Doctor of Philology, Professor,

Department of Romance and Germanic Philology;

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Abstract. *The paper examines the reflection of religious and cultural values in Arabic poetry. Drawing on works by Imru' al-Qays, Al-Mutanabbi, and Mahmoud Darwish, the study analyses key images from pre-Islamic and Islamic traditions and the challenges of translating them into Slavic languages. The results demonstrate that the religious and cultural semantics of Arabic poetry are multilayered and require translators to possess linguistic and cultural competence.*

Keywords: *Arabic poetry, religious and cultural values, symbolism, translation, Imru' al-Qays, Al-Mutanabbi, Mahmoud Darwish, Islamic culture.*

ПЕРЦЕПТИВНА ЛЕКСИКА ТА МУЛЬТИМОДАЛЬНА СИНЕСТЕЗІЯ В СУЧАСНОМУ АРАБЬСЬКОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ДИСКУРСІ

Ламааши Мохамед

Старший викладач закладу вищої освіти

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кривоніс Максим Іванович

Викладач закладу вищої освіти

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

***Анотація.** У роботі здійснюється мультимодальний аналіз арабського мистецького дискурсу через взаємодію вербальних, візуальних та сенсорних модусів. Розглядається роль перцептивної лексики у формуванні ідентичності та культурної пам'яті на прикладі творчості М. Гіргіса, К. Аттїа та З. Даллула.*

***Ключові слова:** мультимодальність, перцептивна лексика, арабське мистецтво, синестезія, культурна ідентичність, семіотика.*

Сучасний мистецтвознавчий дискурс в арабському світі зазнає глибокої трансформації: традиційні методи критичного аналізу поступово поступаються місцем мультимодальному підходу. Ця методологія дозволяє досліджувати, як ідеологічні та естетичні смисли конструюються через синергію мови, зображення, звуку та просторової організації (Multimodal Discourse Analysis, 2023). У контексті арабського образотворчого мистецтва та документалістики це набуває особливої актуальності, адже багата перцептивна лексика арабської мови не просто фіксує фізичні характеристики об'єктів, а діє як когнітивний місток між матеріальністю твору та досвідом глядача. Аналіз механізмів такої взаємодії розкриває унікальні стратегії побудови культурної пам'яті.

Арабська мова володіє розгалуженою системою сенсорного лексикону, де дієслова сприйняття поділяються на агентивні (активний контроль) та експерієнцерні (пасивне відчуття) (Perception in Najdi Arabic, 2024). Фундаментальною для арабської естетики є концепція «трасул аль-хавас» (синестезія), що дозволяє митцям і критикам описувати один сенсорний модус через інший – наприклад, оперувати поняттями «гучні кольори» або «ароматні голоси».

Зоровий фокус як фундамент візуальної ідентичності яскраво розкривається на прикладі виставки «Наздра» (Погляд) александрійського митця Махера Гіргіса. Мультимодальна організація його картин виходить за межі простого споглядання: колір функціонує не як звичайний пігмент, а як

носії культурної спадщини (turath). Візуальний ряд, насичений александрійськими символами, тісно переплітається із тактильними та нюховими відчуттями. Такий підхід характерний для сучасного мистецтва, де синестезія та багатовимірний сенсорний досвід стають потужними інструментами трансляції культурних кодів та подолання бар'єрів сприйняття (The Experience of the Senses, 2023).

У просторі інсталяцій франко-алжирського художника Кадера Аттїа перцептивна парадигма зміщується у бік соматичного досвіду – болю, рубцювання та концепції видимого відновлення (islah). Шрам стає потужним семіотичним знаком, що протистоїть західній традиції «ідеального стирання» (Veal, 2019). Важливим доповненням до візуального ряду травми є звуковий супровід: документальні кадри митця супроводжуються розповідями жертв насильства. Цей імерсивний «музей емоцій» актуалізує колективну пам'ять, де звук провокує почуття гніву та приниження, діючи як автономний каталізатор політичного свідчення та опору колоніальній амнезії (Vergès, 2019).

Філософської глибини перцептивна лексика набуває в паризькій майстерні сирійського митця Зіада Даллула, де простір аналізується феноменологічно. Його наратив насичений такими метафорами, як «товщина повітря» (samakat al-hawa) та «пролите світло». Нюховий модус, зокрема «аромат батьківщини», виступає інструментом подолання географічної дистанції, перетворюючи відсутню Сирію на відчутну реальність. Чотири ключові об'єкти на його полотнах – ліжка, стіл, стілець та штора – символізують «присутність відсутнього» і повертають глядача до феномену «першого подиву» від дотику до матерії.

Отже, мультимодальна синергія вербальних, візуальних та аудіальних засобів у сучасному арабському мистецтві утворює складний ідеологічний дискурс. Для його адекватного декодування західних підходів недостатньо; критично необхідним є звернення до традиційної арабської риторики (Balagha) та класичної спадщини. Це дозволить уникнути епістемологічної кризи, спричиненої сліпим копіюванням термінології, та розкрити автентичний потенціал арабського мистецтва як унікального дзеркала людського досвіду.

Література (References):

1. Al-Rubaie, H. M. (2023). The experience of the senses in contemporary arts: Exploring the role of smell in artistic expression. *Al-Academy*, (108), 167–182. <https://doi.org/10.35560/jcofarts1593>
2. Alshammari, N. H. (2024). Perception in Najdi Arabic: Sensory lexicon and constructions denoting the five senses. *Theory and Practice in Language Studies*, 14(2), 527–535. <https://doi.org/10.17507/tpls.1402.24>
3. Ibrahim, M. (2023). Multimodal discourse analysis. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/367279889_Multimodal_Discourse_Analysis
4. Veal, C. (2019). Under erasure: Kader Attia's Museum of Emotion. Hayward Gallery. <https://drlib.lasalle.edu.sg/663/1/Clare%20Veal.pdf>
5. Vergès, F. (2019). Fire, anger and humiliation in the museum. Kader Attia. <http://kaderattia.de/category/writings/articles/>

PERCEPTUAL LEXICON AND MULTIMODAL SYNESTHESIA IN CONTEMPORARY ARABIC ARTISTIC DISCOURSE

Mohamed Lamaachi

Senior Lecturer

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

Maksym Kryvonis

Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3255-430X>

Abstract. *This study explores the multimodal analysis of Arabic art discourse through the interaction of verbal, visual, and sensory modes. It examines the role of perceptual lexicon in shaping identity and cultural memory using the works of M. Girgis, K. Attia, and Z. Dalloul.*

Keywords: *multimodality, perceptual lexicon, Arabic art, synesthesia, cultural identity, semiotics.*

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ТА СТАЛІ ВИРАЗИ З КОРАНУ У СУЧАСНІЙ АРАБСЬКІЙ МОВІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ

Мороз Анна Сергіївна

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

4-го року навчання, факультет іноземних мов

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1576-6162>

Піхтовнікова Лідія Сергіївна,

Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти

Кафедра романо-германської філології;

Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Анотація. У роботі розглянуто фразеологізми та сталі вирази коранічного походження, що функціонують у сучасній арабській мові, а також особливості їх перекладу англійською та українською мовами. Проаналізовано значення окремих ісламських термінів і поширених коранічних висловів, які активно використовуються у повсякденному мовленні. Особливу увагу приділено труднощам перекладу, зумовленим культурно-релігійною специфікою цих мовних одиниць. Підкреслено необхідність урахування семантичного, стилістичного та культурного контексту для адекватної передачі їх змісту.

Ключові слова: Коран, арабська мова, фразеологізми, переклад, ісламська термінологія.

Коран є не лише основним священним текстом ісламу, але й одним із найважливіших джерел формування лексики, стилістики та фразеології арабської мови. Значна кількість виразів коранічного походження стала невід'ємною частиною сучасної арабської мовної практики та активно використовується у різних сферах комунікації: у повсякденному мовленні, публіцистиці, літературі, релігійному та політичному дискурсі (Якубович 2013).

Однією з основних труднощів під час перекладу Корану є передача специфічної ісламської термінології, яка містить глибокі смислові відтінки та не завжди має точні відповідники в українській чи інших мовах. Наприклад, поняття таухід (التوحيد) означає не лише «єдинобожжя», а й цілу систему уявлень про абсолютну єдність Аллаха, що становить фундамент ісламського віровчення. Іншим прикладом є термін джихад (الجهاد), який нерідко помилково перекладають як «священна війна», хоча його значення значно ширше і включає будь-які зусилля людини на шляху до морального вдосконалення та праведності (Пашко с. 149–150).

Проблема адекватної передачі таких понять є надзвичайно актуальною для сучасного перекладознавства, оскільки неточний переклад може призвести

до спотворення змісту тексту, втрати його богословської глибини або формування хибних уявлень про ісламську традицію (Кочерган 2010).

Оскільки для мусульман Коран є головним джерелом знань, важливо розглянути терміни, які в ньому використовуються для опису знання, способів його отримання та його значення. Спочатку необхідно визначити ці терміни, а потім пояснити їх як окремі поняття або концепції.

Деякі з них мають чітке і самостійне значення, тоді як інші пов'язані з додатковими поняттями, що допомагають краще зрозуміти їх зміст. Також варто зазначити, що одні терміни часто зустрічаються у Корані, а інші використовуються значно рідше. Саме тому їх зручно поділити на тематичні групи.

Наприклад, до групи «розум» – العقل можна віднести поняття, пов'язані з мисленнєвими процесами: мислення, роздуми – (التفكر), дослідження – (النظر), слухання – (السمع) та сприйняття – (تصور). До іншої групи – «одкровення» – الوحي – належать терміни, що стосуються пророцтва – (النبوّة), священної книги – (الكتاب) та божественного послання – (الرسالة). Ці поняття підкреслюють роль Корану як джерела знань і духовного наставництва для людей (Баліль Абдул-Карім 2023 с. 19–22).

Фразеологізми та сталі вирази, що походять із Корану, вирізняються високою образністю, символічністю та глибоким культурно-релігійним змістом. Вони часто мають переносне значення, яке формується внаслідок історичного та культурного контексту їх використання. Завдяки цьому такі мовні одиниці виконують не лише номінативну, але й стилістичну та експресивну функції. У багатьох випадках перекладач змушений обирати між буквальним перекладом, який зберігає форму вислову, та описовим перекладом, що передає його зміст (Routledge 2018, с. 23–25).

У сучасній арабській мові багато коранічних виразів набули статусу усталених фразеологізмів.

Арабський вираз	Переклад українською	Переклад англійською	Сура і аят у Корані
الحمد لله	Хвала Богові, Слава Богу	Praise be to God	Сура 1:2
إن شاء الله	Якщо Бог побажає	If God wills / God willing	Сура 18:23–24
ما شاء الله	Як побажав Бог	What God has willed	Сура 18:39
بسم الله	В ім'я Бога	In the name of God	Сура 1:1
سبحان الله	Пречистий Бог, Слава Богу	Glory be to God	Сура 17:93
أستغفر الله	Прошу у Бога прощення	I seek forgiveness from God	Сура 71:10
حسبنا الله ونعم الوكيل	Нам достатньо Бога, Він найкращий покровитель	God is sufficient for us	Сура 3:173
هذا من فضل ربي	Це з милості мого Господа	This is by the grace of my Lord	Сура 27:40

Такі фразеологічні одиниці відображають особливості арабської мовної картини світу та релігійної традиції (Arthur 1955).

Отже, переклад фразеологізмів коранічного походження потребує не лише лінгвістичних знань, а й глибокого розуміння культурного та релігійного контексту. Адекватна передача таких мовних одиниць можлива лише за умови поєднання семантичної точності з урахуванням стилістичних і культурних особливостей мови перекладу (Routledge 2018, с. 1–18).

Література (References):

1. Переклад смислів українською мовою / пер. М. Якубовича. Київ, 2013. [Переклад смислів українською мовою / пер. М. Якубовича. Київ, 2013.](#)
2. Semantic difficulties in translating the Qur'an: how to transfer Islamic terminology? – analysis of specific terms and their correspondents in the Ukrainian language (Пашко С.В.) <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/66e88ae1-4b3e-44ed-863a-217a63f22728/content>
3. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2010. [Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2010.](#)
4. Quranic-Terminology-Ukrainian <https://iiit.org/wp-content/uploads/Quranic-Terminology-Ukrainian.pdf>
5. In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge, 2018. [In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge, 2018.](#)
6. Koran interpreted by Arberry, Arthur J. <https://archive.org/details/in.gov.ignca.4296/page/13/mode/2up>

PHRASEOLOGICAL UNITS AND FIXED EXPRESSIONS FROM THE QURAN IN MODERN ARABIC AND PECULIARITIES OF THEIR TRANSLATION INTO ENGLISH AND UKRAINIAN

Anna Moroz,

student of the first (bachelor's) level of higher education,

4th year of study, School of Foreign Languages

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1576-6162>

Lidiia Pikhtovnikova,

Doctor of Philology, Professor,

Department of Romance and Germanic Philology;

Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,

V. N. Karazin Kharkiv National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Abstract. *The paper examines phraseological units and fixed expressions of Koranic origin in modern Arabic, as well as the peculiarities of their translation into English and Ukrainian. The meanings of specific Islamic terms and common Koranic expressions actively used in everyday speech are analyzed. Particular attention is paid to translation difficulties arising from the cultural and religious specificity of these linguistic units. The necessity of considering the semantic, stylistic, and cultural context for the adequate conveyance of their meanings is emphasized.*

Keywords: *Quran, Arabic language, phraseological units, translation, Islamic terminology.*

ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ І ЖУРНАЛІСТСЬКИХ КЛІШЕ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ АРАБСЬКИХ ЗМІ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЇХ АНГЛІЙСЬКОЮ І УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ

Нарижний Валерій Олегович
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
naryzhnyy2019.8142930@student.karazin.ua

Піхтовнікова Лідія Сергіївна,
Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти
Кафедра романо-германської філології;
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

***Анотація.** У роботі розглянуто особливості функціонування мовних і журналістських кліше у публіцистичних текстах арабських засобів масової інформації та труднощі їх перекладу англійською й українською мовами. Проаналізовано основні типи кліше, їхні комунікативні, стилістичні, культурні та ідеологічні функції. Визначено специфіку перекладацьких стратегій, що застосовуються під час передавання клішованих формул у медіатекстах, а також виявлено відмінності між англомовною та україномовною моделями перекладу. Показано, що адекватне відтворення арабських журналістських кліше потребує функціонально-комунікативного підходу, орієнтованого на збереження прагматичного ефекту, а не лише формально-лексичної структури.*

***Ключові слова:** кліше, арабські ЗМІ, публіцистичний текст, медіадискурс, переклад, прагматика, культурна конотація, журналістський стиль.*

У сучасному інформаційному просторі публіцистичний текст виконує не лише функцію передавання фактів, а й функцію інтерпретації подій, формуючи певне ставлення аудиторії до суспільно-політичної дійсності. Одним із важливих інструментів такої інтерпретації є мовні й журналістські кліше, які забезпечують структурну організацію тексту, стандартизують способи подання інформації та посилюють прагматичний вплив повідомлення на адресата (Кочерган, 2010).

В арабських засобах масової інформації кліше мають особливу вагу, оскільки поєднують стандарти сучасної журналістики з релігійними, культурними та ідеологічними елементами арабської мовної традиції. Такі мовні одиниці активно функціонують у новинах, аналітичних статтях, репортажах, політичних оглядах і коментарях. Вони не лише полегшують сприйняття тексту,

а й виступають маркерами певної ціннісної позиції, відображаючи редакційну політику видання.

У сучасній арабській публіцистиці можна виокремити кілька основних типів кліше: інформаційні, текстоорганізуючі, емоційно-оцінні, політичні та релігійно-культурні. Інформаційні формули на кшталт «*..أفادت مصادر مطلعة بأن*» виконують функцію атрибуції джерела й створюють ефект достовірності повідомлення. Текстоорганізуючі конструкції, наприклад «*..وفي هذا السياق*» або «*..في وقت سابق*», забезпечують зв'язність і послідовність викладу. Емоційно-оцінні кліше, зокрема «*عدوان غاشم*» або «*المقاومة البطولية*», формують певну інтерпретаційну рамку події та підсилюють експресивність публіцистичного стилю (Newmark, 1988).

Особливе місце посідають релігійно-культурні формули, як-от «*الحمد لله*», «*ان شاء الله*», які можуть уживатися навіть у світських медіатекстах. Це свідчить про тісний зв'язок арабського журналістського дискурсу з традиційною мовною картиною світу, де сакральні та етикетні елементи органічно входять у публічну комунікацію. Таким чином, кліше в арабських ЗМІ виступають не лише мовними шаблонами, а й носіями культурної пам'яті, релігійної символіки та соціально значущих смислів (Коран, 2015).

Переклад таких одиниць англійською та українською мовами пов'язаний із низкою труднощів. Основна проблема полягає в тому, що кліше часто не мають повних еквівалентів у мовах перекладу, а буквальне відтворення не забезпечує збереження їхньої прагматичної функції (Baker, 2018). Саме тому перекладач має орієнтуватися не лише на лексичне значення виразу, а й на його роль у тексті: чи він оформлює посилання на джерело, чи створює емоційний фон, чи виражає оцінку, чи маркує культурну специфіку.

Найпоширенішими перекладацькими прийомами під час передавання арабських журналістських кліше є функціональна заміна, модуляція, експлікація, компенсація, генералізація, конкретизація та нейтралізація (Карабан, 2004, с. 156). Наприклад, вираз «*أعرب عن قلقه البالغ*» англійською передається як *expressed deep concern*, а українською – «висловив глибоке занепокоєння». Формула «*في تطور جديد للأحداث*» перекладається як *in a new development* / «у новому розвитку подій». У випадку релігійно-культурних висловів перекладач часто змушений обирати між збереженням культурного колориту та пристосуванням до норм цільового медіадискурсу (Newmark, 1988, р. 48).

Порівняльний аналіз показує, що англомовні переклади частіше тяжіють до нейтралізації, знижуючи рівень оцінності та усуваючи частину релігійно-культурних конотацій. Це пояснюється нормами міжнародної журналістики та прагненням до максимальної безсторонності (Baker, 2018, р. 215). Українські переклади, навпаки, частіше демонструють тенденцію до збереження емоційності й культурного забарвлення оригіналу, якщо це не суперечить жанровим і стилістичним вимогам тексту.

Отже, мовні та журналістські кліше є важливими елементами арабського публіцистичного дискурсу, що виконують інформативні, текстоорганізуючі, оцінні, культурні та ідеологічні функції. Їх переклад англійською й українською мовами потребує функціонально-комунікативного підходу, який орієнтується на

відтворення комунікативного ефекту, стилю й прагматики вислову. Адекватна передача таких одиниць можлива лише за умови врахування жанру, редакційної політики, культурного контексту та очікувань цільової аудиторії.

Література (References):

1. Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Нова Книга.
2. Коран. (2015). *Переклад смислів українською мовою* (М. Якубович, пер.). Основи.
3. Кочерган, М. П. (2010). *Вступ до мовознавства*. Академія.
4. Baker, M. (2018). *In other words: A coursebook on translation* (3rd ed.). Routledge.
5. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.

THE USE OF LINGUISTIC AND JOURNALISTIC CLICHÉS IN ARABIC MEDIA TEXTS AND CHALLENGES OF THEIR TRANSLATION INTO ENGLISH AND UKRAINIAN

Valerii Naryzhnyi

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University*

Lidiia Pikhtovnikova,

Doctor of Philology, Professor,

*Department of Romance and Germanic Philology;
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>*

Abstract. *The paper examines the functioning of linguistic and journalistic clichés in Arabic media texts and the challenges of translating them into English and Ukrainian. The author analyzes the main types of clichés and their communicative, stylistic, cultural, and ideological functions. The study defines specific translation strategies for rendering clichéd formulas in media discourse and identifies differences between English and Ukrainian translation models. It is demonstrated that an adequate rendering of Arabic journalistic clichés requires a functional-communicative approach that preserves the pragmatic effect rather than merely the formal lexical structure.*

Keywords: *clichés, Arabic media, publicistic text, media discourse, translation, pragmatics, cultural connotation, journalistic style.*

**МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЦІОЛОГІЧНИХ СТАТЕЙ ПРО
ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ
ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ**

**LINGUISTIC AND STYLISTIC CHARACTERISTICS OF SOCIOLOGICAL ARTICLES ON
EVERYDAY LIFE IN ARAB COUNTRIES AND PECULIARITIES OF THEIR TRANSLATION
INTO ENGLISH AND UKRAINIAN**

Daria Sapelkyna

*student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3421-9375>*

Lidiia Pikhtovnikova,

*Doctor of Philology, Professor,
Department of Romance and Germanic Philology;
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>*

Abstract. *The paper examines the linguistic and stylistic characteristics of sociological articles devoted to everyday life in Arab countries, as well as the peculiarities of their translation into English and Ukrainian. The main lexical, stylistic, and cultural features of sociological texts reflecting social processes, traditions, and the specifics of social life in the Arab world are analyzed. Particular attention is paid to the difficulties of translating sociocultural realities, specific vocabulary, and stylistic devices characteristic of Arabic sociological texts. The role of the translator in preserving the meaning, style, and cultural context of the original text during translation is demonstrated.*

Keywords: *sociological text, Arabic language, translation, linguistic and stylistic features, cultural realities, everyday life, translation strategies.*

Sociological articles on everyday life in Arab countries constitute an important source of information on social processes, cultural traditions, and the peculiarities of social development (Munday, 2016; Hatim & Mason, 1997). Such texts reflect the realities of life, the system of values, and the role of family, religion, and social institutions in people's lives (Holes, 2004). They combine a scientific style with elements of journalism, making them interesting for research on linguistic and stylistic features as well as translation (Baker, 2018).

One characteristic feature of sociological articles written in Arabic is the combination of scientific terminology with vocabulary that reflects cultural and social realities (Farghal & Shunnaq, 1999). Such texts often include words related to family relations, social hierarchy, religious traditions, and social norms. For example, such concepts as الأسرة (family), المجتمع (society), التقاليد (traditions), and اليومية الحياة (everyday life) are key elements in describing social phenomena (Holes, 2004).

Another important feature of these texts is the use of stylistic devices that lend them expressiveness and emotionality (Hatim & Mason, 1997). Unlike strictly academic texts, sociological articles may include examples from everyday life, descriptions of real situations, or quotations from interviews, which makes them closer to real social discourse (Baker, 2018).

During the translation of sociological articles from Arabic into English and Ukrainian, several difficulties arise, particularly due to differences in linguistic systems and cultural contexts (Nida & Taber, 2003).

One of the main problems is the absence of precise lexical equivalents for certain sociocultural concepts (Baker, 2018).

Another difficulty lies in conveying cultural realities, since everyday life in Arab societies is closely connected with religion, traditions, and historical context (Holes, 2004). Arabic sociological texts are often characterized by complex syntactic constructions, repetitions, and rhetorical devices, which may require structural adaptation in translation (Munday, 2016).

Thus, the translation of sociological articles on everyday life in Arab countries is a complex process that requires not only linguistic knowledge but also an understanding of cultural and social contexts (Hatim & Mason, 1997). The translator acts as a mediator between cultures, ensuring an accurate and adequate transmission of the meaning, stylistic features, and communicative purpose of the original text (Nida & Taber, 2003).

References:

1. Baker M. (2018). In Other Words: A Coursebook on Translation. <https://www.routledge.com/In-Other-Words-A-Coursebook-on-Translation/Baker-Jones/p/book/9781032569413>
2. Hatim B., Mason I. (1997). The Translator as Communicator. <https://www.routledge.com/The-Translator-As-Communicator/Hatim-Mason/p/book/9780415117364>
3. Holes, Clive. (2004). Modern Arabic: Structures, Functions and Varieties. Revised edition. Washington, D.C.: Georgetown University Press. <https://www.perlego.com/book/949292/modern-arabic-structures-functions-and-varieties-revised-edition-pdf>
4. Munday J. (2016). Introducing Translation Studies: Theories and Applications. <https://www.routledge.com/Introducing-Translation-Studies-Theories-and-Applications/Munday/p/book/9780415584890>
5. Nida E., Taber C. (2003). Routledge & CRC Press In Other Words: A Coursebook on Translation <https://www.routledge.com/In-Other-Words-A-Coursebook-on-Translation/Baker-Jones/p/book/9781032569413>

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ І ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВИХ ТРАКТАТІВ АЛЬ-ФАРАБІ, ІБН СІНА)

Сухопара Катерина Дмитрівна
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4-го року навчання, факультет іноземних мов
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
katrinkaaa2004s@gmail.com

Піхтовнікова Лідія Сергіївна,
Доктор філологічних наук, професор закладу вищої освіти
Кафедра романо-германської філології;
Кафедра східних мов та міжкультурної комунікації
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Анотація. У роботі розглянуто мовностилістичні особливості наукових текстів середньовічних арабських мислителів Аль-Фарабі та Ібн Сіни. Проаналізовано характерні риси наукового стилю їхніх трактатів, зокрема логічність викладу, використання термінології та дефінітивних конструкцій. Особливу увагу приділяється основним труднощам перекладу цих текстів сучасними мовами, зокрема проблемам передачі філософських і медичних термінів та культурно-історичного контексту.

Ключові слова: арабська наукова традиція, науковий стиль, переклад наукових текстів, філософська термінологія, медична термінологія.

Середньовічна арабська наукова традиція відіграла важливу роль у формуванні наукового стилю та розвитку світової науки. Значний внесок у цей процес зробили видатні мислителі мусульманського світу – Аль-Фарабі та Ібн Сіна. Їхні трактати з філософії, логіки та медицини характеризуються чіткою логічною структурою, послідовністю аргументації та активним використанням спеціалізованої термінології. Дослідження мовностилістичних особливостей цих текстів є важливим для перекладознавства, оскільки переклад середньовічних наукових праць часто супроводжується лінгвістичними та культурними труднощами.

Наукові тексти Аль-Фарабі характеризуються високим рівнем абстракції та активним використанням філософської термінології. У трактаті «Погляди жителів добродісного міста» (араб. *آراء أهل المدينة الفاضلة*) мислитель розглядає концепцію ідеальної держави та роль знання у досягненні загального блага. Для стилю Аль-Фарабі характерне використання дефінітивних конструкцій, за допомогою яких пояснюються складні філософські категорії. Наприклад, у тексті зазначається:

«المدينة الفاضلة هي التي يتعاون أهلها على نيل السعادة»

Це висловлювання перекладається як: «Доброчесне місто – це місто, жителі якого співпрацюють для досягнення щастя». Важливим у цьому прикладі є поняття السعادة (as-sa'āda), яке має ширше значення, ніж українське слово «щастя». У філософській концепції Аль-Фарабі цей термін означає найвищий стан духовної досконалості людини. Саме ця багатозначність слова створює певні труднощі під час перекладу і вимагає врахування філософського контексту (Al-Farabi 1985, p. 228).

Крім того, наукові тексти Аль-Фарабі вирізняються складною синтаксичною структурою. Автор часто застосує довгі складнопідрядні речення, що дозволяє детально пояснювати складні філософські концепції. Така особливість є характерною для середньовічної арабської наукової прози та ускладнює переклад сучасними мовами (Adamson 2008, p. 45).

Важливе місце в арабській науковій традиції займають праці Ібн Сіні (Авіценни). Його відомий трактат «Канон медицини» (القانون في الطب) є систематизованим викладом медичних знань і протягом кількох століть використовувався як основний медичний підручник у Європі. Стиль Ібн Сіні відзначається чіткістю викладу, логічною класифікацією понять та використанням спеціалізованої медичної термінології, що забезпечує точність і однозначність наукового тексту.

У першій книзі «Канону медицини» подається визначення поняття хвороби:

“Disease is an unnatural condition of the body which disturbs its functions.”

У перекладі: «Хвороба – це неприродний стан організму, який порушує його функції». Таке визначення демонструє характерну для наукового стилю дефінітивну структуру, що забезпечує точність і однозначність термінології (Ibn Sina 1999, p. 8).

Наукові тексти Ібн Сіні також відзначаються також високою системністю та логічною послідовністю викладу. Автор послідовно класифікує медичні знання, що дозволяє створити цілісну наукову систему. Саме ця особливість зробила «Канон медицини» одним із найвпливовіших медичних трактатів середньовіччя (Gutas 2014, p. 112).

Переклад наукових праць Аль-Фарабі та Ібн Сіні пов'язаний із низкою труднощів. По-перше, це термінологічні проблеми, оскільки багато філософських і медичних понять не мають точних аналогів у сучасних мовах. По-друге, важливим фактором є культурно-історичний контекст, адже ідеї цих мислителів формувалися під впливом античної філософії, зокрема праць Аристотеля. По-третє, складність перекладу обумовлена особливостями арабської мови, для якої характерні довгі складнопідрядні речення та багаторівневі логічні конструкції.

Таким чином, наукові трактати Аль-Фарабі та Ібн Сіні демонструють високий рівень розвитку наукового стилю в середньовічній арабській культурі. Їхні праці характеризуються логічною структурою, системністю викладу та точністю термінології. Переклад таких текстів вимагає глибокого розуміння не лише мови, але й філософського та культурного контексту, що дозволяє максимально точно передати зміст оригіналу.

Література (References):

1. Al-Farabi. (1985). Opinions of the inhabitants of the virtuous city. Oxford University Press.
https://archive.org/details/kitabaraahlamad00frbuoft?utm_source=chatgpt.com
2. Adamson, P. (2008). Al-Farabi. Oxford University Press.
<https://global.oup.com/academic/product/al-farabi-9780199279452>
3. Ibn Sina. (1999). The canon of medicine.
https://www.mercaba.es/islam/canon_de_medicina_I_de_avicena.pdf
4. Gutas, D. (2014). Avicenna and the Aristotelian tradition. Leiden: Brill.
https://www.academia.edu/12338628/Dimitri_Gutas_Avicenna_and_the_Aristotelian_Tradition_2nd_Edition

LINGUISTIC AND STYLISTIC CHARACTERISTICS OF SCIENTIFIC TEXTS AND TRANSLATION CHALLENGES (BASED ON THE SCIENTIFIC TREATISES OF AL-FARABI AND IBN SINA)

Kateryna Sukhopara,
student of the first (bachelor's) level of higher education,
4th year of study, School of Foreign Languages
V. N. Karazin Kharkiv National University
katrinkaaa2004s@gmail.com

Lidiia Pikhtovnikova,
Doctor of Philology, Professor,
Department of Romance and Germanic Philology;
Department of Oriental Languages and Intercultural Communication,
V. N. Karazin Kharkiv National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1830-0653>

Abstract. *The paper examines the linguistic and stylistic features of the scientific texts of the medieval Arab thinkers Al-Farabi and Ibn Sina. The characteristic features of the scientific style of their treatises are analyzed, in particular the logicity of the presentation, the use of terminology and definitive constructions. Special attention is paid to the main difficulties of translating these texts into modern languages, in particular the problems of transferring philosophical and medical terms and cultural and historical context.*

Keywords: *Arabic scientific tradition, scientific style, translation of scientific texts, philosophical terminology, medical terminology.*

Електронне наукове видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ

Тези доповідей
X Всеукраїнської дистанційної науково-методичної конференції
з міжнародною участю

(7 травня 2026 року, м. Харків, Україна)

Англійською, арабською, китайською, українською мовами

Матеріали подаються в авторській редакції

Відповідальний за випуск – М. І. Кривоніс
Комп'ютерна верстка – М. І. Кривоніс

Підписано до видання 30.04.2026. Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 3,2 Мб. Зам. №99/26

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.19

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна